

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opole, dnia 17 listopada 2014 r.

Poz. 2540

UCHWAŁA NR LIII/396/14 RADY MIEJSKIEJ W GŁUBCZYCACH

z dnia 5 listopada 2014 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Głubczyce na lata 2014-2017"

Na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446), uchwała się, co następuje:

§ 1.1. Przyjmuje się "Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

2. Program uzyskał pozytywną opinię Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Głubczyc.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Kazimierz Naumczyk

Załącznik nr 1
do uchwały nr LIII/396/14
Rady Miejskiej w Głubczycach
z dnia 5 listopada 2014 r.

GMINA GŁUBCZYCE

Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Głubczyce

na lata 2014 - 2017

Opracowanie:

Wioletta Wrona - Gaj

Fundacja Otwartego Muzeum Techniki

Głubczyce 2013

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe Gminy Głubczyce, odzwierciedlające historię i znaczenie regionu, będące widomą pozostałością przeszłości, będącej oparciem w konstruowaniu przyszłości. Lokalne zabytki stanowią istotny element krajobrazu kulturowego, kształtują indywidualną tożsamość i świadomość mieszkańców regionu.

Głównym celem powstania Programu jest określenie kierunków działań w zakresie ochrony owego dziedzictwa, pozwalające na skuteczne zarządzanie zasobami kulturowymi na równi i w harmonii z działaniami gospodarczymi czy społecznymi. W rezultacie wyeksponowanie walorów spuścizny materialnej i poprawa jej stanu zachowania umożliwi rozwój turystyki regionalnej w oparciu o lokalny produkt i tradycję etnograficzną.

Program określa również procedurę i przepisy prawa, pozwalające na wprowadzenie poprawnej polityki w zakresie dziedzictwa kultury oraz mechanizmy finansowania ich ochrony. Adresowany jest do mieszkańców gminy, w tym do właścicieli objętych ochroną obiektów, władz samorządu terytorialnego, miejscowych organizacji i władz Urzędu Gminy, mogących w praktyce zastosować się do nakreślonych postulatów i możliwości działań.

2. Podstawa prawna opracowania Programu

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Głubczyce stanowi art. 21 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z dnia 17 września 2003 r. z późniejszymi zmianami, ostatnia nowelizacja 18 marca 2010 r.- Dz. U. Z 2010 r. nr 75, poz. 474), w którym wprowadzony został obowiązek sporządzania programów opieki nad zabytkami przez samorządy wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, w oparciu o ewidencję. W przypadku programów na poziomie gminnym podstawą jest Gminna Ewidencja Zabytków. W myśl artykułu 87 ust 1 w/w ustawy Wójt (bądź Burmistrz/ Prezydent Miasta w przypadku gminy miejskiej) sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.

W ust. 2 art. 87 wymienione zostały zasadnicze cele sporządzenia programu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z ust. 3-5 art. 87 w/w *Ustawy...* Gminny Program Opieki nad Zabytkami przyjmuje Rada Gminy po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, po czym program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu Wójt/ Burmistrz/ Prezydent Miasta/ Gminy co 2 lata sporządza sprawozdanie, które jest zobligowany przedstawić Radzie Gminy.

Jednocześnie ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami uwzględnione zostają w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 19 ust. 2 w/w *Ustawy...*).

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

3.1. Podstawowe uwarunkowania prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.z 1997, nr 78, poz. 483, z późniejszymi zmianami)

Zgodnie z Konstytucją RP Państwo Polskie „strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 5) oraz „stwarza warunki upowszechnienia i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju” (art. 6, ust.1), natomiast „każdy [obywatel] jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa” (art.86). Rzeczpospolita Polska ma zatem obowiązek chronić dziedzictwo kulturowe, na którego straży powinni stać także obywatele państwa.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003 r. z późniejszymi zmianami, ostatnia nowelizacja 18 marca 2010 r.- Dz. U. z 2010 r. nr 75, poz. 474)

Ustawa reguluje pojęcia zabytku oraz ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, określając politykę zarządzania zabytkami, w tym kompetencje organów ochrony, administracji rządowej i samorządowej, formy ewidencjonowania zabytków, finansowania ich opieki, etc.

Art. 3 *Ustawy...* wprowadza pojęcie zabytku, za który uznaje „nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością

i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”. W art. 6 rozgraniczone zostały różne formy zabytków. Wszystkie z nich podlegają ochronie bez względu na stan zachowania:

- za zabytki nieruchome uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji;
- za zabytki ruchome uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- zabytkami archeologicznymi są pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej, będące, wedle art. 3, zabytkiem nieruchomym, formą powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałości egzystencji i działalności człowieka, złożonej z nawarstwień kulturowych wraz z wytworami, ich śladami (zabytkami ruchomymi).

Ustawowej ochronie mogą ponadto podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Wedle art. 4 ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej:

- działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Natomiast zgodnie z art. 5 opieka nad zabytkami sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku,

- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych zabytku,
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

Art. 7 określa formy ochrony zabytków, w szczególności:

- wpis do rejestru zabytków, który prowadzony jest przez wojewódzkiego konserwatora zabytków (dla danego województwa) (art. 8). Warunki i proces wpisania obiektu do rejestru zabytków określają art. 9 – 13, zaś sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków: *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawe (Dz. U. nr 124, poz. 1305).*
- uznanie za pomnik historii, którym mogą zostać zabytki nieruchome wpisane do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury (przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego) (art.15);
- utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 16);
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 19). Punkt ten dotyczy w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru oraz ich otoczenia, a także innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych, dla których w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w razie potrzeby ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy (art. 18).

W *Ustawie...* zawarte zostały zapisy dotyczące obowiązków i kompetencji samorządów lokalnych w zakresie ochrony zabytków. Obok sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87), gmina:

- prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, w tym zabytków nieruchomych znajdujących się

w rejestrze, ewidencji oraz innych wskazanych przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 22, ust. 4 i 5),

- tworzy na mocy uchwały Rady Gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, park kulturowy. Park kulturowy, przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał Rad Gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony (art. 16),
- uwzględnia ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18),
- może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81),
- na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wojewoda może powierzyć gminie prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych (art. 96).

Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (Dz.U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.)

Art. 7, ust. 1, pkt 9 Ustawy.. ukazuje, iż wykonanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym obowiązkiem samorządów: do zadań własnych gminy zaliczono „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty (...). W szczególności zadania własne gminy obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

3.2. Pozostałe uwarunkowania prawne

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

(Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.).

W art. 1 *Ustawy* wymienia się czynniki i elementy uwzględniane podczas sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym „wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

Uzupełnieniem tej zasady jest art. 10, w którym mowa jest o uwarunkowaniach wynikających z „(...) wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stanu dziedzictwa

kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”, które należy uwzględnić w studium. Studium oraz plany zagospodarowania przestrzennego powinny m.in. określać „obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” (ust. 2, pkt 3 i 4).

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. z 2013 poz. 1409 z późn. zm.)

W art. 5 ust. 1, pkt 5 podkreśla się, iż projektowanie i budowa obiektów budowlanych wraz ze związanymi z nimi urządzeniami zapewniać musi „ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską

Art. 39. ust.1 Reguluje problem wnoszenia nowych obiektów na obszarze wpisanym do rejestru zabytków oraz przekształcania samych zabytków, które to roboty wymagają uprzedniego pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Rozbiórka wpisanego do rejestru zabytku odbywa się na podstawie dokumentu wydanego przez Generalnego Konserwatora Zabytków, stwierdzającego skreślenie obiektu z rejestru (ust. 2), zaś w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. ust. 3).

Zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga również umieszczenie wszelkich reklam w obrębie rejestrowych obiektów budowlanych.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013, poz. 1232)

W art. 41 wskazuje się, iż prognoza oddziaływania na środowisko, sporządzana przy okazji opracowywania polityk, strategii, planów lub programów powinna „określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, (...) na środowisko, a w szczególności na (...) zabytki, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy” (ust. 2, pkt 6). W przypadku odstąpienia od przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w art. 40 mowa jest o nałożeniu obowiązku sprawdzenia, czy decyzja owa uwzględnia „cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności obszaru o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu” (ust. 3 pkt 3).

Omówione w art. 49-51 przepisy dotyczące planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia „raportu o oddziaływaniu

przedsięwzięcia na środowisko” mogą być istotne z uwagi na budowę wież telefonii komórkowej oraz farm wiatrowych i ich oddziaływanie na krajobraz kulturowy, w tym na przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Ustawa o z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627)

Art. 5, pkt 21 wprowadza definicję terenów zieleni, jako m.in. „(...) parki, zieleńce, promenady, bulwary (...) zabytkowe oraz cmentarze”.

W art. 83, ust. 2 znajduje się informacja na temat zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, które wydaje wojewódzki konserwator zabytków. Zasada ta dotyczy również drzew owocowych.

Art. 105 traktuje o procedurze powołania i charakterystyce parków krajobrazowych oraz przyrodniczo – krajobrazowych, które stanowią mniej popularną formę ochrony zabytków. W ust. 4, pkt 1 mowa jest o „wartościach historycznych i kulturowych”, będących jednymi z podstawowych czynników ochrony danego terenu.

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz.U. z 2014 poz. 518)

W rozumieniu *Ustawy* „opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” jest jednym z wymienionych w art. 6 celów publicznych.

Art. 13, ust. 4 reguluje problem sprzedaży, zamiany, darowizny lub oddania w użytkowanie wieczyste „nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, a stanowiących własność Skarbu Państwa (tu wyjątkiem są nieruchomości będące we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych) lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek”, które to działania wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowane są obiekty wpisane do rejestru zabytków może wiązać się z wprowadzeniem przy określaniu sposobu korzystania nabywcy z tej nieruchomości obowiązku odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych, w terminie określonym w umowie (art. 29, ust. 2). Podobnie rzecz się ma w przypadku ustanowienia trwałego zarządu nieruchomości (art. 45, ust. 2a). Zgodnie z *Ustawą* trwali zarządcy mogą uzyskać obniżkę o 50% ceny nieruchomości (będącej zabytkiem rejestrowym) lub jej części oraz tożsamą obniżkę opłat. Bonifikata ta może jednocześnie ulegać zmianie.

W przypadku sprzedaży (bądź prawa użytkowania wieczystego) nieruchomości wpisanej w rejestr zabytków prawo pierwokupu przysługuje gminie (art. 109, ust. 1, pkt 4).

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz.U. 2012 poz. 406)

Zgodnie z art. 9, ust. 2 Ustawy.. „prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym”, natomiast państwo, jako mecenas, wspiera tę działalność, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspomóc finansowo realizację planowanych na dany rok zadań (art. 9a). Szczególne miejsca zajmują w kręgu organizacji kulturalnych tzw. instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego, mogące otrzymywać dotacje celowe na zadania objęte mecenatem państwa, w tym dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego”(art. 9, ust. 3). Sprawowanie opieki nad zabytkami jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury, szczególnie tych, których celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami (art.9). W myśl tego ustępu opieka nad zabytkami oznacza, poza dbaniem o fizyczny stan zachowania zabytków, również gromadzenie wiedzy o dziedzictwie kulturowym, jej udostępnianie poprzez organizację wystaw, edukację społeczną, etc.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2003 r., nr 96, poz. 873, z późniejszymi zmianami)

Do strefy zadań organizacje pożytku publicznego (Fundacje i Stowarzyszenia) można zaliczyć działalność na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (art.4, ust.1, pkt 16), które wymienione zostają w statucie organizacji. Na rzecz działalności statutowej organizacje takie mogą uzyskać w drodze otwartego konkursu ofert zlecenie na realizację zadania publicznego, związanego w interesującym nas przypadku z ochroną i opieką nad zabytkami, rozumianą zarówno jako dbanie o fizyczny stan zachowania obiektów, jak też ich promocję, popularyzację i działalność edukacyjno – społeczną, opartą o regionalne i ponadregionalne dziedzictwo kulturowe.

3.3. Pozostałe uchwały i akty prawa:

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

- *Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach* (Dz.U. z 1997 r. nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
- *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* (Dz. U. Nr 85, poz.539 z późn. zm.).

Na temat ochrony materiałów archiwalnych: *Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach* (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 673 z późn. zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Pełna realizacji *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Głubczyce* będzie możliwa za sprawą uwzględnienia wcześniejszych zapisów dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, pod warunkiem, że nie pozostają one w sprzeczności z lokalnym interesem ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015 (dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2006 r.)

Strategia..., wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno – gospodarczego kraju, podkreśla dogodnie położenie kontynentalne Polski, które wraz z walorami środowiska i różnorodnością spuścizny kulturowej stanowi potencjał rozwoju turystyki. W rozbudowie infrastruktury turystycznej konieczne jest natomiast wsparcie inicjatyw regionalnych. Podkreśla się przy tym zasadę zrównoważonego rozwoju, potrzebę pielęgnowania i zachowania dziedzictwa kulturowego, które jest jednym z czynników wpływających na podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski – głównego celu Strategii.

W dokumencie postuluje się ponadto poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej, wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, wraz ze wzrostem obszarów wiejskich, regionalnych przy jednoczesnym podniesieniu spójności terytorialnej. Są to priorytety pośrednio odnoszące się do dziedzictwa kulturowego, jego ochrony, ekspozycji i zagospodarowania.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 i Uzupelnienie NSRK na lata

2004-2020 wraz z Narodowym Programem Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004-2013”

Opisuje politykę państwa wobec szeroko pojętej kultury, opartej o mechanizmy rynkowe, a zaistniałej w zmienionej sytuacji politycznej po wstąpieniu do Unii Europejskiej. W narodowej strategii głównym założeniem stało się działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturowego poszczególnych regionów kraju.

Wśród priorytetów wymieniono:

- aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe celem poprawy stanu zachowania zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do mieszkańców, turystów i inwestorów,
- edukację i administrację na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

W celu wdrożenia Strategii w sferze materialnego dziedzictwa kultury Polski stworzono *Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”*, w którym zawarto strategiczne cele:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- poszukiwania instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej,
- ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowania,
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (aktualizacja *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*, oprac. przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, przyjętej w dniu 17.11.2000 r. przez Sejm RP (M.P. Nr 26, poz. 432))

W najnowszej koncepcji (przyjętej uchwałą Rady Ministrów dnia 13 grudnia 2011 roku), mowa jest o zrównoważonym rozwoju kraju. Ochrona dziedzictwa kulturowego wspomniana jest wielokrotnie, szczególnie przy omówieniu drugiego celu polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, dot. „poprawy spójności wewnętrznej (...) poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”. Dokument zwraca uwagę na rażąco niskie, niezgodne z potencjałem rozwojowym, „wykorzystanie funkcji symbolicznych i promocyjnych tych zasobów” (s. 28). Wedle koncepcji powinny być chronione wraz z przyległą przestrzenią, tworzącą krajobraz kulturowy. Podkreśla się konieczność nadania nieużytkowanym zabytkom, zgodnej z ich potencjałem i wymogami ochrony, funkcji, która może ocalić obiekty przed destrukcją.

Ponadto, w odniesieniu do ochrony zasobów kulturowych, *Koncepcja* zakłada:

- wzrost roli dziedzictwa kulturowego w procesach rozwoju przestrzennego (w perspektywie przyszłych 20 lat),
- przekształcenia zasobów, ich lokalizacja i umiejętność wykorzystania w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na tok koncentracji gospodarczej, ludnościowej i rangę kultury i turystyki,
- wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w rozwoju społeczno – gospodarczym intensywnie wesprze rozwój gospodarek lokalnych,
- wzmocnieniu muszą ulec funkcje symboliczne poszczególnych zabytków,
- wzrost odsetku dziedzictwa materialnego przekształconego w ramach rewitalizacji (szczególnie w strukturach metropolitarnych), rewitalizację jako element przywracający symbolikę miejsca,

- ochrona przestrzeni o charakterze symbolicznym, posiadającej ponadprzeciętne walory i znaczny potencjał rozwojowy będzie stopniowo zwiększana poprzez powoływanie kolejnych miejsc o charakterze promocji dziedzictwa kulturowego i naturalnego (miejsca światowego dziedzictwa UNESCO, pomniki historii i parki kulturowe).

Koncepcja odwołuje się do koncepcji KSOCh - Krajowego Systemu Obszarów Chronionych (systemu składającego się z parków narodowych (PN), rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych (PK), obszarów chronionego krajobrazu (OChK)) i drobnych form uzupełniających, którego budowa, rozpoczęta w latach 70. XX wieku, nie została zakończona, a po zmianie ustawy o ochronie przyrody w 2004 r. system stracił umocowanie prawne), podkreślając wzajemną korelację pomiędzy chronionymi zespołami przyrodniczymi (w tym Natura 2000), a znajdującymi się w ich obrębie siedliskami ludzkimi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi, które jako całość posiadają niejednokrotnie nie wykorzystany potencjał, mogący wspierać atrakcyjność danego regionu.

Dokument podnosi konieczność wprowadzenia zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego w przypadku działań planistycznych, czyli „opracowanie metodologii dotyczącej identyfikacji równorzędnych wartości przyrodniczych, krajobrazowych, niematerialnego dziedzictwa kulturowego związanego z regionem geograficznym i zabytkowych obiektów kultury materialnej (...) oraz zarządzania nimi w celu stworzenia warunków do prowadzenia aktywnej polityki konserwatorskiej i promocyjnej w stosunku do tych zasobów”. Całość ma być opracowana przez zespół, złożony z przedstawicieli ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego, Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz środowisk naukowych. Same obszary zostaną natomiast „wyodrębnione w planach zagospodarowania przestrzennego województw jako ustalenie wiążące”.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (w trakcie opracowywania, wedle założeń)

Program przedstawi cele, kierunki działań oraz zadania, stojące przed organami i jednostkami administracji publicznej w celu ochrony i opieki nad zabytkami. Oparty będzie o tezy nakreślone przez zespół powołany przez Ministra Kultury. W dokumencie znajdują się odniesienia do wagi lokalnych programów opieki nad zabytkami, które powinny zawierać następujące cele i kierunki działań w interesującym nas obszarze:

- integracja ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, krajobrazu oraz stosownych zasad zagospodarowania przestrzennego,
- promocja wartości materialnych oraz wartości niematerialnych dziedzictwa kulturowego, zwłaszcza zabytków w warunkach gospodarki rynkowej,

- wzmocnienie roli dziedzictwa, zwłaszcza zabytków, w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- ustalenie czytelnych kryteriów priorytetów oraz usprawnienie systemu rozdziału środków,
- zorganizowanie w skali kraju systemu i służb dla monitorowania stanu dziedzictwa,
- kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa,
- poprzez m.in.: edukację na wszystkich poziomach szkół, również wśród kadr nauczycielskich i kadr samorządowych - budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków, odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.

Program precyzuje ponadto działania dotyczące prac konserwatorskich, wprowadzając siedem podstawowych zasad:

- zasada *primum non nocere*
- zasada maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasada minimalnej, niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych)
- zasada, zgodnie z którą usuwać należy jedynie to, co na oryginał działa niszcząco,
- zasada czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasada odwracalności metod i materiałów,
- zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Rozporządzenia – akty wykonawcze do poszczególnych ustaw, regulujących zakres ochrony i opieki nad zabytkami

a) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz.U. z 2011 r. Nr 165, poz. 987);

b) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940 z późn. zm.);

- c) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153);
- d) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki "Za opiekę nad Zabytkami" (Dz.U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1304 z późn. zm.)
- e) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18 kwietnia 2011 r. w sprawie wywozu zabytków za granice (Dz.U. z 2011 r. Nr 89, poz. 510);
- f) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granice niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661);
- g) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 71, poz. 650);
- h) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz.U. z 2004r. nr 30, poz.259);
- i) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 10 maja 2004 r. w sprawie rzeczoznawców Ministra Kultury w zakresie opieki nad zabytkami (Dz.U. z 2004 r. nr 124, poz. 1302);
- j) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie Polskiego Komitetu Doradczego (Dz.U. z 2004 r. nr 102, poz. 1066).

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

1. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014

Jest to już drugi przygotowany przez Województwo plan, poprzedni opracowany był na lata 2007 -2010. Jest to kompleksowy dokument strategiczny, dający obraz stanu istniejącego oraz propozycje przyszłych działań dla dziedzictwa, przyjęty Uchwałą Nr V/76/2011 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 29 marca 2011 r. Program jest materiałem wyjściowym do sporządzania Powiatowych Programów Opieki nad Zabytkami (link: <http://umwo.opole.pl/bip/index.php?id=6027>).

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w art. 87 wymienia najważniejsze cele, których osiągnięcie umożliwić ma realizacja zadań nakreślonych w Programie. Są to:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
- program przedstawia podstawę prawną opracowania, uwarunkowania prawne ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w Polsce, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego oraz charakterystykę dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny. Oprócz tego przeprowadzono analizę SWOT, opisano instytucje wojewódzkie powołane do ochrony zabytków.

2. Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 roku, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXV/325/2012 z 28 grudnia 2012 roku

W strategii podkreślono fakt, że dziedzictwo kulturowe, którego bogactwo często przewyższa stan posiadania innych, znacznie większych i zasobniejszych regionów w Polsce, jest znaczącym czynnikiem rozwoju województwa opolskiego. Atrakcyjność województwa wzrastać będzie wraz ze zwiększaniem konkurencyjności produktów turystycznych i kulturalnych. Pośród celi głównych dokument wskazuje na cel operacyjny 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury.

Do osiągnięcia wyżej wymienionego celu proponowane są min. następujące działania:

- rozwój i promocja oferty turystycznej, kulturalnej i sportowej regionu,
- inicjowanie i wspieranie współpracy organizacji pozarządowych oraz tworzenie sieci kooperacyjnych, wpływających na rozwój oferty kulturalnej, turystycznej i sportowej regionu
- tworzenie warunków do rozwoju kompetencji kulturowych w regionie,
- inicjowanie i wspieranie realizacji programów upowszechniania aktywności fizycznej, turystycznej, kulturalnej w różnych środowiskach i grupach społecznych współpraca międzyregionalna w zakresie kreowania produktów turystycznych,

- budowa, rozbudowa i poprawa stanu oraz dostępności infrastruktury kulturalnej, w tym dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej, rekreacyjnej i sportowej,
- tworzenie spójnego wizerunku województwa opolskiego jako zbioru kierunków turystycznych wysokiej jakości zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- powołanie Regionalnego Centrum Kultury, wspierającego rozwój działalności kulturalnej w województwie opolskim.

3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007–2013 *(przyjęty przez Komisję Europejską Decyzją nr CC 2007 PL 161 PO 012 z dnia 1 października 2007 r. oraz Uchwałą Zarządu Województwa Opolskiego nr 1070/2007 z dnia 29 października 2007 r.)*

Podstawowym celem RPO WO 2007-2013 jest zwiększenie konkurencyjności oraz zapewnienie spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej dla podniesienia atrakcyjności województwa opolskiego, jako miejsca do inwestowania, pracy i zamieszkania. W ramach RPO WO 2007-2013 wspierane będą działania z zakresu m.in. innowacyjności, rozwoju i zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw, budowy społeczeństwa informacyjnego, infrastruktury edukacyjnej, komunikacyjnej, ochrony środowiska i ochrony zdrowia, rewitalizacji, turystyki i kultury. W ramach Osi priorytetowej 5: Infrastruktura społeczna i szkolnictwo wyższe realizowane są m.in. działania związane z inwestowaniem w kulturę a wśród nich: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego i Rozwój infrastruktury kulturalnej. Celem tych działań jest wzrost znaczenia kultury w regionie poprzez poprawę warunków i jakości świadczonych usług kulturowych skutkujących zwiększeniem uczestnictwa społeczeństwa w życiu kulturalnym regionu oraz zachowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Realizacja projektów wpłynąć ma na unowocześnienie obiektów kultury oraz poprawę ich wyposażenia, w tym m.in. w sprzęt wystawienniczy, magazynowy, techniczny i multimedialny, jak również w systemy podnoszące stopień bezpieczeństwa obiektów. Projekty uzyskujące wsparcie w ramach działania mają się ponadto przyczynić do zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego w zakresie ochrony historycznych i zabytkowych obiektów, zapobiegania ich niszczeniu i dewastacji oraz ich pełnego wykorzystania do prowadzenia działalności kulturalnej.

Kwestie ochrony dziedzictwa kulturowego zostały uwzględnione również w Osi priorytetowej 6: Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych, która definiuje działanie Rewitalizacja zespołów miejskich i zdegradowanych. W jego wyniku wsparciem objęte będą m.in. centra starych miast, obiekty dziedzictwa kulturowego oraz podejmowane będą niezbędne działania w obszarze infrastruktury.

Zarząd Województwa Opolskiego dnia 24 lutego 2014 r. przyjął Uchwałą nr 4690/2014 projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020 (wersja nr 3). Dokument został skierowany do zaopiniowania przez odpowiednie organy. W nowej perspektywie budżetowej na rozwój województwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego przekazano kwotę 759 mln. euro.

4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (*uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.*)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego wskazuje 30 miast z zachowanymi zabytkowymi układami urbanistycznymi, z których 25 wpisanych jest do rejestru zabytków m.in. miasto Głubczyce.

Dokument jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie regionu, rozumianej jako celowe oddziaływanie władz województwa na rozmieszczenie funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki rozwoju. Głównym zadaniem Planu jest określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju oraz kierunków i priorytetów kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i zurbanizowanego w ciągu najbliższych kilkunastu lat, w dostosowaniu do strategicznych kierunków rozwoju społecznego i gospodarczego województwa zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego, z równoczesnym uwzględnieniem koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. Stanowi on punkt wyjścia dla opracowania innych wojewódzkich programów i dokumentów strategicznych.

W *Planie* przyjęto, że „celem polityki przestrzennej jest ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (np. turystyki i rekreacji, osadnictwa, leśnictwa, rolnictwa). Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych”. Dokument powołuje się przy tym na główne cele i priorytety ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte w *Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007-2010* (uchwała nr XIV/158/2007 SWO z dnia 20.12.2007 r.).

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego uznano:

- 1) zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej,
- 2) obejmowanie prawną ochroną dziedzictwa kulturowego poprzez opracowywanie m.p.z.p. z określeniem stref ochrony konserwatorskiej,
- 3) nadawanie mocy prawnej Gminnym Ewidencjom Zabytków poprzez umieszczanie ich w m.p.z.p.,
- 4) kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych,

- 5) wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia określonych funkcji zgodnych bądź nie kolidujących z ich zabytkowym charakterem,
- 6) oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego, a także przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznie ukształtowanej zabudowy,
- 7) harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji,
- 8) zachowanie mieszkalno-usługowego charakteru centrów miast,
- 9) eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego,
- 10) inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą i wymogami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- 1) ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego,
- 2) ochrona historycznych układów przestrzennych,
- 3) ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej,
- 4) ochrona dziedzictwa archeologicznego,
- 5) ochrona materialnych i niematerialnych przejawów tradycji kultury ludowej,
- 6) ochrona miejsc pamięci narodowej i świadectw przeszłości historycznej,
- 7) wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

4.3. Pozostałe dokumenty, w tym na poziomie powiatu:

Powiat Głubczycki nie opracował dotychczas **Programu opieki nad zabytkami**.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy):

a) wynikające z dokumentów o charakterze strategicznym:

Strategia rozwoju Gminy Głubczyce (przyjęty uchwałą Nr XX/263/2001 Rady Miejskiej w Głubczycach z dnia 28 lutego 2001 r.)

Dokument za drugi cel uznał - eliminowanie słabych stron gminy lub złagodzenia ich negatywnych skutków dla mieszkańców, gospodarki, środowiska przyrodniczego, przestrzeni i dziedzictwa historyczno-kulturowego (likwidacja istniejących zaniedbań, barier i ograniczeń rozwojowych).

Dokument za mocne strony gminy uznał bogate i aktywne środowisko kulturalne.

Plan odnowy miejscowości Nowa Wieś Głubczycka na lata 2010 – 2017 (*Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/465/10 z dnia 27 października 2010r.*)

Dokument strategiczny powstały w celu umożliwienia odnowy sołectwa Nowa Wieś Głubczycka, poprzez stworzenie odpowiedniej dokumentacji, analiz i badań ankietowych.

Za mocne strony uznano wielką liczbę zabytków, w tym: Kościół pw. Matki Boskiej Królowej Anielskiej, mur, dzwonnica przy kościele, młyn wodny, Remizę Strażacką.

Mieszkańcy postanowili wytyczyć następujące kierunki rozwoju wsi Nowa Wieś Głubczycka na lata 2010-2017, biorąc pod uwagę ustaloną wizję miejscowości:

- poprawa jakości życia mieszkańców,
- poprawa estetyki miejscowości,
- korzystanie z zewnętrznych źródeł – krajowych i zagranicznych w celu realizacji założonych przedsięwzięć,
- stworzenie możliwości rozwoju dla mieszkańców przez ofertę szkoleniową czy kulturalno-oświatową,
- integracja mieszkańców przy realizacji wspólnych celów,
- promocja miejscowości – w Internecie, w mediach.

W planie zaplanowano następujące inwestycje w zakresie odnowy zabytków na terenie sołectwa: na lata 2010-2014 zaplanowano wykonanie prac remontowych kościoła – renowacja muru otaczającego kościół, zaś na lata 2011-2015: odnowienie kapliczek, krzyży i figur (cel: ochrona dziedzictwa kulturowego). 2012-2017 odbudowa Młynówki i uruchomienie młyna wodnego w celach edukacyjnych (cel: Ochrona dziedzictwa kulturowego)

Plan Odnowy Miejscowości Bernacice Górne

Dokument powstał w wyniku dyskusji i konsultacji społecznych, przy współdziałaniu organizacji działających we wsi: Grupa Odnowy Wsi oraz Rada Parafialna. We wsi nie znajdują się jednak żadne obiekty zabytkowe a więc w dokumencie nie poruszane są tematy z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.

Plan Odnowy Miejscowości Głubczyce Sady (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr VIII/ 64 /11 Rady Miejskiej w Głubczycach z dnia 30 marca 2011r.)

Na program odnowy wsi składają się zadania, których realizacja pozwoli mieszkańcom wsi osiągnąć cele założone w wizji odnowy. Dokument jako słabe strony sołectwa wymienia niedostateczny stan infrastruktury kulturalnej oraz sportowo rekreacyjnej oraz brak możliwości aktywnego rozwoju mieszkańców w dziedzinie kultury. Pośród planowanych inwestycji nie ma wymienionych żadnych związanych z modernizacją i ochroną zabytków.

Plan Odnowy Miejscowości Zopowy (Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miejskiej w Głubczycach nr XLVII/ 442 /10 z dnia 29.09.2010r)

Wizja rozwoju wsi określona w dokumencie to: „Wieś rolniczo-usługowa funkcjonująca w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, estetyczna i ekologiczna, w której każdy będzie mógł rozwijać swoje zainteresowania”. Za silne strony uznano: Kościół pw. św. Michała oraz istniejący cmentarz, za słabe natomiast brak możliwości aktywnego rozwoju mieszkańców w dziedzinie kultury. Pośród planowanych inwestycji nie ma wymienionych żadnych związanych z modernizacją i ochroną zabytków.

Lokalny program rewitalizacji miasta Głubczyce na lata 2009-2015

Dokument podkreśla, że współczesne rozumienie pojęcia rewitalizacji nie ogranicza się jednak jedynie do remontu budynków czy rewaloryzacji zabytków, nie jest wyłącznie działaniem remontowo-budowlanym, które nie ma wskazanego celu społecznego, gospodarczego lub ekologiczno-przestrzennego, nie jest również działaniem podejmowanym poza obszarem kryzysowym, jak też programem uwzględniającym jedynie inwestycje podmiotów publicznych.

Za mocne strony miasta uznano min.:

- interesujące zespoły architektoniczne, np. w rejonie ulicy Słowackiego lub zabudowa klasztorna, będące skończonymi założeniami architektonicznymi, stanowiącymi wartościowe fragmenty miasta,
- ciekawe wnętrza urbanistyczne, stanowiące o tożsamości miasta, np. rejon Placu 1 Maja
- zabytkowe pojedyncze budynki, stanowiące dzieła architektoniczne, na ogół obecnie obiekty użyteczności publicznej, usytuowane tak, iż niezależnie od późniejszych uzupełnień struktury przestrzennej, są czytelne w układzie przestrzennym miasta,

Dokument wskazuje na duży obszar ochrony konserwatorskiej wynika z dużej liczby obiektów ujętych w rejestrze zabytków województwa opolskiego i ewidencji zabytków w mieście Głubczyce. Na terenie miasta Głubczyce wyodrębniono dwie strefy ochrony konserwatorskiej.

Są to:

strefa „A” - obejmująca rynek wraz z terenami przyległymi w granicach pozostałości murów obronnych,

strefa „B” - obejmująca pozostałą część miasta zabudowaną obiektami zrealizowanymi przed 1945 rokiem.

Prócz powyższych wydzielono następujące strefy:

strefę „K” ochrony krajobrazu kulturowego,

strefę „E” ekspozycji dla ochrony walorów widokowych pasmowego układu zieleni w dolinie rzeki,

strefę ochrony archeologicznej **„W”**, która pokrywa się z obszarowo naniesionymi na rysunek planu stanowiskami archeologicznymi,

strefę obserwacji archeologicznej **„OW”** dla terenu objętego planem.

Architektura noworealizowanej lub przebudowywanej zabudowy może mieć wyraz współczesny, jednakże musi uwzględniać tradycję architektoniczną i urbanistyczną miejsca.

Dla ustanowionej strefy „B” ustalono:

- 1) ochronę uzupełnienie układu urbanistycznego, w tym ochronę wartościowych obiektów i zespołów zabytkowych oraz kulturowych;
- 2) ochronę archeologiczną stanowisk archeologicznych, zwartych nawarstwień lub nagromadzeń pozostałości kulturowych, pradziejowych i historycznych;
- 3) ochronę wartości krajobrazu doliny Psiny.

Ponadto ustala się zachowanie, utrzymanie i ochronę wartościowych obiektów i zespołów zabudowy, w tym wartościowych obiektów chronionych planem oraz obiektów ruchomych - krzyży i kaplic oraz figur świętych.

Wszelkie działania rewaloryzacyjne (za wyjątkiem drobnych bieżących remontów i napraw, w tym wymiany instalacji) zabudowy objętej strefami ochrony konserwatorskiej oraz wartościowych obiektów chronionych planem wymagają opinii Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Dokument podkreśla, że Głubczyce są ośrodkiem miejskim od XIII wieku, posiadającym bogatą historię. Stąd w mieście zauważa się znaczny odsetek budynków mieszkalnych posiadających status zabytku. W związku ze swym wiekiem stan ich pozostawia wiele do życzenia: zniszczone, spękane, z przestarzałą infrastrukturą techniczną nadają się do natychmiastowego remontu. Mieszkania w takich budynkach analogicznie pod względem standardu również odbiegają często od współczesnych norm. Widać bowiem pogarszający się stan obiektów o dużych walorach architektonicznych. W zakresie zabudowy mieszkaniowej

bowiem ponad 20% znajduje się w budynkach oddanych do użytku do 1918 r. Najwięcej zdegradowanych budynków znajduje się w centralnej części miasta.

W rozdziale VI. Podstawowe cele działań rewitalizacyjnych w obszarze zabytkowe centrum Głubczyc. Za cele podstawowe dla obszaru rewitalizacji uznaje się min:

- rewitalizację zdegradowanej przestrzeni miejskiej w zabytkowym centrum Głubczyc.

W rozdziale VII. Rewitalizacja w sferze przestrzennej postulowane jest min.:

- modernizacja zabytkowych obiektów wraz z nadaniem im dodatkowych funkcji

- przywrócenie centrum Głubczyc funkcji reprezentacyjnej

- rewitalizacja zabytkowego śródmieścia miasta Głubczyce

Wykazano także następujące problemy w sferze przestrzennej:

· znaczna deprecjacja przestrzeni publicznej

· dysharmonia w zabudowie centralnej części miasta poprzez zabudowanie przestrzeni niewłaściwymi w formie i skali budynkami czy też poprzez lokalizację drobnych obiektów handlowych (kiosków),

· dekapitalizacja obiektów o wartościach historycznych;

· utrata przez rynek rdzenia struktury miejskiej poprzez przeniesienie szeregu usług do części zachodniej miasta,

Planowane przedsięwzięcia to min.:

rewitalizacja zabytkowego śródmieścia miasta Głubczyce (inwestor: Gmina)

remont zespołu klasztornego franciszkanów w Głubczycach i adaptacja części pomieszczeń na cele społeczne: świetlica dla dzieci z rodzin patologicznych, centrum wsparcia żywieniowego, punkt informacji bibliotecznej zasobów Biblioteki Starodruków (inwestor: Zakon Braci Mniejszych Franciszkanów Prowincji św. Jadwigi z siedzibą we Wrocławiu /Klasztor Franciszkanów w Głubczycach/)

b) wynikające z opracowań wyznaczających kierunki polityki przestrzennej gminy:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Głubczyce jest obecnie wykonywane.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miasta Głubczyce (uchwalony dnia 10.10.2002 r.) dla obszaru południowej i zachodniej części historycznego centrum, w granicach dawnych murów miejskich

Ustala ochronę zabytków znajdujących się na obszarze planu oraz zakaz wprowadzania zabudowy innej, niż nawiązującej do historycznej, opartej o tradycje, choć przyjęta pozostaje forma nowoczesna.

5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

Zarys historii regionu

Historia ziemi głubczyckiej wiąże się silnie z państwem czeskim, pod którego wpływami i władaniem znajdowała się w średniowieczu. Znajdując się na pograniczu śląsko – morawskim podatna była na zmienne wpływy polityczne i kulturalne. Od 1503 r. na terenie dzisiejszej gminy funkcjonowało księstwo krnowskie, które w 1506 r. zostało przez Władysława Jagiellończyka przyłączone do Śląska, zaś w 1523 r. zostało sprzedane Jerzemu Hohenzollernowi, bratu Albrechta – pierwszego księcia pruskiego. Nowy właściciel wprowadza na te tereny luteranizm, doprowadzając do rozwiązania zakonów i wygnania Franciszkanów, jednak już w 1625 r. księstwem zarządzał Karol von Lichtenstein, który rozpoczął kontrreformację. W tym czasie cała Ziemia Głubczycka, wraz z obszarem Gminy, silnie ucierpiała w wyniku wojny trzydziestoletniej, kiedy poszczególne osady przejmowane były na zmianę przez wojska cesarskie (monarchia austriacka), duńskie i szwedzkie. Od czasu wojen śląskich, po 1743 r., teren ten przechodzi pod panowanie Prus (od 1871 r. Rzeszy Niemieckiej), w trakcie którego w XIX w. ponownie rozkwita. W trakcie II wojny światowej oraz tuż po, zniszczeniu ulega wiele rezydencji zlokalizowanych w osadach wiejskich oraz centra niektórych z nich, np. rynek w Opawicy. W 1945 r. teren ten przechodzi we władanie państwa polskiego.

Ciekawym elementem dziejów ziemi głubczyckiej stała się historia Grobnik – osada ta od XII w. należała do joannitów – zakonu rycerskiego Szpitalników Świętego Jana z Jeruzalem, gdzie założono komturę. Zakonnicy związani też byli z Głubczycami, gdzie sprawowali w wiekach średnich urząd proboszcza. Komturia Grobnicka (której pozostałością jest m.in. grobnicki pałac) uległa sekularyzacji dopiero w 1810 r. Podlegały jej podówczas również okoliczne wioski, m.in. należące do obecnej Gminy: Lisiećce, Debrzyca, i Bernacice

Obszar Gminy przez wieki należała zatem do Czechów, Prus, monarchii Habsburskiej, leżąc na terenie Moraw i Śląska, na przemian pozostając krainą katolicką i protestancką. Podlegała wpływom wielu kultur, tym bardziej jako ośrodek o znaczeniu handlowym. Choć najprężniej rozwijała się w średniowieczu i XVI w., to XIX w. nadał jej współczesne oblicze, w które wplecione są relikty pozostałych epok.

Równie burzliwą historię posiada jedyny ośrodek miejski gminy – Głubczyce. Nie jest znana dokładna data powstania osady, choć w 1253 r. wzmiankowano już drewniany gród, ulokowany na południe od rzeki Psiny. Prawa miejskie nadane zostały w latach 70. XIII w. za panowania Ottokara II – króla Czech. Od 1365 r. miasto było siedzibą księstwa, aż do roku 1503, kiedy zostało włączone wraz z okolicznymi dobrami do księstwa krnowskiego.

Od początków swego istnienia, aż po XVI w. miasto stopniowo się rozwijało, stając się ważnym ośrodkiem handlowym i rzemieślniczym, z uwagi na swe położenie na jednym z ważniejszych szlaków handlowych. W trakcie wojny trzydziestoletniej zostało kompletnie zniszczone, co spowolniło jego rozwój w kolejnych wiekach, aż po XIX w., już pod panowaniem pruskim. W tym okresie wznoszone są kolejne budynki użyteczności publicznej, rozwija się przemysł, rozrasta miasto (likwiduje się kolejne bramy miejskie i część murów, tworząc promenady). Najbardziej ze wszystkich gałęzi przemysłu rozwinęło się piwowarstwo, do dziś w mieście istnieje browar i trzy słodownie.

W 1945 r., w wyniku działań wojennych, stare miasto wraz z ratuszem legło w gruzach. Powstało nowe centrum miasta – plomby nieistniejącej zabudowy, w większości bloki mieszkalne nie nawiązujące do tradycyjnych obiektów.

Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy Gminy Głubczyce wiąże się od wieków ze wzmożonym osadnictwem tych ziem i ich wagą w procesach transgranicznych: od pradziejów Ziemia Głubczycka, którego elementem jest obszar współczesnej Gminy, była bramą migracji ludów i jednocześnie regionem na ważnym szlaku handlowym z północy na południe. Południowo – zachodnia część Gminy obejmuje niskie Góry Opawskie, będących elementem Przedgórze Sudeckiego, zaś na północnym zachodzie i zachodzie – Płaskowyż Głubczycki należący do Niziny Śląskiej. Na obszarze tym, wzbogaconym pagórkami i niewielkimi wąwozami, z dużymi połaciami pól uprawnych oraz fragmentami zadrzewionymi, dominują dziś elementy architektury powstałej w XIX w., choć rodowód układów sięga wczesnego średniowiecza. Przeważa zabudowa wiejska: budynki mieszkalne, niektóre bogato dekorowane oraz rzadziej zachowane budynki gospodarcze, zaś nad prawie każdą wsią górują kościoły.

Zwracają uwagę bardzo licznie występujące charakterystyczne krzyże kamienne z 2 poł. XIX i pocz. XX w. – spełniające rolę epitafium bądź sakralną. Wystawiane były w obrębie osad, jak też poza jej granicami, często przy głównych traktach komunikacyjnych, stanowią dziś stały element krajobrazu kulturowego wiejskiej części Gminy oraz ślad po dawnych mieszkańcach tych terenów i ich tradycji: na wielu krzyżach wciąż widnieją nazwiska fundatorów tych pomników oraz osób, którym były poświęcone.

Wielodrożnicowe wsie o historycznych centrach, w których zachowało się dużo budynków murowanych wystawionych pomiędzy poł. XIX, a pocz. XX w. zostały jednak pozbawione dwóch elementów, które jeszcze przed 1945 r. na nich występowały: w wielu osadach zlikwidowano po II wojnie światowej zespoły rezydencjonalne, zaś z biegiem lat zamykano też podupadające małe zakłady przemysłowe, związane z techniką rolno – spożywczą, wśród nich głównie młyny – stały element wielu tutejszych miejscowości. Dziś ich reminiscencją są jedynie dwa opuszczone obiekty w Biernatówku i Nowej Wsi Głubczyckiej oraz również nieużytkowany młyn przemysłowy w Głubczycach przy Pl. Zgody.

Odmiennie kształtuje się krajobraz kulturowy Głubczyc – miasta bardzo silnie doświadczonego działaniami wojennymi roku 1945, kiedy to legło w gruzach stare miasto. Ocalały kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny od południa otaczają dziś powojenne bloki, wybudowane na miejscu starej zabudowy. Na współczesnym rynku znajduje się odbudowany po 2008 roku ratusz, nie zachowały się jednak otaczające go kamienice. Całe ulice przestały istnieć. Dziś centrum miasta stanowi konglomerat domów mieszkalnych z XIX w. i lat 60-80. XX w., jednak większość ulic śródmieścia wypełnia wciąż architektura przedwojenna, w tym wypełnione bogato dekorowanymi willami i kamienicami urzędniczymi oraz budynkami użyteczności publicznej ul. Kochanowskiego, Chrobrego czy Niepodległości. Poza architekturą mieszkalną i sakralną krajobraz kulturowy znaczą również liczne budynki przemysłowe, szczególnie dawnych słodowni i browarów.

Zabudowa wiejska

▪ układ zagród i domy mieszkalne w gminie wiejskiej

Na występującą w gminie Głubczyce zabudowę mieszkalną składają się gospodarstwa rolne w większości z II poł. XIX w. i przełomu wieków wraz z zachowanymi budynkami gospodarczymi.

Dominują prostokątne układy zagród w gęstej zabudowie, oparte o główne ciągi komunikacyjne, z jednym lub, dość często – dwoma budynkami mieszkalnymi przylegającymi do ulicy krótszą elewacją, zwróconymi naprzeciw siebie i budynkiem gospodarczym, dłuższym bokiem równoległe do ulicy, zamykającym podwórze. Większość z nich pochodzi z połowy i 3 ćw. XIX w. Równie często spotyka się zagrody (przeważnie są to rozwiązania późniejsze, z przełomu wieków i początku XX w.) oparte na planie prostokąta, w których dom przylega do traktu fasadą, zaś budynek gospodarczy znajduje się równoległe za nim. W obu przypadkach ważnym elementem układu są murowane, otynkowane bramy, czasami wykonane z blachy stalowej, bogato dekorowane.

Typologia domów mieszkalnych ogranicza się niemal do samych obiektów otynkowanych, zarówno jedno-, jak i dwukondygnacyjnych, z poddaszem użytkowym, pokrytych dachem dwuspadowym, czasami z facjatą bądź wertykalnym akcentem środkowej osi fasady za pomocą kompozycji trójkątnej ścianki szczytowej. Bardzo duża część przedwojennych budynków mieszkalnych posiada detal architektoniczny w postaci zarówno opasek wokół otworów okiennych, gzymsów kordonowych i wieńczących, lizen w narożach, jak też bardziej złożonych motywów dekoracyjnych, np.: medalionów z płaskorzeźbami. Występuje także dekoracja kalenicy i więźby dachowej krótszej elewacji, widocznej od strony ulicy. Rzadkością są elementy wici roślinnej czy pilastrów z kanelurami (dwa domy w Klisinie). Uderza natomiast brak wspólnego wzorca, regularnie powtarzającego się na wielu obiektach – detal architektoniczny w obrębie bogatszych gospodarstw odwołuje się do bardzo zróżnicowanych wzorców, wachlarz

prezentowanych form jest niezwykle urozmaicony. Do najciekawszych należą budynki mieszkalne zachowane we wsi Równe, Grobniki oraz Zubrzyce. Rzadko natomiast występują domy murowane nieotynkowane. Wydaje się, że część z tych zachowanych, np. przy ul. Głubczyckiej 32 w Lisięcicach – pierwotnie były otynkowane.

Regionalnym elementem charakterystycznym dla dekoracji krótszych elewacji budynków mieszkalnych – są ich ścianki szczytowe przyozdobione falistą linią, niekiedy przypominającą spływy wolutowe. Takie rozwiązanie można zaobserwować w przypadku domu nr 38 w Bernacicach.

W regionie zachowało się kilka domów z XVIII i 1 poł. XIX w., wszystkie na planie prostokąta z dachem naczółkowym. Sporą grupę stanowią obiekty wzniesione ok. 1850 r., z bardzo delikatnie zaznaczonym naczółkiem połaci dachowej. Są to obiekty z reguły bardzo oszczędne w formie.

Jednym z najbardziej rozpowszechnionych typów domu mieszkalnego w regionie jest natomiast masywny budynek na planie prostokąta, jedno- bądź dwukondygnacyjny z wysokim podpiwniczeniem, z krótszą elewacją równoległą do linii ulicy, ze ścianką szczytową w formie objętego profilowanym gzymsem naczółka oraz z wejściem głównym na osi dłuższej elewacji. Wzorec ten był bardzo rozpowszechniony ok. 1880 r., w Gminie Głubczyce odznaczał się rytmem regularnie rozmieszczonych otworów okiennych.

Bogactwo form i detalu, jakie można zaobserwować w przypadku ok. 1/5 wszystkich zachowanych przedwojennych domów, stanowi dowód na bujny rozwój regionu w drugiej połowie XIX w i w początkach wieku kolejnego, zaś przede wszystkim wskazuje na w miarę wysoki status majątkowo ich dawnych mieszkańców. Spory odsetek przedwojennej zabudowy uległ jednak poważnym przekształceniom w początkach XXI w., które doprowadziły do zatarcia cech stylowych i zniszczenia pierwotnego detalu. Jak wyglądały na kilkanaście lat po wybudowaniu można jedynie zaobserwować na licznych archiwalnych materiałach ikonograficznych.

Opisywana zabudowa uzupełniona jest pojedynczymi budynkami powstałymi w latach 20. i 30. XX w., wśród których niektóre domy wyróżniają się zróżnicowanymi układami bryły. Wśród nich zdarzają się pojedyncze obiekty modernistyczne, również warte ochrony (dom przy ul. Długiej w Zubrzycach). Nie zachowały się natomiast domy drewniane, niegdyś w zabudowie wsi przeważające. W obrębie historycznych centrów wsi nowa, powojenna zabudowa występuje sporadycznie.

▪ **Budynki gospodarcze**

Na obszarze gminy oryginalne budynki gospodarcze zachowały się szczątkowo. Większość uległa licznym przebudowom i funkcjonalnym modernizacjom po 1945 r. Nie zachowały się drewniane stodoły, natomiast wiele obór wznoszonych było jako przedłużenie domu mieszkalnego, od którego były oddzielone za pomocą ściany ogniodpornej. W ten sposób powstawały układy budynków na pozór mieszkalno – gospodarczych, z prostopadle położoną do nich ceglana stodołą. Za przykład niech

posłuży dom nr 73 w miejscowości Królowe. Zdecydowana większość budynków gospodarczych w obrębie gminy – jest, podobnie jak domy mieszkalne – otynkowana.

Wyróżniają się spichlerze w Grobnikach (ul. Szkolna) oraz w Nowej Wsi Głubczyckiej (nr 82). Ten ostatni posiada ściankę szczytową o linii odwołującej się do barokowych spływów wolutowych.

▪ **Budynki użyteczności publicznej i gospody**

W XIX wieku pojawiła się zabudowa z funkcją mieszkalną łącząca również inne programy użytkowe. Mowa o gospodach wiejskich, których pierwotna funkcja została zatarta. Wszystkie pełnią dziś rolę domów mieszkalnych, w niektórych znajdują się sklepy spożywcze (np. w Bogdanowicach). Odznaczały się rozbudowaną bryłą, z reguły były dwukondygnacyjne, bądź posiadały facjatę/ ryzalit w obrębie osi głównej oraz dekorację architektoniczną. Niektóre przyjmowały formę kamienicy w centrum historycznej wsi. Większość z nich po wojnie uległa przekształceniom uniemożliwiającym ich identyfikację w czasach dzisiejszych, choć ich sylwety znamy na podstawie dokumentacji fotograficznej.

W gminie Głubczyce zachowało się osiem dawnych szkół (Równe, Zubrzyce, Zawiszyce, Grobniki, Bogdanowice, Królowe i Debrzyca). Większość z nich pochodzi z końca XIX w., jednak zachowała się też ekspresjonistyczna placówka w Debrzycy oraz dwie szkoły murowane, nieotynkowane, neogotyckie w Grobnikach. Pozostałe odznaczają się planem wydłużonego prostokąta, są dwu – lub trójkondygnacyjne i często ozdobione asymetryczną, trójkątną ścianką szczytową w obrębie dłuższego boku (np. w przypadku dawnej szkoły katolickiej w Zubrzycach). Najstarsza spośród nich jest szkoła w Bogdanowicach z 1828 r., zlokalizowana tuż przy parafii.

Zabudowa miejska mieszkalna oraz użyteczności publicznej

Obecna zabudowa miejska została silnie przekształcona w związku z wydarzeniami roku 1945 i powojenną odbudową miasta Głubczyce. Nie zachowały się średniowieczne budynki mieszkalne oraz użyteczności publicznej (ratusz, poza wieżą, jest tworem nowym), jedynie kilka obecnych kamienic czy domów, przebudowanych w późniejszych wiekach, posiada genezę XVI, XVII bądź XVIII w. Dawne centrum miasta, zachowane fragmentarycznie, nie stanowi dziś dobrego obrazu pierwotnych rozwiązań architektonicznych. Bardziej spójne są natomiast dawne przedmieścia Głubczyc – obecne ul. Kochanowskiego, Chrobrego, Parkowa oraz wypełniona budynkami mieszkalnymi bardziej typowymi dla osad wiejskich – ul. Kopernika. Doskonale zachowała się jedynie część willi bogatych urzędników i właścicieli okolicznych fabryk, fragmenty kamienic XIX – wiecznych na ul. Plebiscytowej i Sobieskiego oraz Chrobrego (tu w większości z 1911 r.), wykazujące cechy eklektyczne typowe dla wielu śląskich kamienic oraz starsze domy, kryte dachem naczółkowym wzdłuż ul. Sobieskiego.

Podobnie, jak wiele innych śląskich miast, rozwijających się prężnie w 2 poł. XIX stulecia – trakty komunikacyjne Głubczyc wypełniają kamienice, rezydencje oraz budynki użyteczności publicznej (np. sąd, więzienie, sieć szkół, przytułek przy ul. Niepodległości 1), pałace

miejskie i dzielnice nowej zabudowy z okresu lat 20. i 30. XX w. (w pobliżu ul. Słowackiego) o modernistycznych, uproszczonych bryłach. Przybierały one różnorakie szaty stylistyczne: neorenesansu francuskiego (ul. Niepodległości nr 12), neogotyku (Niepodległości 2, więzienie oraz sąd na ul. Kochanowskiego), ulegały też wzorcom secesyjnym (Liceum im. Adama Mickiewicza – dawne gimnazjum na ul. Kochanowskiego 22).

Układy urbanistyczne i ruralistyczne

Miasto Głubczyce, wchodzące w skład gminy, odznacza się układem urbanistycznym miasta założonego w średniowieczu, choć jego dawny układ nie jest w pełni czytelny z uwagi na zniszczenia II wojny światowej i odbudowę miasta po 1945 r., prowadzoną bez poszanowania części wyznaczonych ulic. Czytelne pozostają historyczne granice miasta, wpisane w istniejące częściowo mury miejskie oraz przestrzeń dawnego rynku, na którym dziś znajduje się odbudowany po 2007 r. ratusz oraz barokowa figura Matki Bożej. Jest on jednak jedynym budynkiem nawiązującym na placu do dawnej zabudowy – pozostałe kamienice nie zostały odbudowane.

Głubczyce wzmiankowane w 1107 r., zaś miasto lokowane było w pocz. XIII w. na prawie niemieckim. W późniejszym okresie wytworzyło własne prawo, tzw. głubczyckie, które było przejmowane na terenie Czech, Moraw i Węgier przez wiele miast. Centrum odznaczało się wyjątkowym założeniem na rzucie wielobocznym, nieregularnym, z trójkątnym rynkiem pośrodku (kształt zbliżony do ćwierćkoła). Takie ukształtowanie wiązać się mogło z nałożeniem na pierwotną okolnicę miejscowości, bądź też z zaprojektowaniem dogodnej komunikacji na osi północ – południe, by nie przeszkadzać handlującym na targu. Na całym Śląsku drugie takie założenie istnieje w Nysie.

Większość wsi gminy została wzmiankowana po raz pierwszy w dokumentach pisanych już w XIII i XIV w. Zapewne na bazie tych pierwszych lokacji oparto dziś czytelne historyczne układy, na których formę zasadniczy wpływ miał dopiero rozwój budownictwa murowanego (od poł. XIX w.). Większość wsi posiada układ wielodrożnicowy, rzędowy bądź ulicowo – placowy, rzadziej występują owalnice. Centra wszystkich osad odznaczają się zwartą zabudową przedwojenną, co sprawia, że zachowane w gminie układy są tym cenniejsze.

Zabudowę wsi takich jak Gołuszowice, Klisino i Pielgrzymów, rozplanowano wzdłuż traktów komunikacyjnych, linearnie, stanowią one przykład ulicówek, których koncepcja została nieznacznie zaburzona wraz z powstaniem zabudowy po 1900 r. Ulicówki wsi, które bujnie rozwijały się w końcu XIX w., dziś są wielodrożnicowe, tak jak Grobniki. W centrach części osad zlokalizowano natomiast owalny plac, przy którym skupione były budynki użyteczności publicznej i kościoł. Takowe układy ulicowo – placowych czytelne są w Pomorzowicach, miejscowości Mokre i Radynia.

Krzyżowice i Równe powstały jako owalnice. Układ ten miał charakter obronny, zwarty, z zabudową mieszkalno – gospodarczą na okręgu koła, bądź na planie elipsy, ze wspólnym pastwiskiem w środku lub owalnym placem (tzw. nawsie), często z oczkiem wodnym

naturalnym, bądź sztucznym. W przypadku Równego z czasem przekształcił się on w układ ulicowo – placowy, z uwagi na przybywającą zabudowę. Rozwinięciem owalnicy jest też zabudowa wsi Opawica, choć już dziś słabo czytelna. Przed 1945 r. w jej centrum istniał rynek z pierzejami domów mieszkalnych.

Dominuje rozłożenie domostw w układach kalenicowych, natomiast większość budynków użyteczności publicznej zwrócona była do traktu komunikacyjnego dłuższym bokiem.

Obiekty sakralne

Na terenie Gminy Głubczyce znajduje się obecnie wiele obiektów sakralnych. Zabytkowe kościoły zlokalizowane są w 25 z ponad 30 miejscowości, zaś w Głubczycach ocalały jedynie trzy zabytkowe świątynie. Większość kościołów powstała w XVI i XVII w., ulegając późniejszym przebudowom. Jedynie dwie świątynie wzniesiono pod koniec XIX i na początku XX w. Tylko dwa spośród wszystkich z nich pozostały nieotynkowane. Wszystkie zarządzane były zarówno przez katolików, jak też protestantów, zależnie od okresu.

▪ Kościół filialny p.w. św. Trójcy w Bernacicach

Wybudowany w 2 poł. XVIII w. i na początku XIX w. niewielki murowany kościółek został w całości otynkowany. Jednonawowy, z sygnaturką ponad wejściem głównym, przyozdobiony został w obrębie fasady profilowanym gzymsem, ponad którym uformowano trójkątną ściankę szczytową podzieloną dwoma lizenami. Dekoracja ta nawiązuje do wzorców klasycystycznych, podobnie jak portal wejścia głównego ujęty w dwa pilastry, na których oparto fronton.

▪ Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Bogdanowicach

Wzniesiony w 1910 r. kościół powstał w oparciu o wcześniejszą budowlę, z której pozostała ośmioboczna w partii trzonu wieża. Fundatorami była rodzina Bohdanowskich ze Ślimakowa. Korpus główny nowej świątyni zaakcentowały szkarpy, zaś pięcioboczne prezbiterium, nad którym umieszczono sygnaturkę, posiadało elewacje zaakcentowane okulusami. Świątynia uległa zniszczeniu w 1945 r. i została odbudowana w latach 50. XX w. Nie przywrócono całej wysokości wieży, zdobionej pierwotnie cebulastym hełmem. Wewnątrz znajduje się XVIII w. obraz Matki Boskiej Bolesnej z Monasterzysk k. Buczacza, przywieziony przez kresowych osadników po wojnie.

▪ Kościół parafialny p.w. św. Jana Nepomucena w Braciszowie

Murowana, otynkowana świątynia została wzniesiona w 1450 r., a następnie przebudowana w XVIII w. i roku 1863. Jednonawową świątynię, z transeptem i przyporami w narożach kruchty akcentuje wieża, w wyższych partiach oparta na planie ośmioboku nieforemnego oraz

elewacje transeptu z układem potrójnych otworów okiennych, trójkątną ścianką szczytową z osiowym okulusem i zwieńczeniem naroży za pomocą ceglanych słupowych sterczyn. Po zniszczeniach II wojny światowej obiekt odbudowano z pominięciem cebulastego hełmu, wieńczącego wieżę.

▪ **Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Chomiąży**

Został wzniesiony w 1575 r. i przebudowany w roku 1644 oraz 1819. Dziś jest to renesansowo – barokowa budowla z zaokrąglonym korpusem nawowym od strony prezbiterium i wieżą, przykrytą hełmem z latarnią, umieszczoną nietypowo z boku korpusu głównego, od południa. Elewacje wieży zdobione są lizenami oraz profilowanymi gzymсами wieńczącymi, odcinkowymi.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Jakuba w Debrzycy**

Jednonawowy kościół wzniesiono w XVI w., jednak ulegał on w kolejnych dwóch stuleciach kolejnym przebudowom, w wyniku których powstała obecna świątynia. Murowana, otynkowana, z wieżą na planie kwadratu, z transeptem, poza gzymsem wieńczącym nie posiada żadnej dekoracji architektonicznej, ani szczególnych cech stylowych.

▪ **Kościół filialny p.w. św. Piotra i Pawła w Dobieszowie**

Pierwotnie zbudowany w XVI w. kościół w Dobieszowie pozbawiony był wieży. Zasadniczo bryła obecnego obiektu została ukształtowana w 1740 r., zaś wieżę dobudowano w 1899 r. Murowany, otynkowany, pozbawiony detalu, posiada wyposażenie z XVIII i XIX w. W kruchcie znajdują się 2 renesansowe epitafia dziecięce z herbami z roku 1593 i 1598.

Głubczyce:

W Głubczycach zachowały się trzy zabytkowe świątynie, jednak przed 1939 r. na ul. Kochanowskiego wznosił się nieodbudowany po II wojnie światowej kościół ewangelicki, zaś w miejscu istniejącego obecnie pomnika żołnierzy polskich przy ul. Koszarowej i Kochanowskiego istniała wybudowana w 1864 r. synagoga w stylu bizantyjskim, służąca ponad 300 osobowej gminy żydowskiej.

▪ **Kościół p.w. Narodzenia NMP**

Gotycka, masywna, trójnawowa, ceglana świątynia została wzniesiona w 2 poł. XIII w. i ulegała przebudowom w roku 1579 oraz na początku XX w. Korpus wybudowano w XIII – XIV w., wtedy też ukształtowano transept. Nadbudowa wieży północnej powstała w latach 1903 – 1907.

Elewacje korpusu głównego zdobią szkarpy oraz ostrołukowe otwory okienne, elewacje boczne transeptu zaakcentowano ażurowymi ściankami szczytowymi ze sterczynami w narożach i na szczycie oraz rodzajem attyki. Dwie czworoboczne wieże posiadają ośmioboczne otynkowane nadbudówki i zwieńczone są hełmami z latarniami. Na skrzyżowaniu naw wystawiono sygnaturkę.

We wnętrzu kruchty oraz naw bocznych znajdują się epitafia z XVI i XVII w. poświęcone zamożnym luterańskim mieszczanom.

▪ **Kościół p.w. śś Idziego i Bernarda w zespole klasztorным franciszkanów**

Świątynia, znajdująca się we wschodniej części zespołu klasztorного, została wystawiona w XVII w., choć pierwotnie istniała w jej miejscu budowla drewniana, a następnie ceglana, ufundowana przez księcia Jana Pobożnego z Przemyślidów w XV w. W latach 1753 – 1770, w wyniku kompleksowych prac renowacyjnych i modernizacyjnych, barokowy kościół otrzymał obecny wygląd. Projektantem całego kompleksu był Jan Innocenty Töpfer z Prudnika. Jednonawowa świątynia utrzymana jest w stylu barokowo - rokokowym

Zdobiona jest lizenami, wydatnym, profilowanym gzymsem wieńczącym. Fasada otrzymała ściankę szczytową o profilowanej linii, opartej na ślimacznicach oraz fronton w zwieńczeniu, oparty na dwóch pilastrach. Ponad kruchtą wystawiono sygnaturkę, zaś portal wejścia głównego rozbudowano o fronton oparty na szeregu profilowanych gzymśów, udekorowany płaskorzeźbą godła zakonu franciszkanów. Kościół przebudowano w XIX w.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Anny**

Zbudowany został w 1776 r. w miejscu kaplicy cmentarnej, zbudowanej poza murami miasta w XVI i XVII w. Początkowo świątynia należała do ewangelików. Późnobarokowa, wykazująca też cechy klasycystyczne, budowla, z profilowaną linią ścianki szczytowej fasady, składa się z korpusu głównego z półokrągłym obrysem prezbiterium. Ponad kruchtą zlokalizowana jest sygnaturka. Elewacje korpusu nawowego zostały dekoracyjnie oszkarpowane.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Marcina w Gołuszowicach**

Jednonawowy kościół z XVI w. przebudowano w 1718 oraz 1827 r. Jest to świątynia murowana, otynkowana, której korpus główny zdoła jedynie rytmiczny układ zamkniętych półkoliście otworów okiennych oraz rozdzielające je lizeny i opaskowy gzymś koronujący. Podobna dekoracja została zachowana na elewacjach wieży, którą dodatkowo zdobiją półkolistą linią zwieńczenia ponad gzymsem koronującym oraz strzelisty hełm ponad glorieta.

▪ **Kościół parafialny p.w. Ścięcia św. Jana Chrzciciela w Grobnikach**

Wzniesiony w XVI w. kościół przebudowano w 1700 r. oraz w 1904 r., w wyniku czego powstała jednonawowa świątynia z wyodrębnionym prezbiterium oraz strzelistą wieżą. Elewacje boczne korpusu głównego charakteryzują się dwoma rzędami zamkniętych półkoliście otworów okiennych, rozdzielonych lizenami oraz opaskowym gzymsem wieńczącym. W połaci dachu znajduje się ponadto sygnaturka.

▪ **Kościół filialny p.w. św. Józefa w Kietlicach (kaplica cmentarna)**

Niewielka świątynia w Kietlicach została wzniesiona w 1881 r. na terenie cmentarza i od początku spełniała funkcję kościoła filialnego. Murowany, otynkowany obiekt, z wieżą od zachodu zdobią lizeny oraz wieńczący gzymś opaskowy, natomiast szczyt wieży ścianki szczytowe w formie frontonów.

▪ **Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Klisinie**

Jednonawowa świątynia, murowana i otynkowana, z ośmioboczną, strzelistą, wieżą nad kruchtą, zwieńczoną cebulastym hełmem. Obecny kościół wzniesiony został w latach 67-69 XIX w., jednak wykorzystano przy tym wieżę z lat 1591 – 92, ufundowaną przez Krzysztofa, Baltazara, Hansa i Jerzego von Tschetschau – Mettich. Ich herb rodowy znajduje się ponad portalem wejścia głównego. Korpus główny zaakcentowano jedynie silnie wyprofilowanym gzymsem wieńczącym oraz szkarpami rytmicznie rozdzielającymi przestrzeń z otworami okiennymi w obrębie elewacji bocznych. Naroża wieży oszkarpowano, kruchtę rozbudowano, zaś wieżę zdobią gzymśy kordonowe oraz w wyższej partii – lizeny i opaskowe gzymśy wieńczące – tworzące delikatną dekorację.

Wewnątrz kruchty umieszczono renesansowe epitafia Władysława von Tschetschau-Mettich, zmarłego w 1585 r. i Fryderyka von Reichenbach, zmarłego w roku 1597 z płaskorzeźbionymi postaciami rycerzy w zbrojach rycerskich oraz Jana Bernarda Herbersteina, zmarłego w roku 1665 i Fryderyka de Cobb (XVII w.).

▪ **Kościół filialny p.w. św. Marii Magdaleny w Krasnym Polu**

Wzniesiony w 1691 r. jednonawowy kościół z czworoboczną wieżą i cebulastym hełmem z latarnią, przyozdobiony został lizenami w narożach oraz opaskowym gzymsem wieńczącym. Kruchtę poprzedza westybul wnętrza głównego z trójkątną ścianką szczytową. W ścianie kruchty znajduje się epitafium morawskiego szlachcica Jana Kobyłki (zm. 1544 r.) z reliefem przedstawiającym rycerza w zbroi.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca, Królówce**

Zbudowany w latach 1847-1849 i wyposażeniem z II poł. XIX w. murowany, otynkowany kościół zaprojektowany został jako jednonawowa świątynia z wieżą wyróżniającą się dachem czterospadowym o małym koncie nachylenia i arkadowymi, trzema wejściami głównymi umieszczonymi w wydłużonej horyzontalnie kruchcie. Otwory okienne korpusu głównego otoczone zostały szerokimi, płaskorzeźbionymi opaskami, zaś wieża wzbogacona zdwojonymi arkadkowymi otworami okiennymi (pseudobiforium). Wyodrębnione prezbiterium założono na rzucie półkola. Całość nawiązuje do wzorców neoromańskich.

▪ **Kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Krzyżowicach**

Świątynię wzniesiono w 1897 r. i inaczej, niż w przypadku większości kościołów w gminie – jest to budowla murowana nieotynkowana, wykazująca cechy stylowe – odwołania do wzorców neoromańskich. Składa się z korpusu głównego i strzelistej wieży na rzucie prostokąta, wyróżnia dwiema dostawionymi do kruchty bryłami, przywodzącymi na myśl baszty średniowieczne oraz biforiami w zwieńczeniu wieży. Zastosowano również oszczędne ozdoby w postaci schodkowego gzymsu międzykondygnacyjnego.

▪ **Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Lisiećicach**

Wzniesiony w XV w. kościół otrzymał ceglano – kamienną wieżę w 1667 r. , by ulec przebudowie w 1802 r. Korpus główny zdradza swoją genezę późnośredniowieczną za sprawą zastosowanych przypór rozdzielających poszczególne płaszczyzny rytmicznie zaakcentowane półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi. Jednonawowy ceglany kościół, z wyodrębnionym prezbiterium, został otynkowany w części korpusu głównego i w obrębie kruchty. Większość wyposażenia świątyni pochodzi z 2 poł. XIX w., choć wewnątrz znajduje się również rokokowa ambona z XVIII w. oraz chrzcielnica kamienna z 1589 r. W kościele zdeponowana jest też pamiątka z okresu przynależności miejscowości do komturii joannitów: kielich darowany przez komtura Hansa Niemancza w 1523 r.

▪ **Kościół p.w. św. Maksymiliana Kolbe, Mokre**

Świątynię wznieśli ewangelicy w 1829 r., co związane jest z oszczędną w formie i bryle architekturą obiektu. Murowany, otynkowany, jednonawowy, składa się on z korpusu głównego na planie prostokąta oraz czworobocznej wieży. Akcent horyzontalny położony został dzięki profilowanemu gzymsowi wieńczącemu. Po 1945 r. kościół stał się katolicki.

▪ **Kościół filialny p.w. Wszystkich Świętych w Nowej Wsi Głubczyckiej**

W 1781 r. na fundamentach dawnego zamku wzniesiono obecny kościół, który przebudowano w 1879 r. Współczesna murowana, otynkowana świątynia stanowi połączenie korpusu

głównego na planie prostokąta oraz czworobocznej wieży. Elewacje pozbawione są jakiegokolwiek dekoracji architektonicznej. Pierwotnie wieża zwieńczona była cebulastym hełmem z latarnią, zaś w połaci dachu nad nawą znajdowały się lukarny.

▪ **Kościół p.w. św. Trójcy w Opawicy**

Pierwszy kościół w miejscowości istniał już w 1301 r. Obecna budowla pochodzi z lat 1701 – 1706 i wzniesiona została na miejscu dawnej świątyni tuż przy rynku. Barokową świątynię ufundował hrabia Leopold Karol Sedlnicki, podskarbi Austrowęgier z Lenarcic. W 1733 r. kościół spłonął i został odbudowany.

Murowany, otynkowany, jednonawowy, z czworoboczną wieżą i transeptem na skrzyżowaniu naw, posiada elewacje przyozdobione lizenami oraz opaskowym gzymsem. We wnętrzu nadal znajdują się freski z 1733 r, rokokowa chrzcielnica, ambona w kształcie łodzi z 1771 r., prospekt organowy z 1763 r. oraz epitafium z wizerunkiem zmarłego w 1731 r. fundatora kościoła.

▪ **Kościół p.w. św. Józefa w Pielgrzymowie**

Wzniesiony w latach 1805 – 1810 r., z fundacji Józefa von Blunenkron – kościół znajduje się w kompletnej ruinie. Położony na wzgórzu góruje nad wioską. O jego wschodnią elewację oparte zostały pozostałości płyt nagrobnych. Pierwotnie świątynia posiadała cebulasty hełm ponad strzelistą wieżą oraz zaokrąglony od strony prezbiterium korpus nawowy z dobudowaną zakrystią. Dziś zachowały się jedynie elewacje boczne oraz mury wieży.

▪ **Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Pietrowicach**

Współczesny kościół wzniesiono w 1930 r. w miejscu wcześniejszej świątyni. Budynek został silnie zniszczony w trakcie II wojny światowej i odbudowany w latach 1946 – 56. Dziś ciężko stwierdzić jak wyglądał przed 1945, ale po 1930 r. Współczesna świątynia to oszczędny w formie i detalu jednonawowy, murowany, otynkowany obiekt ograniczający się do korpusu głównego z drewnianą sygnaturką ponad wejściem głównym oraz portalu wejścia głównego rozbudowanego o rodzaj otwartego westybulu z trójkątną ścianką szczytową podpartą na dwóch filarach.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Pomorzowicach**

Wzniesiony w 1613 r. kościół nosi cechy budowli barokowej: m.in. cebulasty hełm wieży. Obiekt został rozbudowany w roku 1846. Jest to jednonawowa świątynia z wyodrębnionym prezbiterium oraz dwoma kaplicami przylegającymi do niego, murowana, otynkowana, z rytmicznie rozmieszczonymi w obrębie elewacji szkarpami oraz wieżą na planie kwadratu. Kaplice boczne prezbiterialne zdobione są frontonami.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Apostoła Piotra i Pawła w Równem**

Pierwszy kościół w Równem wzmiankowany w XIV w. W latach 1540 – 1630 należał on do gminy protestanckiej i mimo przejścia większości mieszkańców na katolicyzm w okresie kontrreformacji – parafia była nadal protestancka. Obecny kościół wzniesiono w latach 1832 – 37 w miejscu spalonej w 1827 r. świątyni. Wykorzystano przy tym wieżę z XV w.

Otrzymał masywną bryłę i bogaty detal: profilowany gzyms międzykondygnacyjny i wieńczący, profilowane płyciny w obrębie wieży, w których umieszczono otwory okienne, rozbudowany portal wejścia głównego ze ślimacznicami i frontonem w zwieńczeniu oraz półkolistą linię w zwieńczeniu wieży, przykrytej hełmem cebulastym z latarnią.

Świątynia została uszkodzona w 1945 r. i w kolejnych latach odbudowana. Obniżono podówczas wieżę.

▪ **Kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy w Ściborzycach Małych**

Jednonawowa, murowana, otynkowana świątynia wyróżnia się szkarpami w obrębie korpusu głównego oraz wieżą z cokolem i kruchtą na planie prostokąta, w wyższej partii przechodzącą w bryłę ośmioboczną, zdobioną w zwieńczeniu attyką o linii półkolistej. Wzniesiona została w 1602 r., dzięki fundacji protestanckich właścicieli Klisina i Ściborzyc Małych – braci Krzysztofa, Hansa i Jerzego Tschetschau – Mettich, których herb przedstawiony został ponad portalem wejścia głównego. Wewnątrz znajduje się wyposażenie z 2 poł. XIX w.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny w Zawiszycach**

Budynek został wzniesiony w latach 1802-1805 w stylu późnego klasycyzmu. Murowany, otynkowany, jednonawowy, posiadał oszkarpowane elewacje boczne oraz gzyms wieńczący opaskowy oraz gzyms profilowany międzykondygnacyjny w obrębie wieży. Wejście główne zdobi rozbudowany portal z tympanonem opartym na dwóch kolumnach. Kościół został spalony w 1945 r. i odbudowany po wojnie. Nie przywrócono ostatniego segmentu wieży (obecna jest krótsza) oraz hełmu zdobionego latarnią.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, Zopowy**

Wybudowany w 1613 r. kościół jest obiektem jednonawowym, z wyodrębnionym prezbiterium oraz dostawioną od wschodu wieżą i rozbudowaną kruchtą. Proste, otynkowane elewacji zdobią jedynie dekoracyjne szkarpy oraz profilowane gzymsy wieńczące i międzykondygnacyjne partii wieży, jak też okulus w drugim jej segmencie. Budowla została przebudowana w XX w.

▪ **Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Zubrzycach**

Jest to jedna z większych świątyń zlokalizowanych na terenie gminy, zbudowana w 1583 r., przebudowana w XVIII w. w duchu baroku oraz w 1896 r. Przed reformacją była zlokalizowana tu parafia, co pozwala przypuszczać, że gotyckie nawiązania w architekturze budowli związane są z jej budową na fundamentach starszej świątyni. XVI w. fundatorami byli zapewne właściciele majątku – von Scheliha, którzy w okresie tym przeszli z katolicyzmu na luteranizm. Masywna, jednonawowa świątynia z transeptem i strzelistą wieżą zwieńczoną cebulastym hełmem góruje nad okolicą. Detal architektoniczny ograniczony został do profilowanych gzymsów wieńczących oraz gzymsu międzykondygnacyjnego w partii wieży. W 1945 r. zniszczeniu uległa wieża oraz zadaszenie (uległy ostrzałowi artyleryjskiemu), jednak zostały odbudowane jeszcze w tym samym roku.

Wnętrze kryje trzy płyty epitafijne z czeskimi inskrypcjami, pochodzące z XVI w.

Zespoły rezydencjonalne

Wiele osad dzisiejszej gminy Głubczyce stanowiło majątki szlacheckie, rycerskie i dobra joannitów, zatem powstawały w nich również pałace i siedziby właścicieli. Nie zachowały się pałace w Bogdanowicach, Dobieszowie (pełniący w XIX w. funkcję gościńca), po podziale granic w 1945 r. pałac w Lenarcicach, wzniesiony w XVII – XVIII w., pełniący przed wiekami rolę twierdzy, znalazł się po czeskiej stronie. Obecnie w gminie znajduje się 6 zespołów rezydencjonalnych, w tym trzy kompleksy zachowane z parkami i budynkami towarzyszącymi: w Klisinie, Pielgrzymowie i Pomorzowicach oraz dwory w Lwowianach, Zopowy i siedziba komtura w Grobnikach.

▪ **Zespół pałacowo – parkowy w Klisinie**

Barokowy pałac został wzniesiony po 1758 r. przez barona Gutterschreibera. Wcześniej dobra należały do Herbersteinów oraz Henckel von Donnersmarcków. Na zachód od pałacu zaprojektowano park, zaś na wschód, od strony podjazdu, zlokalizowane są budynki gospodarcze – do dziś istniejące, zamykające się w dziedzińcu w kształcie litery „C”. Obiekt był kilkakrotnie przebudowywany. W parku zachowała się kaplica.

Pałac charakteryzuje się 9 – osiową fasadą oraz wewnętrznym dziedzińcem. Pierwsza kondygnacja jest boniowana, pozostałe zdobią lizeny, wydatny profilowany gzyms wieńczący oraz pseudoryzalit fasady zwieńczony frontonem, jak też ryzalit o falistej linii i półokrągłej ścianie szczytowej od strony elewacji ogrodowej.

▪ **Zespół pałacowy w Pomorzowicach**

Renesansowy pałac wznosił w 1614 r. nowy właściciel dóbr Pomorzowice – von Stitten, starosta ziemski księstwa krnowskiego. Rezydencja została jednak gruntownie przebudowana

w pocz. XX w., co doprowadziło do zatarcia jej pierwotnych cech stylowych. Kolejna przebudowa miała miejsce w latach 60. XX. Po zniszczeniach II wojny światowej. Obecnie obiekt pełni funkcje mieszkalne, zaś w jego sąsiedztwie znajdują się relikty parku oraz od zachodu pozostająca w ruinie kaplica grobowa, ozdobiona attyką.

Murowany, otynkowany, boniowany pałac wzniesiono na rzucie wydłużonego prostokąta. Jest dwukondygnacyjny, nakryty dachem czterospadowym. Fasadę zdobi asymetrycznie umieszczona trzykondygnacyjna cylindryczna wieża, główne wejście jest poprzedzone niewielkim portykiem kolumnowym, podtrzymującym balkon. Dekorację elewacji stanowią prostokątne obramienia otworów okiennych, ze zwornikami w nadprożach oraz kostkowy gzyms wieńczący. Pierwotnie wnętrza były dwutraktowe, obecnie są silnie przebudowane.

▪ **Barokowy dwór w Lwowianach**

Majątek Lwowiany należał od XIV wieku do władz miasta Głubczyce, które w 2 poł. XVIII w. wzniosły w nim barokowy dwór. Murowany, otynkowany dwór został założony na planie wydłużonego prostokąta i przykryty dachem mansardowym. Jest to dwukondygnacyjny budynek z elewacjami ozdobionymi lizenami oraz opaskowym gzymsem wieńczącym.

Zamieszkiwali go administratorzy dóbr, przed II wojną światową był też użytkowany przez leśniczych Lasu Miejskiego.

▪ **Dwór w miejscowości Zopowy**

Zopowy, istniejące od średniowiecza, przechodziły z rąk do rąk, aż w XVII w. stały się własnością zakonu krzyżackiego. Wzniesli oni w 1760 r. dwór wraz z budynkami gospodarczymi. Obiekt został spalony w 1945 r., zaś jego późniejsza odbudowa zatarała pierwotne cechy stylowe, to jest boniowane naroża, ozdobne opaski wokół okienne oraz dekoracyjne nadproża otworów okiennych ryzalitu fasady, zwieńczonego frontonem z kartuszami herbowymi. Współczesny dwór jest obiektem murowanym, otynkowanym, krytym dachem namiotowym (pierwotnie był to dach mansardowy), pozbawionym jakiegokolwiek dekoracji architektonicznej, z pseudoryzalitem na osi fasady (nie przywrócono trójkątnego naczółka). Pełni funkcję Domu Samotnej Matki.

▪ **Zamek joannitów w Grobnikach**

Pierwotny zamek zbudowano w Grobnikach – komturii joannitów w 1559 r. na zlecenie komtura Jerzego Prószkowskiego. Siedzibę przekształcono w XVIII w., w 1843 r. obniżono o jedną kondygnację, zaś pod koniec XIX i na pocz. XX wieku pełniła ona funkcję restauracji (dobudowano drewnianą, oszkloną werandę od strony elewacji ogrodowej w partii I kondygnacji). Obok rezydencji znajduje się oficyna oraz relikty parku.

Gotycko – renesansowa dwukondygnacyjna, murowana, otynkowana budowla, założona na nieregularnym rzucie zbliżonym do kwadratu, nakryta została dachem namiotowym o małym kącie nachylenia. 7 osiową fasadę zdobi trój – osiowy pseudoryzalit ujęty pilastrami, na których spoczywa proste belkowanie. Jest to jedyna dekoracja architektoniczna w obrębie pałacu. We wnętrzach część piwnic sklepiona.

▪ Pałac w Pielgrzymowie

Rezydencja została wzniesiona w latach 1660 – 1690 przez Wacława z Oppersdorfu z wykorzystaniem wcześniejszej budowli, na co wskazuje oszkarpowana część pałacu z ponad metrowymi murami ścian zewnętrznych i kolebkowym sklepieniem (był to prawdopodobnie XVI – wieczny kasztel obronny). Pałac stanowi element zespołu parkowego, a zlokalizowany jest we wschodniej części wsi.

Barokowo – klasycystyczny pałac, założono na planie zbliżonym do prostokąta z rozbudowaną częścią elewacji tylną. Jest on murowany, otynkowany, z 11 – osiową fasadą zaakcentowaną pseudoryzalitem zwieńczonym trójkątnym naczółkiem oraz dwoma ryzalitami narożnymi.

Zabytki przemysłu i techniki oraz architektura obronna

Krajobraz osadniczy zmienił się wraz z wprowadzeniem gospodarki kapitalistycznej w XIX wieku: pojawiły się budynki przemysłowe. W większości były to obiekty związane z przemysłem rolno-spożywczym oraz z gospodarką wodną (urządzenia hydrotechniczne), co odpowiadało kierunkom rozwoju gminy w XIX wieku, kiedy to główną gałęzią gospodarki, podobnie jak dziś, było rolnictwo. Bardziej rozbudowana infrastruktura techniczna pojawiała się jedynie w Głubczycach. Dziś po większości tych obiektów nie pozostał ślad. Bardzo charakterystycznym elementem lokalnego dziedzictwa przemysłowego jest ponadto piwowarstwo.

▪ Piwowarstwo

Najbardziej rozwinęło się na terenie miasta Głubczyce, gdzie do 1945 r. istniało kilka browarów. Spośród nich najprężniej działający był kompleks Haudego/ Weberbauera, założony w 1856 r. przy ul. Fabrycznej. Uległ on znacznej rozbudowie pod koniec XIX w. Dla jego potrzeb powstały trzy słodownie, bazujące na uprawianym w okolicy jęczmieniu browarnym, w tym odznaczająca się nieprzeciętną architekturą słodownia położona w pobliżu ul. Sobieskiego – dziś nieużytkowana. Pod względem zastosowanego kostiumu architektonicznego i brył kominów - jest to jeden z cenniejszych obiektów całej Gminy.

Drugim zachowanym browarem jest zespół znajdujący się na ul. I Armii Wojska Polskiego (nr 16) – nadal działający, kompletny. Natomiast nie ma już śladu po założeniu przy ul. Raciborskiej. Poza ośrodkiem miejskim istniał browar w pobliżu rynku w Opawicy. Znany jest jedynie z archiwalnych fotografii i pocztówek.

▪ **Młyny**

Spośród znajdujących się niegdyś na opisywanym obszarze młynów wodnych zachował się kompleks w Nowej Wsi Głubczyckiej oraz Biernatówku. Oba wzniesione zostały najpewniej w 2 poł. XIX w. i zelektryfikowane. Odnaczają się prostą architekturą, w tym częścią przemysłową i produkcyjną. Pierwsza z nich charakteryzuje się elewacjami z rzędami niewielkich otworów okiennych. Młyn w Biernatówku znajduje się obecnie w częściowej ruinie.

▪ **Remizy strażackie**

Zachowały się cztery remizy: trzy ceglane, z końca XIX i pocz. XX w. - w Krasnym Polu, Zubrzycach i Nowej Wsi Głubczyckiej oraz otynkowana (być może wtórnie) w Lisieścicach, z roku 1908. Ta ostatnia posiada drewnianą, wysoką wieżę obserwacyjną. Remiza w Nowej Wsi Głubczyckiej, założona na planie prostokąta, odznacza się bogatym detalem architektonicznym, w tym arkadkowym gzymsem wieńczącym oraz uszakami akcentującymi naroża jednej z elewacji bocznych. Podobnie remiza w Zubrzycach, zlokalizowana przy ul. Długiej, również na planie prostokąta, przyozdobiona została gzymsem wieńczącym oraz profilowanymi płycinami elewacji bocznych, w których znalazły się otwory okienne.

▪ **Dziedzictwo techniczne miasta Głubczyce**

W XIX w. Głubczyce, podobnie jak wiele innych miast państwa pruskiego, a później Rzeszy Niemieckiej – przeżyło szybki proces industrializacji. Najważniejszą gałęzią miejscowego przemysłu było piwowarstwo, opisane już powyżej, jednak istniała tu także fabryka towarów wełnianych, również przy ul. Fabrycznej, założona w 1854 r. przez żydowskiego przedsiębiorcę Moritza Teichmanna. W roku 1856 firma Braun – Reisewitz z Wrocławia zbudowała gazownię miejską, która działała aż do lat 70. XX w. z wykorzystaniem pierwotnych maszyn i budynków. W mieście funkcjonowała cegielnia, huta szkła, tartaki oraz młyny, m.in. młyn przemysłowy stojący po dziś dzień przy Placu Zgody.

Poza tym obiektem ważnym śladem industrializacji miasta jest zespół stacji kolejowej, wraz z budynkiem dworca kolejowego, parowozowni (ul. Oświęcimska), budynkiem ekspedycji towarowej i mieszkalnym pracowników kolei przy ul. Dworcowej oraz wieżą ciśnień po przeciwległej stronie torowiska i stacją Głubczyce – Las. Linia kolejowa łącząca rozwijające się miasto z Raciborzem, Raławicami Śląskimi powstała w 1855 – 76 r., zaś połączenie do Krnova, Opawy i Ołomuńca zostało wprowadzone w 1873 r.

Innym obiektem technicznym miasta Głubczyc jest wieża ciśnień przy ul. Słowackiego. Wzniesiona ok. 1900 r. posiada ciekawą bryłę. Ceglana, zdobiona w zwieńczeniu trzonu rozbudowanym gzymsem, posiada zbiornik bogato dekorowany cegłą klinkierową o dwóch barwach, układającą się we wzory geometryczne, ujętą w konstrukcję imitującą szachulec

pruski. Co więcej wokół obiektu w początkach 2 ćwierci XX w. wzniesiono nowe osiedle mieszkalne, z placem, w którego centrum znajduje się dziś dominująca nad budynkami opisywana wieża.

Nieodzownym elementem dziedzictwa technicznego Głubczyc jest system murów obronnych wzbogaconych licznymi basztami. Mury te zbudowane zostały z kamienia wydobytego z kamieniołomów z pobliskiej wsi Królowe. Zgodę na ich budowę wydał król Czech Przemysław Ottokar II w 2 poł. XIII w. Obwarowania zostały wzmiankowane po raz pierwszy w 1280 r. Były rozbudowywane w kolejnych stuleciach, dokumenty archiwalne wspominają wały, fosę, 3 bramy oraz 22 wieże. Z umocnień, częściowo rozebranych w połowie XIX w. – pozostało 9 baszt, w tym jedna renesansowa przy ul. Wodnej i jedna kryta gontem przy ul. Ratuszowej, oraz pozostałości, fragmenty muru wzdłuż ul. Nowy Świat na południu miasta oraz na niektórych odcinkach od południa, wschodu i zachodu miasta.

Cmentarze

W większości miejscowości cmentarze zlokalizowane były wokół kościoła parafialnego, bądź filialnego. Z uwagi na dużą ilość świątyń w okolicy – z reguły były one jedynymi nekropoliami w danej osadzie. W Głubczycach zachował się cmentarz żydowski oraz sąsiadujący z nim duży cmentarz komunalny na północnym skraju wsi, założony w połowie XIX w. Zachowało się na nim wiele grobowców rodzinnych i kaplic grobowych (większość ceglana, nawiązująca do neogotyku) oraz okazała neogotycka brama wejścia głównego.

Kapliczki i inne obiekty sakralne

W niektórych wsiach zachowały się kapliczki barokowe oraz klasycystyczne. Oparte na rzucie prostokąta posiadają częstokroć dekorację architektoniczną w postaci lizen i trójkątnych naczółków, z kolei rzadziej występujące kaplice barokowe zdobią spływy wolutowe ścianek szczytowych fasad. W Krzyżowicach, Debrzycy czy Pietrowicach zlokalizowane są też ceglane kapliczki, niektóre z nich nawiązują do wzorców neogotyckich, inne do modernistycznej architektury początków XX w.

W czterech miejscowościach zlokalizowane są duże kaplice, spełniające funkcje sakralne: w Tarnkowej wzniesiono w 1773 r. kaplicę ufundowaną przez sołtysa Blaschke, zaś w Chróśnie i Radynie kolejne barokowe kapliczki – wszystkie z sygnaturkami o cebulastych hełmach, murowane, otynkowane. Klasycystyczną architekturą odznacza się natomiast kaplica św. Barbary z przełomu XVIII i XIX w. w Grobnikach, zbudowana w pobliżu źródła, któremu przypisywano magiczne moce. Był to cel wielu pielgrzymek od XVII w. począwszy.

Bardzo charakterystycznym elementem małej architektury sakralnej są na obszarze całej gminy kamienne krzyże – wota sakralne dedykowane zmarłym przodkom, bądź z cytatami z Biblii, opatrzone nazwiskami fundatorów i datami powstania. Choć ich forma jest silnie

ujednoliconą (krzyż na postumencie i cokole w formie niszy z figurą świętego bądź tablicą inskrypcyjną) i popularna na terenie południowych krańców śląska opolskiego i Górnego Śląska, detale dobierane były bardzo różnie, niektóre krzyże posiadają cechy stylowe (z reguły neogotyckie). Niektóre napisy (w jęz. niemieckim) po II wojnie światowej zostały przekute. Zachowały się dwa krzyże ze zdjęciami osób, którym były poświęcone. Szczególnie jeden z nich: znajdujący się na cmentarzu parafialnym w Braciszowie, a zawierający fotografie w medalionach poległych na polach I wojny światowej mieszkańców wioski – zasługuje na szczególną uwagę i powinien zostać objęty ścisłą ochroną konserwatorską – takie obiekty stanowią dziś prawdziwą rzadkość.

Na terenie Gminy zachowały się też figury wotywnie. Na rynku w Głubczycach znajduje się barokowa kolumna maryjna z 1738 r., wykonana przez rzeźbiarza Antoniego Jörnga, uszkodzona w 1945 r. i restaurowana w czasach współczesnych. Kolejne dwie, na wysokich, płaskorzeźbionych postumentach wystawiono w Opawicy – figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem ufundował w r. 1727 Andrzej Jauernig, miejscowy kupiec, zaś św. Jana Nepomucena w 1724 r. - Blaszkowska. Odznaczające się mniejszym kunsztem artystycznym rzeźby św. Jana Nepomucena są również zlokalizowane w Zubrzycach i Braciszowie.

Parki

W gminie Głubczyce, na terenie wiejskim, zachowały się cztery zespoły parkowe, związane z rezydencjami (istniejącymi do dziś) w Grobnikach, Pomorzowicach, Pielgrzymowie oraz Klisinie, jednak pierwszy z wymienionych zespołów znajduje się obecnie w bardzo złym stanie, istnieje jedynie szczątkowo.

Barokowe ogrody w Klisinie obejmowały pierwotnie 18 morgów, wiodła do nich aleja lipowa. W pobliskiej dolinie Osobłogi znajdowała się hodowla bażantów i saren. Obecnie park istnieje jedynie w części przypałacowej, został przekształcony w krajobrazowy w XIX w. Można tu spotkać ciekawe okazy drzew: tulipanowca amerykańskiego, orzecha czarnego, jarzęba szwedzkiego czy iglicznię trójcieniową.

Park w Pomorzowicach jest silnie przetrzebiony, ogranicza się dziś do roli niewielkiego skweru w centrum wsi, w pobliżu pałacu. Natomiast w Pielgrzymowie park obejmuje skarpe wzniesienia porośniętego drzewostanem głównie XIX w., choć zewidencjonowano również 200 – letnie miłorzęby, dęby szypułkowe i platany. Zachowały się też tulipanowce, sekwoja, 4 odmiany magnolii, 5 odmian bzu, kasztanowce i akacje. Niestety park ten jest obecnie silnie zaniedbany, porastają go też chwasty, samosiejki, większość alei przestała istnieć.

W mieście Głubczycach zachowały się parki i promenady (planty) w pobliżu dawnych murów miejskich, w tym największy spośród nich wzdłuż ulicy Parkowej, w południowej części starego miasta.

Pomniki

Po 1918 roku w całym regionie wystawiono liczne pomniki poległych na frontach I wojny światowej, które jednak po 1945 r. zostały zdewastowane. Zachował się pomnik w Biernatowie i Gadzowicach, drugi w formie obelisku, jednak część krzyży kamiennych, występujących bardzo licznie na terenie całej Gminy – stanowi epitafia żołnierzy poległych na polach bitew w latach 1914 – 1918. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje krzyż poświęcony Gustawowi Matznerowi, który poległ w 1917 r. we Francji i tamże został pochowany – bliscy wystawili mu krzyż na terenie należącego do niego gospodarstwa (Chomiaża dom nr 37), przyozdobiony inskrypcją i zdjęciem zmarłego. Drugim obiektem jest krzyż zlokalizowany na terenie cmentarza przykościelnego w Kietlicach opatrzony zdjęciami poległych.

W Głubczycach zachował się pomnik poety Johannes Reinelta zwanego Philo vom Walde z lat 30. XX w. w formie fontanny, w parku przy ul. Parkowej, o ciekawej, bogatej formie z symbolicznym popiersiem zmarłego oraz innymi przedstawieniami.

Zabytki ruchome

Zdecydowaną większość zabytków ruchomych tworzą w Gminie Głubczyce elementy wyposażenia wnętrz kościelnych. Nie zachowało się natomiast oryginalne wyposażenie dworów i pałaców.

Nie wiele pozostało z pierwotnego, średniowiecznego wyposażenia kościołów. W głubczyckim kościele śś. Idziego i Bernarda klasztoru Franciszkanów znajduje się kamienna, ośmioboczna chrzcielnica z 2 poł. XV w., przeniesiona z kościoła parafialnego, z napisem minuskułowym, dekoracją manswerkową z rozetami, z drewnianą, klasycystyczną pokrywą. W Opawicy znajdują się dwie rzeźby gotyckie śś. Barbary i Doroty z końca XV w.

Bogate barokowe wyposażenie świątynne znajduje się w Głubczycach. W kościele parafialnym Nawiedzenia NP Marii są to rzeźby, w klasztorze franciszkanów 22 barokowe płótna i 4 rzeźby. Wyposażenie wnętrza kościoła pw. śś. Idziego i Bernarda jest natomiast w większości rokokowe i pochodzi z ok. 1760 r., obejmując zarówno ołtarz główny, jak też ołtarze boczne i wyposażenie kaplic, rzeźby, malarstwo. Tam też zlokalizowana jest ambona z 1759 r. przez Antoniego Esterreicha, z płaskorzeźbami na parapecie.

W świątyniach wsi gminnych równie licznie zachowało się wyposażenie barokowe i rokokowe. W Bogdanowicach są to obraz Matki Boskiej Łaskawej w sukienkach metalowych, pochodzący z Monasterzysk (ob. Ukraina), rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego, stacje Drogi Krzyżowej i pajak mosiężny z przełomu XVIII i XIX w. Barokowo ludowa rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego zachowała się również w Braciszowie, obok płótna z 1 poł. XVIII w., przedstawiającego św. Jana Nepomucena przed Wacławem IV. Późnobarokowy ołtarz główny z architektonicznym retabulum z dwiema rzeźbami aniołków i w zwieńczeniu popiersiem Boga Ojca – znajduje się

w kościele w Chomiąży, w Klisinie i miejscowości Równe liczne obrazy, zaś w Krasnym Polu ołtarz główny z 1769 r. W Lisięcicach zachowała się kolejna ambona, rokokowa, z płaskorzeźbą Chrystusa Dobrego Pasterza na parapecie. Nieco wcześniejszy jest ołtarz główny w Grobnikach z ok. 1700 r., architektoniczny, z obrazem Matki Boskiej przywieziony z Czantorii (dzisiejsza Ukraina) z wieku XVIII w. Rokokowe, bogate wyposażenie posiada również kościół w Opawicy, w większości wykonane przez Józefa Hartmanna z Nysy w 1772 r. w tym kulisowy ołtarz główny z mensą wolnostojącą, architektoniczne ołtarze boczne, ambona w kształcie łodzi z rzeźbami apostołów w siecią, płaskorzeźbiona chrzcielnicą w kształcie ołtarzyka.

Jednym z bogatszych w rokokowe wyposażenie kościołów jest świątynia w Opawicy z 3 lichtarzami późnobarokowymi, 10 rokokowymi, sześcioma lichtarzami cynowymi z przełomu XVIII i XIX w., monstrancją wykonaną w Dreźnie przez FW, dwa kielichy, jeden z 1688, drugi – 1735 r. z bogatą dekoracją trybowaną, cztery lustra empirowe z kinkietami, XVIII w. lampę wieczną i rokokowe ramki na kanony.

Rzadziej można spotkać elementy wyposażenia liturgicznego. W Braciszowie znajduje się monstrancja z 1686 r., pochodząca z kościoła w Opawicy, zaś w Chomiąży – rokokowa. W Debrzycy obejrzyć można chrzcielnicę z 2 poł. XVIII w. czy kielich z ok. 1700 r. W Głubczycach zachowała się rokokowa monstrancja ufundowana po połowie XVIII w. przez B.F. Hoffmanna i jego żonę Eleonorę, bogato zdobioną. W Grobnikach można zobaczyć barokową chrzcielnicę oraz relikwiarze. Z 1589 r. pochodzi kamienna chrzcielnicą świątyni w Lisięcicach, zaś z 1613 – z Pomorzowic. Z Zubrzyc pochodzi tacka i ampułki z monogramem DHC i nieznanym herbem, bogato dekorowane oraz księga bractwa w ozdobnej oprawie z trybowanymi okuciami. Oba przedmioty pochodzą z 1 poł. XVIII w.

Zabytkiem ruchomym są też płyty nagrobne i epitafijne, wmurowane w elewacje zewnętrzne i wewnętrzne świątyń. W kościele Nawiedzenia NP Marii znajdują się liczne renesansowe i barokowe. W Bogdanowicach zachowały się renesansowe Jerzego Bohdanowskiego ze Ślimakowa, jego żony Marii Anny Czechówny z Bełku z kartuszami herbowymi, czeskimi napisami i płaskorzeźbami postaci oraz Wolffa Bohdanowskiego zm. w 1555 r. oraz jego żony i dwojga dzieci, prawdopodobnie również z rodu właścicieli majątku (zm. w 1589 i 1591 r.). W Dobieszowie również można odnaleźć dwie płyty renesansowe z płaskorzeźbionymi sylwetkami dzieci (zm. w 1593 i 1598). XVI i XVII w. płyty kamienne Tschetschau – Mettichów, Reichenbachów, Herbensteinów oraz przedstawiciela rodziny de Cobb – znajdują się w Klisinie, Jana Kobyłki (sm. 1544) w Krasnym Polu, zaś kilku członków rodu Szelicha z Rzuchowa – w Zubrzycach (renesansowe, z czeskimi inskrypcjami). W Opawicy znajduje się też marmurowy pomnik nagrobny Leopolda Józefa Karola Siedlnickiego, fundatora kościoła (zm. 1731 r.) z owalną płaskorzeźbą z portretem zmarłego.

Część świątyń odznacza się empirowymi i klasycyzującymi elementami wyposażenia, wykonanymi na przełomie XVIII i XIX w. oraz w następnych 70 latach. W Dobieszowskim kościele w 2 ćw. XIX w. powstał obecny ołtarz główny. W Gołuszowicach znajdują się

malowidła, krucyfiksy i figury z końca XVIII w., zaś w Nowej Wsi Głubczyckiej obrazy z 1 poł. XIX w. Kościół parafialny w miejscowości Równe posiada natomiast ołtarz główny, dwa ołtarze boczne oraz ambonę nawiązujące do wzorców barokowych, choć pochodzące z 2 ćw. XIX w. W świątyni tej zachowały się też konfesjonały z tego samego okresu. Barokowo – klasycystyczne wyposażenie posiada kościół w Zubrzycach, wraz z amboną i rzeźbami. W kościele parafialnym w miejscowości Królowe całe wnętrze pochodzi z poł. XIX w., z ołtarzem głównym, bocznymi, amboną, obrazami i rzeźbą.

W niektórych kościołach zachowały się dzwony. Datowany na rok 1690, odlany przez Jerzego Reimera z Ołomuńca dzwon, został wykonany z fundacji M.J. Coroschütza, dziekana krnowskiego, K. Meltezera – sędziego oraz przysięgłych T. Kleina i F. Larischa. Późniejszy, z roku 1792, jest dzwon wykonany przez Magera z Nysy, znajdujący się w wieży świątynie w Debrzycy, podobnie jak dzwon z 1739 r. wykonany przez Klause Oberga z Ołomuńca, wiszący w wieży kościelnej w Gołuszowicach, zaś pochodzący z Klisina – prawdopodobnie odlano w XVII w.

W kaplicy w Opawicy znajduje się krzyż procesyjny, blaszany, z malowidłami Chrystusa na Krzyżu i Matki Boskiej z Dzieciątkiem na odwrocie, z 1 poł. XIX w. oraz obraz z roku 1696 malowany na desce, przedstawiający dwie postacie fundatorów.

Zabytki archeologiczne

Obszar tzw. Bramy Morawskiej, do którego należy również Gmina Głubczyce charakteryzuje się częstym występowaniem zabytków archeologicznych, a co za tym idzie - są to tereny o dużym znaczeniu dla poznania historii osadnictwa. Brama Morawska stanowi naturalne obniżenie pomiędzy Karpatami Zachodnimi i Pogórzem Śląskim a Sudetami Wschodnim. Rozciąga się od Moraw do Śląska w kierunku północno-wschodnim na długości około 65 km. Od najdawniejszych czasów stanowiła naturalne przejście pomiędzy Sudetami i Karpatami. Tędy przebiegały najważniejsze trakty handlowe z południa Europy nad Morze Bałtyckie (np. szlak bursztynowy), a także szlaki z Polski do Czech.

Ogromna ilość odkryć archeologicznych w granicach współczesnej gminy miała miejsce jeszcze przed 1939 r. Choć pojedyncze znaleziska datuje się na paleolit, na żyznych ziemiach głubczyckich osadnicy pojawili się w neolicie, wędrując znad Dunaju przez Bramę Morawską. Z tej epoki pochodzi większość znalezisk. W Lisięcicach zlokalizowana jest grupa stanowisk paleolitycznych, w tym jedna osada, w Zubrzycach odkryto obozowisko z okresu górnego paleolitu, również w Zawiszycach i Ściborzycach Małych zarejestrowano ślady działalności człowieka w tej epoce. W ostatniej wspomnianej miejscowości natrafiono na ślady osadnictwa kultury magdaleńskiej (paleolit schyłkowy). Neolit natomiast wiązał się z występowaniem znalezisk kultury pucharów lejkowatych m.in. w Grobnikach, Kietlicach, Lisięcicach czy Królowych. W Ściborzycach Małych oraz Zawiszycach odkryto ślady osadnictwa i osadę kultury ceramiki wstęgowej rytej oraz kultury lendzielskiej.

Wraz z nadejściem epoki brązu w granicach obecnej gminy pojawili się przedstawiciele kultury łużyckiej, która rozwijała się w okolicach Kietrza i Głubczyc aż po wczesną epokę żelaza (halsztat). Z nią związane są odkryte dwa cmentarze w Grobnikach oraz ciałopalny w Bernacicach. W okresie lateńskim epoki żelaza, w 2 poł. IV w. p.n.e., na Górny Śląsk poprzez Bramę Morawską przedostali się Celtowie. Podobieństwo do znalezisk z obszaru Czech pozwala przypuszczać, że pochodzili z plemiona Bojów, zaś ich bytność wiązało się z ożywieniem szlaku bursztynowego. Pozostawili po sobie głównie osady. Ich ekspansję zakłócił rozrost Cesarstwa Rzymskiego. Kolejne znaleziska, pochodzące z okresu wpływów rzymskich epoki żelaza, związane są z kulturą przeworską, której obecność odkryto w Grobnikach, Równem i Ściborzycach Małych. Pozostawiła po sobie ciekawy artefakt: złoty sygnet z gęmmą karnelową z Głubczyc z I w. p.n.e.

W okresie wczesnośredniowiecznym, w latach 877-881, teren gminy Głubczyce został podbity przez państwo Wielkomorawskie księcia Świętopełka. Po jego upadku obszar został opanowany przez twórcę państwa czeskiego Wratysława I (905-921), zaś w 990 r. na blisko 50 lat - podbity przez Mieszka I z dynastii Piastów. Z okresu wczesnego średniowiecza zachowało się wiele reliktyw osad, m.in. w Bogdanowicach, Biernatowie Małym, Głubczycach, Grobnikach, Krzyżowicach, miejscowości Równe.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Wśród prawnych form ochrony zabytków wyróżnia się wpis obiektu do rejestru zabytków, uznanie go za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, bądź ustalenie ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W gminie Głubczyce dotychczas skorzystano z pierwszej z tych form oraz w przypadku zabudowy ścisłego centrum Głubczyc – z tej ostatniej. W rejestrze zabytków nieruchomości znalazło się łącznie aż 117 obiektów z obszarów gminy, w tym wiele budynków mieszkalnych, gospodarczych i zagrody. Ścisła lista obiektów zawartych w rejestrze zabytków znajduje się w Załączniku nr 2 do *Programu...*

W wyniku bezskutecznej ochrony kolejne obiekty, z tych ujętych w rejestrze – popadają jednak w ruinę. Dom w Klisine nr 42, młyn w miejscowości Królowe oraz budynki gospodarcze zagrody w Grobnikach przy ul. Szkolnej 52 przestały istnieć, wiele innych obiektów zostało bezpowrotnie przebudowanych, zatarte zostały ich pierwotne walory estetyczne. Mowa tu o:

- Nowa Wieś Głubczycka; zagroda nr 59;
- Lisiećce; budynki gospodarcze przy zagrodzie ul. Kościelna 26 (dom istnieje);
- Lisiećce, zagroda przy ul. Kościelnej 27;
- Krzyżowice, dom nr 26,
- Grobniki, zagroda przy ul. Szkolnej 60,

- Grobniki, zagroda przy ul. Szkolnej 63,
- Grobniki, dom przy ul. Szkolnej 52,
- Grobniki, dom przy ul. Szkolnej 56,
- Grobniki, zagroda przy ul. Szkolnej 42,
- Grobniki, dom przy ul. Gliwickiej 1,
- Gołuszowice, dom nr 29

Większość z objętych ochroną kościołów i kaplic znajduje się w bardzo dobrym stanie, część jest o remoncie. Z 6 pałaców i dworów wszystkie są zamieszkałe, co sprawia, że nie są dewastowane, jednak na uwagę zasługuje zaniedbany park w Pielgrzymowie.

Listę zabytków rejestrowych zamyka 134 stanowisk archeologicznych (zgodnie z Załącznikiem nr 3 do *Programu...*). Żadne z nich nie zostało oznakowane w terenie, nie są elementem promocji lokalnego dziedzictwa, choć Gmina Głubczyce posiada jedną z najbogatszych kart dziejów archeologicznych w skali Polski.

Wszelkie prace modernizacyjne i remonty, prowadzone w obrębie zabytków wpisanych do rejestru, winny być poprzedzone pozwoleniem konserwatora zabytków. W tym celu konieczne jest wypełnienie stosownego wniosku, często wymagane są odpowiednie ekspertyzy i badania. Wymagania wobec właścicieli, kierowników prac i procedurę postępowania w związku z remontem, precyzuje Rozporządzenie *Ministra Kultury z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań prowadzonych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych* (Dz.U. Nr 165 z 2011 r., poz. 987) oraz *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

Ustawa i rozporządzenie odnoszą się również do zagospodarowania stanowisk archeologicznych, przy których wszelkie roboty ziemne muszą być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i prowadzone pod nadzorem specjalistów.

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 22. pkt. 4 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad*

Zabytkami: ewidencją zostają objęte zabytki architektury i budownictwa: zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych oraz zabytki archeologiczne. Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na Burmistrzu Miasta i Gminy. Ewidencja ta, będąca zbiorem założonych dla zabytków architektury i budownictwa kart adresowych z fotografiami (dla stanowisk archeologicznych z oznakowaniem na mapie o skali 1:10 000), jest podstawą sporządzenia programów opieki nad zabytkami (art. 21 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r.*).

Gminna ewidencja zabytków powinna być uzupełniania i weryfikowana, nie jest dokumentem zamkniętym. Podlega okresowej aktualizacji. Obiekty, które zostały gruntownie przebudowane (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji etc.), bądź przestały istnieć – powinny być wykreślane. Zmiany stanu prawnego – wpis obiektu do rejestru zabytków, nowe ustalenia naukowe, uzupełnianie i weryfikacja wykazu stanowisk archeologicznych, również podlegają aktualizacji w kartach. W gminnej ewidencji zabytków znajdują się zarówno obiekty objęte ochroną konserwatorską, jak też nieruchome zabytki architektury i budownictwa, stanowiska archeologiczne i zabytki ruchome. Burmistrz miasta/ wójt gminy ma prawo w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wpisać nowe obiekty do ewidencji.

Zmiany w ewidencji nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Właściciele obiektów, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków mają obowiązek zachować gabaryty wysokościowe, formę dachu i rodzaj pokrycia, kompozycję i wystrój elewacji oraz formę stolarki okiennej i drzwiowej.

W wykazie obiektów ujętych w ewidencji gminy Głubczyce w roku 2006 znajduje się 655 obiektów architektury i budownictwa, parków i cmentarzy, układów ruralistycznych, w tym 137 obiektów wpisanych do rejestru zabytków (łącznie z nieistniejącymi i stanowiskami archeologicznymi). Wśród nich większość stanowią domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze w zagrodach. Na trzecim miejscu klasyfikują się obiekty sakralne oraz rezydencjonalne i kaplice.

Wykaz powstał w oparciu o karty adresowe i tzw. „białe” oraz sporządzoną w 2006 r. Gminną Ewidencję Zabytków. Wiele obiektów spośród tych zarejestrowanych w 2006 r. (dokładnie 57) nie istnieje, kolejne 127 zostało silnie przekształconych bądź przebudowanych, co doprowadziło do zatarcia ich walorów historyczno – estetycznych i powinno się wiązać z wykreśleniem z rejestru zabytków objętych ochroną prawną.

Równocześnie brakuje wpisów niektórych budynków i zespołów domów, mimo ich doskonałego zachowania. W ewidencji pominięto m.in. zabudowę z lat 20. i 30. XX w. (w tym kilka obiektów wartych uwagi) oraz wszystkie krzyże kamienne z obszaru gminy. W Załączniku nr 4 znajduje się lista obiektów proponowanych do ujęcia w GEZ. Jest ich 169.

5.5. Propozycja aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków

W toku badań terenowych i weryfikacji danych zawartych w dotychczasowej ewidencji, konieczne okazało się wprowadzenie uzupełnień i sprostowań. W związku z powyższym proponuje się:

- wszczęcie procedury wykreślenia z rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji obiektów, które przestały istnieć, bądź znajdują się obecnie w zupełnej ruinie (zgodnie z Załącznikiem nr 5).
- wykreślenie z gminnej ewidencji obiektów, które zostały radykalnie przekształcone i przebudowane, z zatarciem ich pierwotnego charakteru i z pozbawieniem obiektów ich walorów estetycznych (zgodnie z Załącznikiem nr 6 do *Programu...*).
- uzupełnienie ewidencji o 169 obiektów, posiadające wartości historyczne, walory estetyczne, istniejące w krajobrazie kulturowym gminy, o które również może zostać oparta promocja regionu. Pełen wykaz proponowanych obiektów znajduje się w Załączniku nr 4 *Programu...*

W GEZ Gminy Głubczyce powinno się zatem znaleźć (nie licząc kart zabytków archeologicznych) 489 obiektów ujętych w GEZ z roku 2006, oraz 169 nowych, proponowanych. Łącznie 658 obiektów nieruchomości oraz, zgodnie z ustawą, wszystkie znajdujące się na obszarze Gminy stanowiska archeologiczne – 663 obiektów (Załącznik nr 7).

5.6. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

W krajobrazie kulturowym gminy Głubczyce dominuje zabudowa związana z rolniczym charakterem tych ziem, jednak wyróżnia się ona silnie dużym zróżnicowaniem form i bogactwem detalu architektonicznego. Gmina może poszczycić się wieloma doskonale zachowanymi zagrodami, z budynkami mieszkalnymi, a nawet ogrodzeniami. Wiele obiektów nie było przekształcanych od dziesięcioleci, po dziś dzień spełniając swe dawne funkcje. Cenne są zespoły gospodarstw wzdłuż niektórych traktów komunikacyjnych, w centrach historycznych układów ruralistycznych – zachowane kompletnie oraz wiele pojedynczych obiektów ozdobionych wspomnianym detalem, który nie jest częstym zjawiskiem w przypadku zabudowy wiejskiej i wskazuje na silne związki okolicznych osad z Głubczycami oraz zamożność właścicieli dóbr. Na szczególną uwagę zasługują doskonale zachowane układy ruralistyczne, których linia oraz wysokość zabudowy powinna zostać zachowana, podobnie jak kalenicowy układ budynków mieszkalnych. Duże znaczenie dla gminy mają też budynki mieszkalne, kaplice i budynki gospodarcze (spichlerz) przyozdobione ściankami szczytowymi o falistej linii, występujące bardzo rzadko.

Nieco odmiennie kształtował się krajobraz kulturowy miasta Głubczyce, w którym obecnie najcenniejsze są układy wzdłuż ulic Kochanowskiego, Niepodległości, Chrobrego oraz kompletne dzielnice zabudowy z okresu międzywojennego (ul. Słowackiego i Mickiewicza), z doskonale utrzymanymi willami, budynkami użyteczności publicznej oraz kamienicami.

Obok świątyń głubczyckich oraz niektórych lepiej zachowanych w obrębie gminy wiejskiej: m.in. w Zubrzycach, dotychczas niemalże nie zauważane były mniejsze obiekty sakralne, często posiadające bogaty detal i nawiązania stylistyczne. Mowa tu o wielu kapliczkach

i kaplicach wiejskich. Z kolei zjawiskiem niespotykanym poza ziemią głubczycką na tak dużą skalę są krzyże kamienne, pełniące nieraz rolę epitafium. Stanowią one ważny element na stałe złączony z tradycją tych terenów, będąc obrazem życia i wiary mieszkańców. Na szczególną uwagę zasługuje krzyż - pomnik poległych zlokalizowany na cmentarzu w Kietlicach ze zdjęciami poległych na polach bitew I wojny światowej mieszkańców osady. Tego typu zabytki są obecnie prawdziwą rzadkością.

Wśród zespołów rezydencjonalnych wyróżnia się doskonale zachowany pałac w Klisinie oraz Pomorzowicach, jednak na uwagę zasługuje zaniedbany park w Pielgrzymowie oraz zespół zamkowy w Grobnikach o bogatej historii. Dzieje joannitów związane z tymi dobrami stanowią mogą za pośrednictwem tego pałacu znakomity produkt turystyczny.

Ponadto dziedzictwo kulturowe gminy Głubczyce sprowadzane było przez ostatnie lata do klasycznego kanonu zabytków, przy zatarciu tradycji przemysłowych. Wiele obiektów technicznych przestało istnieć, kolejne, takie jak młyny wodne w Biernatówku czy Nowej Wsi Głubczyckiej – są wciąż zagrożone. Bardzo cenne są zespoły browarów i słodowni na obszarze miasta Głubczyce, szczególnie obiekty zlokalizowane pomiędzy ul. Niepodległości, Sobieskiego i Andersa. Są to nieliczni świadkowie minionej epoki industrialnej. Mogą one tworzyć kolejną atrakcję dla zwiedzających te ziemie, mogą stać się elementem charakterystycznym. Wśród zabytków techniki wyróżniają się też umocnienia i mury miejskie Głubczyc, wraz z zachowanymi basztami. Mogą one również stanowić jedną z ciekawszych atrakcji gminy.

Istotnymi elementami dziedzictwa mogą się również okazać wyludnione osady przygraniczne, szczególnie Opawica i Pielgrzymów – są to miejsca o bardzo silnym potencjale turystycznym ze względu na historię tych osad, ich położenie topograficzne i obecny, niepozbawiony uroku charakter. Podobnie niezwykle urokliwymi miejscami są wypełnione jedynie zabytkową zabudową, wkomponowaną w wąwozy płaskowyżu: północny skraj Ściborzyc Małych oraz północna część Klisina. Dużą wartość stanowić może zachowanie tych niewielkich układów i ich promocja.

6. Analiza szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego gminy Głubczyce

W celu określenia priorytetów *Programu Opieki nad Zabytkami* oraz możliwości w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Głubczyce opracowano analizę SWOT.

Mocne strony:

- wyróżniająca się ilość zabudowy mieszkalnej wiejskiej z zachowanym detalem architektonicznym, cechami stylistycznymi, bądź o zróżnicowanych formach bryły,
- duże zasoby przyrodnicze, które można wykorzystać w celach turystycznych i rekreacyjnych (jeździectwo, wędkarstwo, agroturystyka), w tym w ramach turystyki weekendowej,

- niski poziom zanieczyszczenia środowiska,
- obecność w gminie ośrodka miejskiego (Głubczyce) oraz położenie tuż przy granicy polsko – czeskiej, co może implikować wzmożony ruch turystyczny,
- nie duża odległość od dużych ośrodków miejskich: ok. 65 km do Opola, 110 do Katowic oraz ok. 160 do Wrocławia,
- uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym.

Słabe strony:

- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna oraz komunikacji publicznej,
- brak oznakowania atrakcji turystycznych, tablic informacyjnych,
- brak szlaków rowerowych i pieszych wypromowanych m.in. w internecie,
- słaba promocja regionu i informacja turystyczna,
- słabe poczucie tożsamości regionalnej i mała wiedza na temat lokalnej historii,
- zabytki o znaczeniu regionalnym, pojedyncze obiekty posiadające wybitne wartości historyczne i artystyczne,
- mała świadomość posiadanych wartości krajobrazu kulturowego i różnorodności dziedzictwa (w tym zabytków przemysłu i techniki, nekropolii),
- duża ilość zaniedbanych obiektów, wiele zmodernizowanych bez zachowania pierwotnych elementów.

Szanse:

- rozwój współpracy transgranicznej,
- możliwość uzyskania wsparcia z funduszy Unii Europejskiej,
- uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach rozwojowych gminy,
- wyeksponowanie dziedzictwa kulturowego jako jednej z atrakcji regionu, w tym dotychczas mniej rozpowszechnionych jego elementów (kapliczki, obiekty przemysłowe)
- korzystanie z wszelkich programów i funduszy, w ramach których pozyskane zostaną środki na remont obiektów zabytkowych gminy oraz rozwój turystyki,
- zwiększanie świadomości społecznej poprzez wydawane informatorów, folderów, publikacji, katalogów, postawienie tablic informacyjnych i udostępnianie opisów zabytków w internecie,

- stworzenie tras turystycznych zabytków architektury i budownictwa w powiązaniu z atrakcjami turystycznymi i krajobrazowymi,
- rozwój agroturystyki

Zagrożenia:

- w niektórych osadach duża ilość opuszczonych i niezamieszkałych obiektów zabytkowych i gospodarstw,
- negatywne nastawienie części właścicieli i użytkowników do ochrony zabytków, postrzeganej jako źródło ograniczeń i represji,
- brak profesjonalnej i łatwo dostępnej informacji na temat zabytków,
- przekształcanie elementów architektonicznych i remonty zabytków przy braku zrozumienia jego walorów i zacieraniu pierwotnych wartości artystycznych,
- brak ciągłości historycznej powodujący zerwanie z tradycją (zagrożeniem dla zabytków jest poczucie obcości wytworów kulturowych)
- niski poziom edukacji regionalnej,
- emigracja zarobkowa i wyludnienie,
- brak wystarczających funduszy mieszkańców na należyte utrzymanie zabytkowych obiektów prywatnych

7. Założenia programowe**7.1. Priorytety programu opieki**

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego oraz jego ochrona, dążenia do poprawy stanu technicznego, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji, które to zabiegi pozwolą na wykorzystanie potencjału kryjącego się w owym dziedzictwie.

Powyższy cel można uzyskać w perspektywie wieloletniej poprzez następujące priorytety:

I. Świadome kształtowanie i ochrona krajobrazu kulturowego:

- planowe, konsekwentne i kompetentne realizowanie założeń i zadań samorządowych dotyczących ochrony zabytków,
- wspieranie i realizacja lokalnych programów ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego,
- świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego i przyrodniczego oraz jego kompleksową ochronę,

- integracja ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu w strategii rozwoju gminy oraz dokumentach planistycznych.

II. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju gospodarczego i społecznego:

- wykorzystanie walorów kulturowych i krajobrazowych w celu promowania regionu oraz jako czynnika jego rozwoju gospodarczego i społecznego, w tym podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni gminy oraz zabytków dla potrzeb edukacyjnych, społecznych, turystycznych i inwestycyjnych,

III. Promocja, edukacja oraz dokumentacja dziedzictwa służąca budowaniu tożsamości:

- budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw wzmacniających tożsamość regionalną, opartą o tradycję i historię,
- wzrost świadomości historycznej i poczucia odpowiedzialności właścicieli chronionego mienia,
- dokumentacja zagrożonych i najcenniejszych elementów dziedzictwa kulturowego.

7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki

Priorytet I: Świadome kształtowanie i ochrona krajobrazu kulturowego	
Kierunki działań	Zadania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i działania zmierzające do poprawy stanu ich zachowania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zarezerwowanie środków w budżecie gminnych na prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów), ▪ opracowanie długofalowego, uwzględniającego kompleksowość działań planu remontów i podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy, ▪ dofinansowanie prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach prywatnych wchodzących w skład gminy, ustalenie stosownej uchwały ustalającej zasady i tryb pozyskiwania dotacji celowej, ▪ zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą, w tym zabezpieczenie trwałych ruin i odpowiednie oznakowanie oraz ewidencjonowanie zabytków nieruchomych i ruchomych, ▪ rewaloryzacja i rewitalizacja zabytkowych zespołów i obiektów przemysłowych z możliwością ich adaptacji do nowych funkcji, ▪ rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (parków dawnych zespołów przypałacowych i podworskich, cmentarzy, obszarów nieczynnych cmentarzy), ▪ utrzymanie i przeprowadzenie remontów zabytkowych odcinków brukowanych dróg.

<p>Uwzględnienie postulatów ochrony zabytków w miejscowych i samorządowych planach zagospodarowania/rozwoju gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ewentualne powołanie w Urzędzie Gminy osoby odpowiedzialnej za ochronę dziedzictwa kulturowego, monitorującą realizację <i>Programu...</i>, poszukiwanie i uzyskiwanie dotacji celowych na rzecz ochrony zabytków regionu, ściśle współpracującą z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Opolu, ▪ opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków), ▪ wdrażanie zapisów programów rewitalizacji, studiów historyczno-urbanistycznych w realizacji zagospodarowania przestrzennego gminy (w tym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), ▪ konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących nowej zabudowy na obszarach objętych ochroną konserwatorską (określoną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), dotyczącą wysokości i linii zabudowy oraz jej funkcji – szczególnie w obrębie zabytkowych układów ruralistycznych ▪ walka z samowolą budowlaną,
<p>Integracja ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uwzględnienie lokalnych zabytków architektury i budownictwa, a szczególnie dziedzictwa związanego z XIX - industrializacją (młyny wodne, browary, słodownie), czy wpisanych w miejscowy krajobraz krzyży kamiennych ▪ ochrona panoram wsi o wartościach kulturowych, ▪ opracowanie odrębnego programu promocji atrakcyjnego dziedzictwa archeologicznego, obejmującego szlaki i oznakowanie najbardziej widomych w krajobrazie stanowisk oraz opatrzenie ich stosowną informacją turystyczną, stanowiskami wypoczynkowymi etc.
<p>Ochrona układów ruralistycznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dbanie o ład przestrzenny wsi i przeciwdziałanie rozproszonemu osadnictwu, w tym zachowanie relacji przestrzennych pomiędzy zabytkowymi zespołami; wypełnianie zabudową wolnych działek zgodnie z historyczną kompozycją otaczającego obszaru oraz gabarytami i formą znajdujących się na nim obiektów,
<p>Priorytet II. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju gospodarczego i społecznego</p>	
<p>Kierunki działań</p>	<p>Zadania</p>
<p>Zwiększenie atrakcyjności dziedzictwa kulturowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeprowadzanie systematycznych prac porządkowych w obrębie zabytkowych zespołów zieleni (cmentarzy, parków zespołów pałacowych), ▪ przekształcenie centrów wybranych wsi (o szczególnie spójnej przedwojennej zabudowie) oraz zespołów rezydencjonalnych w punkty turystyczne z odpowiednią informacją i miejscem na odpoczynek, ▪ wyróżnienie miejsc i obiektów, na których można będzie oprzeć promocję gminy, szczególnie obiektów wpisanych do rejestru zabytków, skupiając się na różnorodności lokalnego dziedzictwa, w tym zadbanie o trójjęzyczność tablic informacyjnych (polsko – niemiecko – czeskie) i oznaczenia szlaków, ▪ określenie zasad umieszczania na zabytkach architektury i budownictwa szyldów reklamowych i ich konsekwentnego

	<p>egzekwowania,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ iluminacja najcenniejszych zabytków i miejsc
Tworzenie nowych miejsc pracy w oparciu o ochronę dziedzictwa kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zachęcanie do zakładania i wspieranie gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach, oferujących wypoczynek i rozrywkę w oparciu o lokalne tradycje, ▪ wspieranie rozwoju muzeów i izb regionalnych oraz stowarzyszeń i fundacji miłośników ziemi głubczyckiej; propozycja rozszerzenia jego formuły o kolejne elementy miejscowego dziedzictwa,
Priorytet III. Promocja, edukacja oraz dokumentacja dziedzictwa służąca budowaniu tożsamości	
Kierunki działań	Zadania
Promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i edukacja historyczna mieszkańców regionu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego i historii regionu do placówek oświatowych, poprzez organizowanie szkoleń dla nauczycieli, dodatkowych zajęć tematycznych dla uczniów, ▪ organizowanie i wspieranie wystaw edukacyjnych, konkursów w obszarze ochrony lokalnego dziedzictwa, ▪ rozważenie możliwości uczestnictwa gminy w corocznych tematycznych Europejskich Dniach Dziedzictwa (wrzesień) i innych festynach oraz cyklach kulturowych organizowanych na poziomie powiatu, rozszerzenie działań w tym kierunku o gminę wiejską, ▪ inicjowanie i wspieranie wydawnictw poświęconych lokalnemu dziedzictwu (katalogi form i układów architektonicznych, foldery promocyjne, przewodniki, albumy z archiwalnymi pocztówkami i fotografiami), ▪ wspieranie wszelkich działań kulturalnych transgranicznych oraz zachęcanie do ich rozszerzenia, ▪ nawiązanie współpracy z przygranicznymi czeskimi ośrodkami muzealnymi i kulturalnymi, w celu stworzenia wspólnej koncepcji ochrony i promocji lokalnego, wspólnego dziedzictwa oraz nawiązania międzynarodowego dialogu (także z ośrodkami niemieckimi) ▪ promowanie właściwych działań konserwatorskich i projektów przy prywatnych zabytkach, zespołach i terenach cennych kulturowo (m.in. przez cykliczne nagradzanie efektywnych działań czy rewitalizacji),
Wykreowanie produktów turystyki regionalnej w oparciu o lokalne dziedzictwo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie i modernizacja infrastruktury turystycznej (tablice informacyjne, miejsca odpoczynku, tereny przeznaczone na biwaki, popieranie i zachęcanie do otwierania niewielkich punktów gastronomicznych), ▪ dalszy rozwój oraz wyznaczenie szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych, konnych, samochodowych) wzdłuż najważniejszych zabytków gminy oraz miejsc ważnych z uwagi na historię i tradycję regionu (np. szlaki epoki industrializacji, szlaki małej architektury sakralnej, szlaki dziejów joannitów i krzyżowców na ziemi głubczyckiej), koniecznie przy jednoczesnym ich oznakowaniu i wprowadzeniu tablic informacyjnych w wybranych miejscach, ▪ rozszerzenie klasycznego repertuaru zasobów zabytkowych o obiekty techniczne, nekropolie, małe obiekty sakralne, skupienie działań konserwatorskich i promocyjnych na kilku zespołach posiadających szczególny potencjał i wartości (m.in. zespół parkowo – pałacowy w Grobnikach, zespół dworski w Pielgrzymowie) oraz o miejsca

	<p>i obiekty związane z historią stosunków transgranicznych, będących niezwykle kartą dziejów polsko – czeskich po 1945 r.: Opawica, Pielgrzymów),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ inwestowanie w gry terenowe i wydarzenia kulturalne (festyny, dni ziemi głubczyckiej, dni dziedzictwa głubczyckiego), skupione na lokalnym dziedzictwie, z konkursami (np. fotograficznymi, plastycznymi), quizami, grami i innymi rozrywkami.
Stworzenie dokumentacji obszarów zagrożonych bądź podlegającym przyszłym procesom inwestycyjnym	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykonanie prac studialnych i ewidencyjnych (studia historyczno – urbanistyczne, studia krajobrazowe, badania historyczno-architektoniczne, karty ewidencyjne) zaniedbanych elementów dziedzictwa, ▪ systematyczna weryfikacja i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, ▪ wykonanie pełnej dokumentacji ewidencyjnej i fotograficznej obiektów GEZ z obszarów podlegających likwidacji, w związku z planami stworzenia kopalni odkrywkowej węgla brunatnego (jeśli projekty zostaną zatwierdzone), stworzenie koncepcji ewentualnego przeniesienia najcenniejszych chronionych obiektów z tego rejonu.
Zapewnienie szerokiego dostępu do informacji na temat dziedzictwa kulturowego gminy oraz mechanizmów jego ochrony	<ul style="list-style-type: none"> ▪ udostępnienie wykazu gminnej ewidencji zabytków (oraz ew. gminnego programu opieki nad zabytkami) na stronie internetowej gminy, wraz z informacją, jakie ma to znaczenie dla właścicieli owych obiektów i zespołów, do czego są zobowiązani, na co powinni zwracać uwagę, ▪ wprowadzenie na stronie gminy informacji na temat najcenniejszych i najciekawszych zabytków regionu, ew. wraz z opisem proponowanych tras rowerowych/ pieszych/ samochodowych etc. i mapą dziedzictwa kulturowego gminy – atrakcyjną formą graficzną. Najważniejsze informacje powinny być trójjęzyczna (jęz. czeski i niemiecki) ▪ informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskiwania dotacji na ich remont i rewaloryzację, ▪ utrzymywanie aktywnej współpracy z regionalnymi mediami w celu upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami i lokalnych tradycji

7.3. Szczegółowe postulaty ochrony konserwatorskiej dziedzictwa kulturowego gminy Głubczyce:

W przypadku układów ruralistycznych wraz z zabudową i małą architekturą można wysunąć następujące postulaty:

- dbałość o układ przestrzenny: utrzymanie linii i skali zabudowy, układu budynków, niedopuszczenie do ich zaburzenia w skutek nowych inwestycji w obrębie historycznej zabudowy
- utrzymanie form architektonicznych obiektów wpisanych do ewidencji, w tym m.in. charakterystyczną dekorację ścian szczytowych elewacji bocznych i fasad – będące istotnym walorem estetycznym budynku, a częstokroć usuwanym; nieusuwanie i zasłanianie detalu w przypadku remontu, bądź ocieplania obiektu,

- wyeksponowanie istotniejszych budynków użyteczności publicznej (również tych, których funkcja się zmieniła): szkół, remiz, gospody, które decydują o niepowtarzalnym charakterze osad,
- dbałość o zachowanie bryły, podziałów elewacji i ceglanej dekoracji budynków gospodarczych oraz o utrzymanie niektórych zespołów domów, jako wzorcowych regionalnych kompleksów gospodarstw wiejskich,
- zainteresowanie się gminy niezamieszkałymi i opuszczonymi obiektami, podjęcie przez nią prób zasiedlenia tych zespołów, możliwych m.in. za sprawą utworzenie mechanizmu pozwalającego ich przekazanie w długoletnią dzierżawę w zamian za przeprowadzenie remontu,
- zachowanie pomników ofiar I wojny światowej oraz kamiennych krzyży z inskrypcjami i epitafiami,

W odniesieniu do pozostałych układów i zespołów obiektów zabytkowych gmina powinna zwrócić szczególną uwagę na:

- nagminne przeprowadzanie remontów i modernizacji znajdujących w GEZ obiektów, bez poszanowania ich pierwotnej formy: bryły, szczególnie zaś detalu architektonicznego. Wydaje się, że jest to głównie wynik niewiedzy mieszkańców gminy oraz ich braku zainteresowania miejscowym dziedzictwem. Przeciwdziałanie tego typu procederom, dbałość o zwiększenie świadomości rezydentów – wydaje się być obecnie jednym z kluczowych elementów realizacji *Programu*.
- Szybko pogarszający się stan dwóch pozostałych w gminie młynów wodnych w Biernatówku i Nowej Wsi Głubczyckiej. Istniejące jeszcze w 2006 r., pozostające w dobrym stanie kolejne dwa młyny – przestały istnieć w ciągu 6 lat, zatem pozostałe obiekty (będące ostatnimi tegi typu na terenie gminy) – są silnie zagrożone i wymagają natychmiastowego planu działania.
- uporządkowanie terenów zielonych, wchodzących w skład dawnych zespołów dworskich/ pałacowych; przynajmniej park w Pielgrzymowie może zostać przekształcone w miejsce rekreacji dla dorosłych i dzieci (m.in. za sprawą ponownego wyznaczenia ścieżek i alejek, zorganizowania placów zabaw w pobliżu), będąc rodzajem centrum rozrywki wsi, elementem szlaku przygranicznej osady.
- duże walory słodowni w centrum miasta Głubczyce, w sąsiedztwie ulic Andersa oraz Sobieskiego. Niszczący obiekt, mający być przekształcony na centrum handlowo – usługowe, powinien zachować swoją cenną bryłę oraz detal architektoniczny. W związku z planowanymi pracami powinien zostać zewidencjonowany poprzez założenie białej karty zabytków, która też może okazać się cennym źródłem informacji, będących podstawą promocji miejsca (również po ewentualnym przekształceniu),

- duży potencjał posiadają przygraniczne miejscowości, szczególnie Opawica i Pielgrzymów, częściowo wyludnione, zachowujące niezwykły klimat osady niemalże opuszczonej oraz pięknie krajobrazowo położone niektóre fragmenty wiosek, idealnie nadające się pod poprowadzenie ich szlakami ścieżek rowerowych,
- Gmina Głubczyce posiada ogromną ilość zabytków archeologicznych, w tym aż 134 stanowiska wpisane do rejestru zabytków, tymczasem jest to dziedzictwo mało znane i niewypromowane. Jego walory mogą opierać się o dużą ilość zabytków związanych z kulturą łużycką oraz z osadnictwem Celtów na tych ziemiach. Miejsca, gdzie dokonano najważniejszych znalezisk oraz gdzie wciąż widoczne są zarysy np. dawnych grodzisk powinny zostać odpowiednio oznakowane i opisane (tablice informacyjne), zaś całość może utworzyć szlak tematyczny np. „Celtowie na terenie Gminy Głubczyce” czy „osady pradziejowe Głubczyc i okolic”. Programy te można realizować w porozumieniu z pozostałymi jednostkami samorządu terytorialnego Ziemi Głubczyckiej.

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

W celu efektywnej realizacji programu opieki nad zabytkami zadania w nim określone powinny być oparte o następujące instrumenty:

1) Prawne

Wynikają one z przepisów ustawowych, np. uchwalenie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkach, zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tworzenie parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych np. wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do instrumentów prawnych zaliczamy więc do nich m.in.:

- dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

2) Finansowe

Korzystanie z programów finansowanych ze środków europejskich; dotacje, subwencje (np. jednostek samorządu terytorialnego, Ministerstwa Kultury) ; dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe lub ulgi podatkowe dla właścicieli obiektów zabytkowych. na ochronę zabytków, szukanie zewnętrznego wsparcia.

3) Instrumenty koordynacji

W ramach tego instrumentu wyróżnia się:

- realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, lokalny program, rewitalizacji, program ochrony przyrody, studia, analizy i koncepcje, umowy i porozumienia,
- współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

4) Instrumenty społeczne – działania edukacyjne prowadzone zarówno przez placówki oświatowe jak i zlecane organizacjom pozarządowym; działania promocyjne, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, kulturą, turystyką.

5) Instrumenty kontrolne, wśród których najważniejsza jest aktualizacja gminnej ewidencji zabytków oraz stały monitoring stanu zachowania dziedzictwa kulturowego oraz stanu zagospodarowania przestrzennego. Zaleca się co dwa lata sporządzenie sprawozdania z realizacji oraz aktualizację *Programu* przede wszystkim związaną z nowymi wymogami formalnymi dotyczącymi dokumentu, dostosowania go do nowych zapisów prawnych oraz możliwości finansowania głównie z funduszy europejskich. Warto podkreślić, że począwszy od 2014 roku obowiązywać będzie nowa perspektywa finansowa a za tym obowiązywać będą nowe zasady finansowania ze środków europejskich.

9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Program Opieki nad Zabytkami gminy Głubczyce, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy, w celu przyjęcia go na drodze uchwały. Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców gminy Głubczyce. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Co dwa lata istnieje obowiązek przez wójta sprawozdań z realizacji gminnych programów opieki nad zabytkami i przedstawiania ich radzie gminy.

Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji gminnego programu uwzględniająca:

- a) Stopień wykonania zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami,
- b) efektywność ich wykonania. Ocena stanu realizacji programu powinna być przeprowadzana przez Radę Miejską przy ewentualnym udziale: Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, organizacji działających na terenie gminy Głubczyce zajmujących się ochroną zabytków i opieką nad nimi. Przy ocenie należy brać pod uwagę opinię społeczeństwa, dlatego też sam *Program* jak i sprawozdania z jego realizacji muszą być udostępniane do publicznej wiadomości.

W ramach priorytetu I: Świadome kształtowanie i ochrona krajobrazu kulturowego:

- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych,
- liczba zrewitalizowanych obiektów objętych opieką konserwatorską, w tym zabytkowej zieleni oraz wartość finansowa realizacji owych programów,
- liczba dofinansowanych remontów obiektów zabytkowych.

W ramach priorytetu II. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako elementu rozwoju gospodarczego i społecznego:

- wartość środków finansowych przeznaczonych na oznakowanie najcenniejszych obiektów zabytkowych i liczba zespołów, obszarów i budynków zaakcentowanych w przestrzeni gminy (za sprawą iluminacji, uporządkowania terenu wokół niego etc.),
- liczba powstałych (przy wsparciu gminy) gospodarstw agroturystycznych,
- ilość organizacji pozarządowych i placówek kulturalno - muzealnych, z którymi podjęto współpracę w celu ochrony dziedzictwa,

W ramach priorytetu III: Promocja, edukacja oraz dokumentacja dziedzictwa służąca budowaniu tożsamości:

- liczba przeprowadzonych konkursów, wystaw oraz festynów i zajęć terenowych dot. ochrony dziedzictwa kulturowego gminy,
- wartość funduszy przeznaczonych na wystawienie informacji o najważniejszych obiektach/ miejscach,
- liczba utworzonych ścieżek turystycznych, szlaków pieszych/ rowerowych, itd.,
- liczba przeprowadzonych w szkołach zajęć i liczba szkoleń dla nauczycieli,
- liczba wydawnictw (w tym folderów i prospektów),

- liczba opisanych na stronach internetowych gminy obiektów i zespołów zabytkowych,
- liczba opracowanych studiów historyczno – urbanistycznych, krajobrazowych i innych.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Jednym z najważniejszych elementów *Programu* jest przedstawienia możliwych źródeł finansowania ochrony dziedzictwa kulturowego, a w szczególności rewitalizacji, konserwacji, restauracji, prac budowlanych przy zabytkach, a także opracowywania dokumentacji. Niniejszy rozdział ma charakter informacyjny, prezentujący przykładowe możliwości finansowania ochrony i opieki nad zabytkami na terenie gminy z uwzględnieniem środków:

- publicznych (takich jak budżet państwa, budżety jednostek samorządów terytorialnych wszystkich szczebli, środki Unii Europejskiej, inne źródła zagraniczne),
- prywatnych (osób fizycznych, fundacji, osób prawnych, kościelnych itp.).

Środki z większości tych źródeł przeznaczane są wyłącznie na obiekty wpisane do rejestru zabytków, beneficjentami zaś najczęściej są kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego. W wyjątkowych wypadkach beneficjentami mogą być wspólnoty mieszkaniowe czy osoby prywatne- właściciele obiektów zabytkowych.

10.1. Środki publiczne

1) Środki powiatu głubczyckiego

Z budżetu powiatu głubczyckiego mogą być udzielane dotacje na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz budowlanych przy znajdującym się na terenie powiatu głubczyckiego zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Zasady udzielania dotacji reguluje Uchwała Nr XXIII/177/2008 Rady Powiatu Głubczyckiego z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Ubiegający się o dotację podmiot składa stosowny wniosek o udzielenie dotacji w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy do Zarządu Powiatu Głubczyckiego. Dotacja z budżetu Powiatu na wykonanie prac lub robót budowlanych może zostać udzielona w wysokości do 60 % nakładów koniecznych na te prace lub roboty.

2) Środki Województwa Opolskiego

Z budżetu samorządu Województwa Opolskiego wspierane są zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z:

1. Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).
2. Ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157 poz. 1240 z późn. zm.).
3. § 5 Uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXXII/345/2009 z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego (Dz. Urz. Woj. Opolskiego Nr 44, poz. 768 z późn. zm.)

Każdego roku w grudniu Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego ogłasza Nabór wniosków o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze Województwa Dolnośląskiego.

O pieniądze mogą ubiegać się zarówno osoby fizyczne, jak i jednostki organizacyjne, które posiadają tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego lub finansują prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Dotacja może obejmować nakłady konieczne wymienione w art. 77. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Oznacza to, że dofinansowanie może zostać przeznaczone na:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;

- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

W roku 2012 na realizację zadań w tym temacie przeznaczono łączną kwotę 280 tys. zł.

Przydzielono środki w granicach od czterech do trzydziestu tysięcy złotych. Najczęściej beneficjentami były parafie kościoła rzymsko-katolickiego. Najczęstsze prace to konserwacje zabytkowego wystroju świątyń.

Więcej informacji na: www.umwo.opole.pl

3) Środki Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Zasady udzielania dotacji określa *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków*.

O przyznanie dotacji mogą ubiegać się właściciele/użytkownicy zabytków wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków, nie będący jednostkami budżetowymi. Wojewódzki Konserwator w Opolu zapewnia warunki prawne i organizacyjne związane z ochroną zabytków. Są to wszelkie działania zmierzające do tego, by zabytki zachować w jak najlepszym stanie, czuwać nad właściwym wykonywaniem prac konserwatorskich, dokumentować oraz promować zabytki.

Wojewódzki Konserwator Zabytków wśród wielu innych działań prowadzi postępowania administracyjne w stosunku do zabytków, wydając odpowiednie decyzje, postanowienia,

opinie i zalecenia konserwatorskie. Sprawuje również nadzór konserwatorski nad przebiegiem prac i dokonuje ich odbiorów. Opracowana została lista zabytków szczególnie zagrożonych, dostępna na stronie internetowej OWKZ. Ponadto Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków kieruje pracami powołanego przez Wojewodę Opolskiego Zespołu Doradczego d.s. Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Wsi i Ochrony Wiejskiego Krajobrazu. W zakresie obowiązków Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków leży również udzielanie dotacji finansowych na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy zabytku, a także na dokumentację i badania.

Szczegółowe informacje na: www.wuozopole.pl

4) Środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Strategicznym celem priorytetu „Dziedzictwo kulturowe – priorytet 1 – Ochrona zabytków” jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Wnioski należy złożyć w następujących terminach: I nabór do 30 listopada oraz II nabór do 31 marca. Jednakże w przypadku wyczerpania lub obniżenia budżetu po zakończeniu I naboru minister może odwołać II nabór do priorytetu.

W ramach priorytetu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

- prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania;
- prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków).

Do priorytetu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich. O dofinansowanie w ramach priorytetu mogą ubiegać się podmioty prawa polskiego – osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie. Realizacja zadania odbywa się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a jeden wnioskodawca ma prawo złożyć maksymalnie 2 wnioski w priorytecie. Minimalna kwota wnioskowanego dofinansowania wynosi 25 000,00 zł. A w roku 2012 przeznaczono na ten cel 82 000 000 zł.

Więcej na:

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra.php>

Ponadto funkcjonuje Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”, którego celem jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra wkładu krajowego do wybranych projektów kulturalnych, realizowanych ze środków europejskich.

5) Środki Funduszu Kościelnego

Fundusz, będący w dyspozycji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych) powstał w oparciu o art. 9 ust. 1 Ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego i § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego (Dz. U. Nr 61, poz. 354).

Dotacje z Funduszu Kościelnego są udzielane wyłącznie na remonty i konserwację zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt (w szczególności remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciw włamaniowej i przeciwpożarowej itp.).

Ze środków Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących (takich jak np.: dzwonnice wolnostojące, krzyże), ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: polichromie, freski, witraże i posadzki).

6) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

W jego ramach finansowane są projekty ochrony dla założeń zieleni zabytkowej. Więcej na: www.nfosigw.gov.pl/

7) Środki Europejskie

Dla ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego za najistotniejszy uznaje się Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który finansuje m.in. działania związane bezpośrednio z kulturą.

Ze środków unijnych zarządzanego przez Województwo Opolskie Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 dofinansowano w ramach Działania 5.3. Rozwój kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego (Typ II – Ochrona dziedzictwa kulturowego lub naturalnego) zadania na kwotę 23.410.487,57 zł dla 17 zabytków. Dofinansowania stanowiły 85% kosztów. Uzyskane kwoty na pojedynczy zabytek są bardzo wysokie w stosunku do innych źródeł finansowania. Wśród beneficjentów nie znalazły się zabytki z obszaru Gminy Głubczyce.

8) Środki Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – Program „Leader”

Działania w ramach Osi IV zakładają możliwość wspierania dziedzictwa kulturowego wsi opolskiej poprzez realizowanie Lokalnych Strategii Rozwoju i sukcesywnie podpisywane przez Zarząd Województwa Opolskiego umów z Lokalnymi Grupami Działania. Środki przekazywane są poprzez Stowarzyszenie- Lokalna Grupa działania Płaskowyż Dobrej Ziemi, które łączy podmioty gospodarcze, instytucje, samorządy i inne organizacje pozarządowe we wspólnym działaniu na rzecz rozwoju obszaru czterech gmin: Głubczyc, Baborowa, Kietrza i Branice. Płaskowyż Dobrej Ziemi jest miejscem partnerskich działań, służących poprawie warunków życia, wspierających rozwój przedsiębiorczości w celu osiągnięcia wspólnego dobra.

Zarząd Województwa Opolskiego na wniosek lokalnej grupy działania (LGD):Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi” działającej na terenie gmin: Głubczyce, Baborów, Kietrz, Branice informuje o możliwości składania za jej pośrednictwem wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Środki związane obszarem kultury i z ochroną zabytków przekazywane są w ramach 3 priorytetów:

1.1.1 Promocja walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych obszaru –30 662,31 zł;

1.1.2 Rozwój tematycznych szlaków turystycznych – 46 788,24 zł;

1.2.2 Wspieranie działań wzbogających atrakcyjność turystyczną regionu – 45 000,00zł;

Więcej na: <http://www.plaskowyzlgd.pl/>

9) Fundacja Wspomagania Wsi

Fundacja Wspomagania Wsi powstała na mocy dekretu JE ks. Kardynała Józefa Glempa 30 czerwca 1999 roku w wyniku połączenia Fundacji Wspomagającej Zaopatrzenie Wsi w Wodę i Fundacji Rolniczej . Fundacja powołana została dla wspierania inicjatyw gospodarczych i społecznych mieszkańców wsi i małych miast oraz inicjatyw związanych z poprawą stanu infrastruktury obszarów wiejskich i kulturą.

Co rok ogłaszana jest edycja konkursu „Kultura Bliska. Chronimy nasze dziedzictwo kulturowe”. Są też inne konkursy, w ramach których mogą znaleźć się elementy ochrony dziedzictwa kulturowego. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie fundacji: www.fww.org.pl

10) Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Jednym z priorytetów fundacji jest dofinansowanie projektów służących ochronie i zachowaniu wspólnego dziedzictwa kulturowego. O dotacje mogą ubiegać podmioty posiadające osobowość prawną. Maksymalna dotacja wynosi 80.000 PLN / 20.000 EUR i może stanowić maksymalnie 60 % całkowitych kosztów projektu

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie fundacji: www.fwpm.org.pl

11) Fundacja Bankowa im. L. Kronenberga

Fundacja udziela wsparcia w ramach zadań dotyczących edukacji i rozwoju lokalnego. Jednym z najważniejszych obszarów działania Fundacji Kronenberga jest ochrona dziedzictwa kulturowego. . O dofinansowanie mogą ubiegać się fundacje, stowarzyszenia, szkoły, domy kultury, biblioteki oraz jednostki samorządu terytorialnego działające na rzecz dobra publicznego. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie fundacji:

www.citibank.com/poland/kronenberg/polish/index.htm

10.2. Środki prywatne:

Sektor prywatny jest istotnym, ale mało wykorzystanym źródłem wspomagania zadań publicznych sfery ochrony i opieki nad zabytkami, co jest uwarunkowane odpowiednimi rozwiązaniami prawnymi. Do zwiększenia udziału środków prywatnych w tym zakresie mogą przyczynić się działania państwa realizowane za pomocą tzw. partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) i pomocy publicznej (na podstawie *ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym*).

Partnerstwo publiczno-prywatne stanowi formę wspierania lub powierzania zadań publicznych, w szczególności w zakresie inwestycji i usług, wskazującą na udział podmiotu publicznego, jak i prywatnego. Istotą PPP jest współdziałanie sektora publicznego i prywatnego w sferze społecznej i ekonomicznej, natomiast celem – optymalizacja wykonania zadania publicznego.

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Przy każdorazowym uchwalaniu budżetu gminy część środków powinna być rezerwowana na:

- prace remontowe oraz porządkowe związane z obiektami i przestrzeniami zabytkowymi regionu, w szczególności zaś na rzecz pielęgnacji i rewaloryzacji zieleni zabytkowej (parki, cmentarze), poszczególnych obiektów,
- działania edukacyjne i promocyjne związane z promocją dziedzictwa regionu,
- prace studialne, projektowe i dokumentacyjne obiektów i przestrzeni zabytkowych.

Pożądanym rozwiązaniem jest dofinansowywanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, za sprawą wystosowania odpowiedniej uchwały, określającej tryb i zasady udzielenia dotacji. Rada Gminy opracowuje zasady najkorzystniejsze z perspektywy lokalnej społeczności i samorządu, zaś środki wsparcia finansowego w miarę możliwości powinny utrzymywać się na stałym poziomie (odzwierciedlonym w corocznym odpowiednim procencie budżetu gminy). Dotacje celowe mogą dotyczyć najpilniejszych potrzeb konserwatorskich, mających m.in. związek z nieszczęśliwymi wypadkami.

Gmina może też wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji, prowadzoną przez organizacje pozarządowe (w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie).

Załącznik nr 1

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017**Lista obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków dla Gminy Głubczyce,
zatwierdzona w 2006 roku**

	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr rejestru
1.	BERNACICE	kościół fil. p.w. św. Trójcy	2 poł. XVIII/ XIX w.		
2.	BERNACICE	dom	ok. 1910 r.	1	
3.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	5	
4.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	6	
5.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	27	
6.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	29	
7.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	35	
8.	BERNACICE	dom	poł. XIX w.	36	
9.	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	37	
10.	BERNACICE	zagroda (dom ogrodzenie z bramą)	XIX w.	38	1830/66 z 21.10.1966
11.	BERNACICE	dom, mur. ok. 1880	ok. 1890 r.	40	
12.	BIERNATÓW	kaplica	pocz. XIX w.	przy domu nr 16	
13.	BIERNATÓWEK	młyn wodny	ok. 1880 r.	3	
14.	BOGDANOWICE	kościół par. p.w. Podwyższenia Św. Krzyża	1910 r, wieża XVI w.	wsch. kraniec wsi	A-2384/98 z 14.10.1998
15.	BOGDANOWICE	mur kościelny	XVI, XIX w.	wokół kościoła parafialnego	A-2384/98 z 14.10.1998
16.	BOGDANOWICE	cmentarz przykościelny	XVI, XIX w.	wokół kościoła parafialnego	A-2384/98 z 14.10.1998
17.	BOGDANOWICE	szkoła ob. dom mieszkalny	1828 r.		1832/66 z 21.10.1966
18.	BOGDANOWICE	kapliczka	k. XIX w.	przy ul. Konopnickiej 2	
19.	BOGDANOWICE	kapliczka	k. XIX w.	ul. Długa przy domu nr 48	
20.	BOGDANOWICE	kapliczka	k. XIX w.	ul. Górna przy domu nr 23	
21.	BOGDANOWICE	plebania	ok. 1870 r.	Al. Jana Pawła II 5	
22.	BOGDANOWICE	dom	1886 r.	Głubczycka 6	
23.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Głubczycka 5	
24.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Konopnickiej 4	
25.	BOGDANOWICE	dom	ok. 1880 r.	Górna 17	
26.	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 48	
27.	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 48a	
28.	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 38	
29.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Długa 36 a	
30.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Długa 36	

31.	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 14	
32.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Kwiatowa 8	
33.	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Kwiatowa 4	
34.	BOGDANOWICE	dom	ok. 1880 r.	Głubczycka 25	
35.	BOGDANOWICE	dom	pocz. XX w.	Głubczycka 40	
36.	BRACISZÓW	kościół par. p.w. św. Jana Nepomucena	1450, XVIII w., 1863 r.		1163/66 z 18.02.1966
37.	BRACISZÓW	plebania	poł. XIX w.	18	1834/66 z 21.10.1966
38.	BRACISZÓW	kapliczka	1921 r.	przy kościele	
39.	BRACISZÓW	kapliczka	ok. 1880 r.	k. domu nr 22	
40.	BRACISZÓW	dom	ok. 1880 r.	22	
41.	BRACISZÓW	dom	k. XIX w.	33	
42.	BRACISZÓW	dom	1895 r.	39	
43.	BRACISZÓW	dom	poł. XIX w.	41	
44.	BRACISZÓW	dom	k. XIX w.	42	
45.	BRACISZÓW	dom	poł. XIX w.	45	
46.	BRACISZÓW	dom	ok. 1880 r.	46	
47.	BRACISZÓW	dom	poł. XIX w.	48	
48.	CHOMIĄŻA	kościół par. p.w. św. Jana Chrzcziciela	1575, 1644, 1819 r.		1164/66 z 18.02.1966
49.	CHOMIĄŻA	kapliczka	pocz. XIX w.	przy plebanii	
50.	CHOMIĄŻA	dom	XIX w./ 1915 r.	2	1835/66 z 21.10.1966
51.	CHOMIĄŻA	dom	XIX w.	69	1836/66 z 21.10.1966
52.	CHOMIĄŻA	dom	ok. 1905 r.	4	
53.	CHOMIĄŻA	dom	ok. 1880 r.	10	
54.	CHOMIĄŻA	dom	poł. XIX w.	26	
55.	CHOMIĄŻA	dom	k. XVIII w.	43	
56.	CHOMIĄŻA	dom		45	
57.	CHOMIĄŻA	plebania	pocz. XIX w.	56	
58.	CHOMIĄŻA	dom	poł. XIX w.	58	
59.	CHOMIĄŻA	dom	pocz. XX w.	59	
60.	CHOMIĄŻA	budynek mieszkalno - gospodarczy	poł. XIX w.	60	
61.	CHOMIĄŻA	dom	k. XIX w.	70	
62.	CHRÓSTNO	kaplica	XVIII w.	w centrum wsi	
63.	CIERMIECICE	dom	1 poł. XIX w.	15	
64.	DEBRZYCA	kościół par. p.w. św. Jakuba XVI/XVII, XVIII		Zielona 2	1165/66 z 18.02.1966
65.	DEBRZYCA	kapliczka	pocz. XX w.	przy Kościuszki 43	
66.	DEBRZYCA	kapliczka	1880	przy Zielona 2	
67.	DEBRZYCA	kapliczka	k. XIX w.	przy Kościelna 25a	
68.	DEBRZYCA	dom	ok. 1880	Kościuszki 19	

69.	DEBRZYCA	dom	ok. 1880	Kościelna 21a	
70.	DEBRZYCA	dom	k. XIX w.	Kościelna 23b	
71.	DEBRZYCA	dom	3 ćw. XIX w.	Kościelna 25b	
72.	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Kościelna 31	
73.	DEBRZYCA	dom	1880	Zielona 6	
74.	DEBRZYCA	dom	1917	Zielona 16	
75.	DEBRZYCA	dom	poł. XIX w.	Zielona 24	
76.	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Kościuszkki 56	
77.	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Zielona 32	
78.	DEBRZYCA	budynek mieszkalno - gospodarczy	ok. 1880	Kościuszkki 66	
79.	DEBRZYCA	dom	ok. 1880	Kościuszkki 49	
80.	DOBIESZÓW	układ ruralistyczny wsi	II poł. XIII w.		
81.	DOBIESZÓW	kościół fil. p.w. śś. Piotra i Pawła	XVI, 1740, 2 poł. XIX w.	k. domu nr 44, w centrum wsi	1166/66 z 18.02.1966
82.	DOBIESZÓW	dom	1843	42	1839/66 z 21.10.1966
83.	DOBIESZÓW	kapliczka	ok. 1880 r.	przy nr 19	
84.	DOBIESZÓW	kapliczka	1 poł. XIX w.	przy nr 18	
85.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	11	
86.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	13	
87.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	15	
88.	DOBIESZÓW	dom	pocz. XIX w.	16	
89.	DOBIESZÓW	dom	ok. poł. XIX w.	21	
90.	DOBIESZÓW	dom	1899 r.	27	
91.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	36	
92.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	40	
93.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	41	
94.	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	43	
95.	GADZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 1a	
96.	GADZOWICE	dom	k. XIX w.	Nr 12	
97.	GADZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 22	
98.	GADZOWICE	spichlerz	ok. poł. XIX w.	Nr 32	
99.	GADZOWICE	dom	4 ćw. XIX w.	Nr 36	
100.	GŁUBCZYCE	układ urbanistyczny Stare Miasto	2 poł. XIII w.		199/56 z 30.04.1956
101.	GŁUBCZYCE	mury obronne z basztami, 1253-82, XIV - XVI	1253-82, XIV - XVI w.		781/64 z 10.04.1964
102.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy tylnej elewacji klaszt. OFM	781/64 10.04.1964
103.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Koszarowej	781/64 10.04.1964
104.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Ratuszowej	781/64 10.04.1964
105.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Staszica	781/64 10.04.1964

106.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Warszawskiej	781/64 10.04.1964
107.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wałowej	781/64 10.04.1964
108.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wodnej	781/64 10.04.1964
109.	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wodnej	781/64 10.04.1964
110.	GŁUBCZYCE	kapliczka	poł. XIX w.	ul. I Armii WP	
111.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. I Armii WP 5	
112.	GŁUBCZYCE	zespół browaru	2 poł. XIX w.	ul. I Armii WP 16	
113.	GŁUBCZYCE	biura browaru	ok. 1880 r.	ul. I Armii WP 16	
114.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Chrobrego 1	
115.	GŁUBCZYCE	willa	k. XIX w.	ul. Chrobrego 2	
116.	GŁUBCZYCE	dom ob. ZUS	k. XIX w.	ul. Chrobrego 5	
117.	GŁUBCZYCE	kamienica ob. KP policji	1911 r.	ul. Chrobrego 6	
118.	GŁUBCZYCE	dom ob. Dom Dziennego Pobytu		ul. Chrobrego 7	
119.	GŁUBCZYCE	kamienica	1911 r.	ul. Chrobrego 8	
120.	GŁUBCZYCE	kamienica	1913 r.	ul. Chrobrego 12	
121.	GŁUBCZYCE	dworzec kolejowy	ok. 1870 r.	ul. Dworcowa 5	
122.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Dworcowa 6	
123.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Dworcowa 8	
124.	GŁUBCZYCE	oficyna	k. XIX w.	ul. Dworcowa 8A	
125.	GŁUBCZYCE	hotel ob. OPS	k. XIX w.	ul. Dworcowa 10	
126.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Dworcowa 11	
127.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Dworcowa 12	
128.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Dworcowa 13	
129.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Dworcowa 14	
130.	GŁUBCZYCE	dom mieszkalny pracowników kolei	ok. 1900 r.	ul. Dworcowa 7	
131.	GŁUBCZYCE	ekspedycja kolejowa z bud. mieszkalnym	ok. 1900 r.	ul. Dworcowa 9	
132.	GŁUBCZYCE	dom	poł. XIX w.	ul. Dworcowa 18	
133.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 188	ul. Dworcowa 26	
134.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Dworcowa 46	
135.	GŁUBCZYCE	zabudowania browaru Haudego	1856 r./ k. XIX w./ l. 30. XX w.	ul. Fabryczna 3 - 3b	
136.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Fabryczna 1 - 2	
137.	GŁUBCZYCE	dom	1865 r.	ul. Fabryczna 4	
138.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1870 r.	ul. Garbarska 9	
139.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Gdańska 24	
140.	GŁUBCZYCE	dom ob. sklep	ok. 1880 r.	ul. Gdańska 26	
141.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Grunwaldzka 9	
142.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Grunwaldzka 10	
143.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Grunwaldzka 12	

144.	GŁUBCZYCE	dom ob. lombard	k. XIX w.	ul. Grunwaldzka 24	
145.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 27	
146.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1910 r.	ul. Grunwaldzka 28	
147.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 31	
148.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 33	
149.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 37	
150.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 48	
151.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 50	
152.	GŁUBCZYCE	kościół par. p.w. Narodzenia NMP		pl. Kościelny	112/54 z 12.07.1954
153.	GŁUBCZYCE	kaplica p.w. śś Fabiana i Sebastiana	1501	pl. Kościelny	780/64 z 10.04.1964
154.	GŁUBCZYCE	dom	XVIII w., 1950 r.	ul. Jana Pawła II 9	1891/73 z 20.10.1973
155.	GŁUBCZYCE	dom	poł. XVI, XIX w.	ul. Jana Pawła II 5	951/65 z 26.01.1965
156.	GŁUBCZYCE	dom	poł. XVI - XVII, XIX w.	ul. Jana Pawła II 7	952/65 z 26.01.1965
157.	GŁUBCZYCE	zespół klasztorny franciszkanów, kościół p.w. śś. Idziego i Bernarda	XVIII w., 1832-33	ul. Zakonna	1096/65 z 14.08.1965
158.	GŁUBCZYCE	zespół klasztorny franciszkanów, klasztor	XVIII w., 1832-33	ul. Zakonna 2-6	1096/65 z 14.08.1965
159.	GŁUBCZYCE	sąd, adm. zakł. Karnego	1862 - 63	ul. Kochanowskiego 1	2385/98 z 14.10.1998
160.	GŁUBCZYCE	szkoła	ok. 1860 r.	ul. Kochanowskiego 2	
161.	GŁUBCZYCE	więzienie	1862 - 63	ul. Kochanowskiego 3	A-2384/98 z 14.10.1998
162.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 6	
163.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Kochanowskiego 5 - 7	
164.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 8	
165.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kochanowskiego 9	
166.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 10	
167.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 12	
168.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Kochanowskiego 13	
169.	GŁUBCZYCE	kamienica ob. Starostwo Powiatowe	ok. 1880 r.	ul. Kochanowskiego 15	
170.	GŁUBCZYCE	willa ob. dom mieszkalny i biura	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 16	
171.	GŁUBCZYCE	willa ob. dom mieszkalny	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 17	
172.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kochanowskiego 18	
173.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1870 r.	ul. Kochanowskiego 19	
174.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kochanowskiego 20	
175.	GŁUBCZYCE	gimnazjum ob. LO im. Adama Mickiewicza	1902 r.	ul. Kochanowskiego 22	
176.	GŁUBCZYCE	kapliczka	k. XIX w.	ul. Kołtąja	

177.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 1	
178.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 3	
179.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 5	
180.	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 17	
181.	GŁUBCZYCE	dom ob. biblioteka	1558, 1858 r.	pl. Kościelny 1	950/65 z 26.01.1965
182.	GŁUBCZYCE	dom	2 poł. XVIII w.	pl. Kościelny 4	949/65 z 25.01.1965
183.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kościuszki 6	
184.	GŁUBCZYCE	dom ob. biura	ok. 1880 r.	ul. Kościuszki 8	
185.	GŁUBCZYCE	dom ob. sklep	ok. 1860 r.	ul. Kościuszki 22	
186.	GŁUBCZYCE	dom	l. 20. XX w.	ul. Kozielska 19	
187.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kręta 6	
188.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kręta 8	
189.	GŁUBCZYCE	dom	XVIII/ XIX w.	ul. Królowej Jadwigi 1	
190.	GŁUBCZYCE	dom	2 poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 2	
191.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XIX w.	ul. Królowej Jadwigi 5	
192.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	Al. Lipowa 2	
193.	GŁUBCZYCE	dom		Al. Lipowa 3	
194.	GŁUBCZYCE	przysiółek dla ubogich ob. Pl Gniazdo	1903 - 04 r.	ul. Niepodległości 1	
195.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Niepodległości 2	
196.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Niepodległości 4	
197.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Niepodległości 5	
198.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Niepodległości 6	
199.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Niepodległości 10	
200.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Niepodległości 12	
201.	GŁUBCZYCE	pałac	1876 - 1879 r.	ul. Niepodległości 14	
202.	GŁUBCZYCE	oficyna z wozownią	ok. 1870 r.	ul. Niepodległości 14	
203.	GŁUBCZYCE	dom, mur. pocz. XX		ul. Nowy Świat 4	
204.	GŁUBCZYCE	parowozownia	ok. 1870 r.	ul. Oświęcimska 1	
205.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Plebiscytowa 8	
206.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Plebiscytowa 10	
207.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Plebiscytowa 12	
208.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Pocztowa 2	
209.	GŁUBCZYCE	dom	1896 - 97	ul. Pocztowa 4	
210.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1890 r.	ul. Raciborska 3	
211.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Raciborska 5	
212.	GŁUBCZYCE	browar	ok.. 1880 r.	ul. Raciborska	
213.	GŁUBCZYCE	Seminarium nauczycielskie, ob. specjalny ośrodek szkolno - wychowawczy	ok. 1903 r.	ul. Raciborska 17	
214.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XIX w.	ul. Ratuszowa 10	1935/67 z 20.12.1967

215.	GŁUBCZYCE	dom	XVIII, XIX/ XX	ul. Ratuszowa 12	1936/67 z 20.12.1967
216.	GŁUBCZYCE	ratusz - wieża	XIII, XVI/XVII, XIX	Rynek	284/58 z 20.02.1958
217.	GŁUBCZYCE	ratusz - sukiennice	XIII, XVI/XVII, XIX	Rynek	284/58 z 20.02.1958
218.	GŁUBCZYCE	wieża wodna	ok. 1900 r.	ul. Słowackiego	
219.	GŁUBCZYCE	dom ob. biura	poł. XIX w.	ul. Sobieskiego 5	
220.	GŁUBCZYCE	kościół par. p.w. św. Anny	1776	ul. Sobieskiego 11	1097/65 z 17.12.1965, 1169/66 z 12.02.1966
221.	GŁUBCZYCE	dom	1 poł. XX w.	ul. Sobieskiego 13	
222.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1890 r.	ul. Sobieskiego 23	
223.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Sobieskiego 25	
224.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Sobieskiego 27	
225.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Sosnowiecka 3	
226.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Staszica 3	
227.	GŁUBCZYCE	teatr (hala browaru)	1860	ul. Wałowa	
228.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Wałowa 1	
229.	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Wałowa 2	
230.	GŁUBCZYCE	willa	ok. 1880 r.	ul. Wałowa 6	
231.	GŁUBCZYCE	dom ob. żłobek	pocz. XX w.	ul. Wałowa 10	
232.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1890 r.	ul. Warszawska 30	
233.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1890 r.	ul. Warszawska 33	
234.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1890 r.	ul. Warszawska 35	
235.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Wiejska 7	
236.	GŁUBCZYCE	kamienica	k. XIX w.	ul. Wiejska 13	
237.	GŁUBCZYCE	dom	2 poł. XIX w.	ul. Wodna 11	
238.	GŁUBCZYCE	kamienica	pocz. XX w.	ul. Wodna 5	
239.	GŁUBCZYCE	kamienica	pocz. XIX w.	ul. Wodna 7	
240.	GŁUBCZYCE	cmentarz żydowski 1890- 1939	1890 - 1939 r.	ul. Wrocławska	245/90 z 26.03.1990
241.	GŁUBCZYCE	zbiorowa mogiła strażników i celników czeskich	1938	cmentarz komunalny ul. Wrocławska	261/90 z 12.07.1990
242.	GŁUBCZYCE	cmentarz komunalny, ogrodzenie, zabytkowe nagrobki i mauzolea		ul. Wrocławska	
243.	GŁUBCZYCE	ogrodzenie cmentarza komunalnego	k. XIX w.	ul. Wrocławska	
244.	GŁUBCZYCE	budynek bramny cmentarza	k. XIX w.	ul. Wrocławska	
245.	GŁUBCZYCE	kaplica grobowa I	ok.. 1870 r.	ul. Wrocławska	
246.	GŁUBCZYCE	kaplica grobowa II	2 poł. XIX w.	ul. Wrocławska	
247.	GŁUBCZYCE	kaplica cmentarna	k. XIX w.	ul. Wrocławska	

248.	GŁUBCZYCE	kaplica grobowa III	ok. 1870 r.	ul. Wrocławska	
249.	GŁUBCZYCE	kaplica grobowa IV	k. XIX w.	ul. Wrocławska	
250.	GŁUBCZYCE	kaplica grobowa V	k. XIX w.	ul. Wrocławska	
251.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	pl. Zgody 2	
252.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	pl. Zgody 4	
253.	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	pl. Zgody 6	
254.	GŁUBCZYCE	koszary ob. bud. mieszkalny	1888 - 89	ul. Żeromskiego 17 h	
255.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Żeromskiego 2	
256.	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Żeromskiego 6	
257.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Żeromskiego 8	
258.	GŁUBCZYCE	kamienica	ok. 1880 r.	ul. Żeromskiego 15	
259.	GOŁUSZOWICE		układ ruralistyczny wsi		
260.	GOŁUSZOWICE	kościół par. p.w. św. Marcina	XVI, 1718, 1837		118/54, 1170/66
261.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 7	
262.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 18	
263.	GOŁUSZOWICE	dom	1 poł. XIX w.	Nr 29	1579/67 z 08.03.1967
264.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 41	
265.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 42	
266.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 48	
267.	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	Nr 76	1580/67 z 08.03.1967
268.	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	77	1581/67 z 08.03.1967
269.	GOŁUSZOWICE	dom	ok. 1860 r.	Nr 101	
270.	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	Nr 104	
271.	GOŁUSZOWICE	dom, mur.	poł. XIX	Nr 113	
272.	GROBNIKI	zespół urbanistyczny wsi, XVII - XIX	2 poł. XIX w.		782/64 z 11.04.1964
273.	GROBNIKI	kościół par. p.w. Ścięcia św. Jana Chrzciciela, XVI, 1700, 1904			1172/66 z 19.02.1966
274.	GROBNIKI	plebania	XVIII w.	ul. Kościelna 2	783/64 z 11.04.1964
275.	GROBNIKI	kaplica p.w. św. Barbary	1701	ul. Głubczycka 10 a	1981/72 z 30.11.1972
276.	GROBNIKI	pałac (komtura joannitów)	XVI - XVIII, 1843	ul. Zamkowa 7	784/64 z 11.04.1964
277.	GROBNIKI	oficyna zamkowa	XVIII/ XIX w.	ul. Zamkowa 5	1843/66
278.	GROBNIKI	park pałacowy	1884		182/88 z 29.07.1988
279.	GROBNIKI	kapliczka	k. XIX w.	ul. Kościelna przy Nr 8	
280.	GROBNIKI	kapliczka	k. XIX w.	ul. św. Jana Nepomucena	
281.	GROBNIKI	kapliczka	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka przy nr 11	

282.	GROBNIKI	kapliczka cmentarna	k. XIX w.	ul. Zamkowa	
283.	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Dolna 1	1843/66 z 21.10.1966
284.	GROBNIKI	budynki gospodarcze	pocz. XIX w.	ul. Dolna 1	
285.	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Gliwicka 1	785/64 z 14.04.1964
286.	GROBNIKI	dom	ok. 1880	ul. Gliwicka 8	
287.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 11	
288.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 15	
289.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 23	
290.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 24	
291.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 26	
292.	GROBNIKI	dom	1 poł. XIX w.	ul. Gliwicka 43A	
293.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 74A	
294.	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Głubczycka 14	
295.	GROBNIKI	dom	1 poł. XIX w.	ul. św. Jana 4	665/61 z 07.03.1967
296.	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. św. Jana 6	1847/66 z 22.10.1966
297.	GROBNIKI	dom	1 poł. XIX w.	ul. św. Jana 9	
298.	GROBNIKI	dom	1 poł. XIX w.	ul. św. Jana 10	
299.	GROBNIKI	dom	k. XIX w.	ul. św. Jana 13	
300.	GROBNIKI	dom	k. XIX w.	ul. św. Jana 14	
301.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. św. Jana 18	
302.	GROBNIKI	dom	k. XIX w.	ul. Kościelna 4	
303.	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Kościelna 8	1845/66 z 21.10.1966
304.	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Kościelna 10	1846/66 z 21.10.1966
305.	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 10	786/64 z 11.04.1964
306.	GROBNIKI	dom		ul. Szkolna 14	
307.	GROBNIKI	dom	ok. 1880	ul. Szkolna 17	
308.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 23	
309.	GROBNIKI	dom		ul. Szkolna 24	
310.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 29	
311.	GROBNIKI	dom z bramą i furtą, pocz. XIX	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 38	1848/66 z 22.10.1966
312.	GROBNIKI	dom, pocz. XIX	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 42	1849/66 z 22.10.1966
313.	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 42	
314.	GROBNIKI	zagroda, pocz. XIX	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 44/46	1850/66 z 22.10.1966
315.	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 44/46	
316.	GROBNIKI	dom z bramą, pocz. XIX	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 48	1851/66 z 22.10.1966

317.	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 52	1852/66 z 22.10.1966
318.	GROBNIKI	budynek mieszkalno - gospodarczy	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 52	
319.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 55	
320.	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 56	1853/66 z 14.10.1966
321.	GROBNIKI	budynki gospodarcze	II poł. XIX w.	ul. Szkolna 56	
322.	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 57	1854/66 z 24.10.1966
323.	GROBNIKI	spichlerz w zagrodzie	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
324.	GROBNIKI	dom, ok. 1880	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
325.	GROBNIKI	zagroda	poł. XIX w.	ul. Szkolna 63	1856/66 z 24.10.1966
326.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 64	
327.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 65	
328.	GROBNIKI	dom	4 ćw. XIX w.	ul. Szkolna 68	
329.	GROBNIKI	zagroda	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 70	
330.	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Wiejska 7	
331.	GROBNIKI	most św. Jana Nepomucena	XVIII w.	ul. św. Jana Nepomucena	
332.	KIETLICE	dom wraz z ogrodzeniem i bramą	1 poł. XIX w.	Nr 50	1860/66 z 24.10.1966
333.	KIETLICE	dom w zagrodzie	1 poł. XIX w.	Nr 54	1861/66 z 24.10.1966
334.	KIETLICE	budynek gospodarczy wraz ze stodołą w zagrodzie	1 poł. XIX w.	Nr 54	1861/66 z 24.10.1966
335.	KIETLICE	kaplica, ok. poł. XIX	ok. poł. XIX w.	przy domu nr 30	
336.	KIETLICE	budynki gospodarcze		24	
337.	KIETLICE	dom	ok. 1880 r.	26	
338.	KIETLICE	dom	ok. poł. XIX w.	45	
339.	KLISINO		układ ruralistyczny wsi		
340.	KLISINO	kościół par. p.w. św. Krzyża	k. XVI w., 1867-69		639/59
341.	KLISINO	ogrodzenie kościoła parafialnego	ok. 1600 r.		
342.	KLISINO	plebania	1855 r.	118	1862/66 z 24.10.1966
343.	KLISINO	pałac ob. dom pomocy społecznej	poł. XVII, XVIII, XIX, XX w.		530/58
344.	KLISINO	kaplica pałacowa	1 poł. XIX w.		114/84 z 19.09.1984
345.	KLISINO	park pałacowy	XIX w.		114/84 z 19.09.1984

346.	KLISINO	spichlerz dworski	XVIII/ XIX w.		793/64 z 13.04.1964
347.	KLISINO	dom	XIX w.	42	1863/66 z 24.10.1966
348.	KLISINO	obora	ok. poł. XIX w.		
349.	KLISINO	stajnie	ok. poł. XIX w.		
350.	KLISINO	dom	1912	3	
351.	KLISINO	dom	pocz. XX w.	4	
352.	KLISINO	dom	1906 r.	10	
353.	KLISINO	dom	1925 r.	15	
354.	KLISINO	dom	k. XIX w.	37	
355.	KLISINO	dom	1896 r.	38	
356.	KLISINO	dom	pocz. XX w.	119	
357.	KLISINO	dom	k. XIX w.	119 a	
358.	KLISINO	dom	1909 r.	125	
359.	KLISINO	dom	pocz. XX w.	141	
360.	KLISINO	dom w zagrodzie	pocz. XX w.	143 a	
361.	KLISINO	dom	1912	155	
362.	KLISINO	dom		156	
363.	KRASNE POLE	kościół fil. p.w. św. Marii Magdaleny	1691, XVIII w.	k. domu nr 20 a	1173/66 z 15.02.1966
364.	KRASNE POLE	kaplica	1 poł. XIX w.	przy domu nr 25	
365.	KRASNE POLE	remiza strażacka	k. XIX w.	11	
366.	KRASNE POLE	dom	pocz. XIX w.	3	
367.	KRASNE POLE	dom	2 poł. XVIII w.	12	
368.	KRASNE POLE	dom	pocz. XIX w.	21	
369.	KRASNE POLE	dom	poł. XIX w.	32	
370.	KRASNE POLE	dom	poł. XIX w.	33	
371.	KRASNE POLE	dom	ok. poł. XIX w.	34	
372.	KRASNE POLE	dom	ok. 1880 r.	35	
373.	KRASNE POLE	dom	ok. poł. XIX w.	37	
374.	KRASNE POLE	dom	ok. 1880 r.	39	
375.	KRASNE POLE	młyn wodny	1 poł. XIX w.	41	
376.	KRASNE POLE	dom w zagrodzie	ok. poł. XIX w.	42	
377.	KRASNE POLE	budynki gospodarcze		42	
378.	KRASNE POLE	stodoła		42	
379.	KRÓLOWE	kościół par. p.w. św. Wawrzyńca	1847-49		1174/66 z 19.02.1966
380.	KRÓLOWE	mur kościelny	ok. poł. XIX w.		
381.	KRÓLOWE	kapliczka	ok. 1880 r.	przy domu nr 35	
382.	KRÓLOWE	dom z ogrodzeniem	ok. 1870 r.	10	1868/66 z 24.10.1966
383.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	16	
384.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	31	
385.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	33	1869/66 z 24.10.1966

386.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	35	
387.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.		
388.	KRÓLOWE	dom z bramą w zagrodzie	ok. poł. XIX w.	40	
389.	KRÓLOWE	szkoła ob. dom	poł. XIX w.	42	
390.	KRÓLOWE	dom, ok. 1860	ok. 1860 r.	44	1870/66 z 24.10.1966
391.	KRÓLOWE	dom	ok. 1860 r.	46	
392.	KRÓLOWE	dom	ok. 1860 r.	48	
393.	KRÓLOWE	zagroda	XIX w.	57	1871/66 z 24.10.1966
394.	KRÓLOWE	dom	ok. 1860 r.	64	
395.	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	73	1872/66 z 24.10.1966
396.	KRÓLOWE	budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.	73	1872/66 z 24.10.1966
397.	KRÓLOWE	dom	1907 r.	78	
398.	KRÓLOWE	dom	ok. 1860 r.	79	
399.	KRÓLOWE	dawny młyn wodny	1793		778/64
400.	KRZYŻOWICE	kościół filialny p.w. Nawiedzenia NMP	1897 r.		A-62/08 z 7.04.2008
401.	KRZYŻOWICE	mur kościelny	k. XIX w.		A-62/08 z 7.04.2008
402.	KRZYŻOWICE	cmentarz	k. XIX w.		A-62/08 z 7.04.2008
403.	KRZYŻOWICE	kapliczka	2 poł. XIX w.	przy kościele	
404.	KRZYŻOWICE	kapliczka	ok. 1880 r.	na zachód od kościoła	
405.	KRZYŻOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	11	
406.	KRZYŻOWICE	dom	XIX w.	26	1873/66 z 14.07.1971
407.	KRZYŻOWICE	dom	ok. 1880	32	
408.	KRZYŻOWICE	dom	ok. 1880	34	
409.	KRZYŻOWICE	dom	ok. 1880	38	
410.	KRZYŻOWICE	dom, k. XIX		39	
411.	KRZYŻOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	54	
412.	KRZYŻOWICE	dom, ok. 1880	poł. XIX w.	61	
413.	LISIĘCICE	kościół par. p.w. Podwyższenia Krzyża Św.	XV, 1667, 1802 r.		975/65 z 13.02.1965
414.	LISIĘCICE	kapliczka	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna przy domu Nr 25	
415.	LISIĘCICE	kapliczka	ok. poł. XIX w.	ul. Słowackiego przy domu Nr 6	
416.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Głębczycka 29	
417.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Głębczycka 30	
418.	LISIĘCICE	dom	k. XIX w.	ul. Głębczycka 32	
419.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Głębczycka 42	
420.	LISIĘCICE	dom	poł. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967

421.	LISIĘCICE	stodoła	k. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967
422.	LISIĘCICE	dom	XIX w.	ul. Kościelna 26	1913/67 z 18.10.1967
423.	LISIĘCICE	budynki gospodarcze	4 ćw. XIX w.	ul. Kościelna 26	1913/67 z 18.10.1967
424.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 39	
425.	LISIĘCICE	dom	k. XIX w.	ul. Kościelna 42	
426.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 46	
427.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 53	
428.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 57	
429.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kościelna 77	
430.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Słowackiego 1	
431.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Żymierskiego 8	
432.	LISIĘCICE	spichlerz	poł. XIX w.	ul. Żymierskiego 13	1914/67 z 18.10.1967
433.	LISIĘCICE	dom z bramą i furką	poł. XIX w.	ul. Żymierskiego 13	1914/67 z 18.10.1967
434.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880	ul. Żymierskiego 27	
435.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880	ul. Żymierskiego 29	
436.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880	ul. Wolności 34	
437.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880	ul. Wolności 13	
438.	LISIĘCICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Wolności 15	
439.	LISIĘCICE	dom, ok. poł. XIX		ul. Wolności 31	
440.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Wolności 62	
441.	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Wolności 62a	
442.	LWOWIANY	dwór	XVIII w.	centrum wsi	794/64 z 13.04.1964
443.	MOKRE		układ ruralistyczny wsi		
444.	MOKRE	kościół, p.w. św. Maksymiliana Kolbe	1829	61 a	
445.	MOKRE	cmentarz	ok. poł. XIX w.		
446.	MOKRE	dom	pocz. XX w.	15	
447.	MOKRE	dom	ok. 1880 r.	17	
448.	MOKRE	dom	ok. 1880 r.	18	
449.	MOKRE	dom	ok. 1880 r.	19	
450.	MOKRE	dom	ok. 1880r.	28?	
451.	MOKRE	dom	poł. XIX w.	21	
452.	MOKRE	dom	b.d.	30	
453.	MOKRE	dom	ok. poł. XIX w.	40	
454.	MOKRE	dom	2 poł. XIX w.	43	
455.	MOKRE	dom w zagrodzie	2 poł. XIX w.	44	
456.	MOKRE	dom w zagrodzie	XVIII/ XIX w.	45	
457.	MOKRE	dom	b.d.	49?	
458.	MOKRE	dom	1 poł. XIX w.	51	

459.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	kościół fil. p.w. Wszystkich Świętych	1781, 1879	zach. skraj wsi, k. nr 47	1176/66 Z 19.02.1966
460.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	mur kościelny wraz z bramą	ok. 1879 r.	wokół kościoła filialnego	
461.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dzwonnica	1 poł. XIX w.	na terenie cmentarza przykościelnego	
462.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	młyn wodny	ok. 1880 r.	53	
463.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	remiza strażacka	k. XIX w.	centrum wsi, 54 a	
464.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	10	
465.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	11	
466.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	15	
467.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	16	
468.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	20	
469.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1880 r.	45	
470.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	k. XIX w.	51	
471.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	poł. XIX w.	56	
472.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	zagroda: dom ze stodołą	1 poł. XIX w.	59	792/64 z 11.04.1964
473.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	poł. XIX w.	65	
474.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	67	
475.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	pocz. XIX w.	68	
476.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1860 r.	69	
477.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1880 r.	73	
478.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom z bramą	ok. 1880 r.	75	
479.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	pocz. XIX w.	79	
480.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	poł. XIX w.	79 a	
481.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	spichlerz	XIX w.	82	
482.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	k. XIX w.	83	
483.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1870 r.	86	
484.	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1880 r.	88	
485.	OPAWICA	kościół par. p.w. Św. Trójcy	1701-1796, 1829 r.		120/54 z 25.08.1954
486.	OPAWICA	mur kościelny	XVIII w.	wokół kościoła parafialnego	
487.	OPAWICA	plebania	1776	14	
488.	OPAWICA	kapliczka	pocz. XIX w.	przy domu nr 47	
489.	OPAWICA	dom	XVIII/ XIX w.		
490.	OPAWICA	dom	XVIII/ XIX w.		
491.	OPAWICA	dom	k. XIX w.	29	

492.	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	37	
493.	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	38	
494.	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	40	
495.	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	41	
496.	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	46	
497.	PIELGRZYMÓW	kościół ruina p.w. Św. Józefa	1805-10	k. domu nr 9	954/65 z 26.01.1965
498.	PIELGRZYMÓW	kapliczka	poł. XIX w.	przy kościele	
499.	PIELGRZYMÓW	dwór w zespole dworskim	pocz. XIX, XIX/XX w.	2a	985/65 z 03.05.1965
500.	PIELGRZYMÓW	park dworski			A-110/84 z 28.09.1984
501.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	1	
502.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. poł. XIX w.	3	
503.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	6	
504.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	10	
505.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	14	
506.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	20	
507.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	27	
508.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	28	
509.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	33	
510.	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	35	
511.	PIELGRZYMÓW	budynek mieszkalno - gospodarczy	ok. 1880 r.	36	
512.	PIETROWICE	kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	1930, 1948-56 r.	16a	
513.	PIETROWICE	kapliczka	ok. 1915 r.	przy drodze do Ciermięcic	
514.	PIETROWICE	plebania	pocz. XX w.	16	
515.	PIETROWICE	spichlerz	1 poł. XIX w.	naprzeciw kościoła	
516.	PIETROWICE	dom	ok. 1880 r.	18	
517.	PIETROWICE	dom	poł. XIX w.	22	
518.	PIETROWICE	dom	ok. 1900 r.	23	
519.	POMORZOWICE	kościół par. p.w. św. Jana Chrzcziciela	1613, 1846		796/64 z 13.04.1964
520.	POMORZOWICE	ogrodzenie kościoła parafialnego,	XVII w.	wokół kościoła parafialnego	
521.	POMORZOWICE	park			
522.	POMORZOWICE	kaplica pałacowa	1614		
523.	POMORZOWICE	zespół pałacowy	1614, 1900, 1969		986/65 z 03.05.1965
524.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 5	
525.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 6	
526.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 9	
527.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 10	

528.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 12	
529.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 21	
530.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 27	
531.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 50	
532.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	56	
533.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 59	
534.	POMORZOWICE	dom	ok. 1890	Nr 63	
535.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 69	
536.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 72	
537.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 73	
538.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 74	
539.	POMORZOWICE	dom	ok. 1900 r.	Nr 76	
540.	POMORZOWICE	dom	ok. 1900 r.	Nr 77	
541.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 81	
542.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 82	
543.	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 89	
544.	POMORZOWICZKI	dom z kaplicą	1887 r.	Nr 37	
545.	POMORZOWICZKI	dom	1904 r.	Nr 2	
546.	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1880 r.	Nr 3	
547.	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1880 r.	Nr 26	
548.	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1880 r.	Nr 27	
549.	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1900 r.	Nr 32	
550.	RADYNIA		układ ruralistyczny wsi		
551.	RADYNIA	kaplica p.w. Św. Anny	1742, 1958		
552.	RADYNIA	dom	2 ćw. XIX w.	1	
553.	RADYNIA	dom	ok. poł. XIX w.	3	
554.	RADYNIA	dom	b.d.	6	
555.	RADYNIA	dom	pocz. XX w.	26	
556.	RADYNIA	dom	ok. 1880 r.	28	
557.	RADYNIA	dom	pocz. XIX w.	30	
558.	RADYNIA	dom	ok. poł. XIX w.	31	
559.	RÓWNE		układ ruralistyczny wsi		
560.	RÓWNE	kościół par. p.w. śś. Piotra i Pawła	1550, 1827-32	w centrum wsi	640/59
561.	RÓWNE	kaplica	XVIII w.	północna część wsi	644/59 z 13.11.1959
562.	RÓWNE	plebania	XVIII/ XIX w.	38	1040/67 z 22.03.1967
563.	RÓWNE	kapliczka	k. XIX w.	w pobliżu domu Nr 127	
564.	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	12	
565.	RÓWNE	dom	k. XIX w.	32	
566.	RÓWNE	dom	k. XIX w.	37	
567.	RÓWNE	dom	ok. 1880 r.	40	
568.	RÓWNE	dom	1908 r.	41	

569.	RÓWNE	dom z bramą	ok. 1880 r.	44	
570.	RÓWNE	dom	ok. 1900 r.	57	
571.	RÓWNE	dom	1 poł. XIX w.	91	
572.	RÓWNE	dom	ok. 1880 r.	92	
573.	RÓWNE	dom II	poł. XIX w.	92	
574.	RÓWNE	dom	ok. 1880 r.	97	
575.	RÓWNE	dom	ok. poł. XIX w.	98	
576.	RÓWNE	dom	poł. XIX w.	112	
577.	RÓWNE	dom	poł. XIX w.	114	
578.	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	115	
579.	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	117	
580.	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	122	
581.	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	127	
582.	RÓWNE	dom	ok. poł. XIX w.	135	
583.	RÓWNE	dom	k. XIX w.	136	
584.	RÓWNE	dom	k. XIX w.	138	
585.	RÓWNE	dom	1889	139	
586.	RÓWNE	dom	ok. poł. XIX w.	147	
587.	ŚCIBORZYCE MAŁE		układ ruralistyczny wsi		
588.	ŚCIBORZYCE MAŁE	kościół par. p.w. św. Trójcy	1601-1602 r.		430/58 z 08.10.1958
589.	ŚCIBORZYCE MAŁE	ogrodzenie kościół parafialnego	XVII w.		
590.	ŚCIBORZYCE MAŁE	plebania	pocz. XX w.	27	
591.	ŚCIBORZYCE MAŁE	kaplica	1 poł. XIX w.	przy domu nr 26a	
592.	ŚCIBORZYCE MAŁE	kapliczka	ok. poł. XIX w.	przy domu nr 14	
593.	ŚCIBORZYCE MAŁE	kapliczka	1 poł. XIX w.	przy domu nr 80	
594.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1900 r.	nr 6	
595.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	Nr 8a	
596.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	Nr 20	
597.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	72	
598.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	pocz. XX w.	Nr 33a	
599.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	k. XIX w.	Nr 42	
600.	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	Nr 51	
601.	TARNKOWA	kaplica p.w. św. Filipa i Jakuba, 1733			797/64 z 13.04.1964
602.	TARNKOWA	dom	k. XIX w.	2	
603.	TARNKOWA	dom	ok. 1880 r.	5	
604.	TARNKOWA	dom	k. XIX w.	23	
605.	TARNKOWA	dom	ok. 1900 r.	24-25	
606.	ZAWISZYCE	kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny, XIX/XX	1803-1805 r./ po 1945 r.		
607.	ZAWISZYCE	plebania, ok. 1880		13a	

608.	ZAWISZYCE	kaplica	1811	naprzeciw domu Nr 44	
609.	ZAWISZYCE	kapliczka	ok. 1880 r.	przed domem nr 113	
610.	ZAWISZYCE	kapliczka	ok. poł. XIX w.	przy domu Nr 94	
611.	ZAWISZYCE	dom	k. XIX w.	Nr 6	
612.	ZAWISZYCE	dom	k. XIX w.	nr 5	
613.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 8	
614.	ZAWISZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 15	
615.	ZAWISZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 26	
616.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 28	
617.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 29	
618.	ZAWISZYCE	dom	k. XIX w.	Nr 33	
619.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 34	
620.	ZAWISZYCE	dom	poł. XIX w.	Nr 39	1747/67 z 10.03.1967
621.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 44	
622.	ZAWISZYCE	dom	1900 r.	Nr 48	
623.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 59	
624.	ZAWISZYCE	dom	1869	Nr 63	
625.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 67	
626.	ZAWISZYCE	dom	1908	Nr 71	
627.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 84	
628.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 85	
629.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 88	
630.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 91	
631.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 92	
632.	ZAWISZYCE	dom	1912	Nr 98	
633.	ZAWISZYCE	dom	1887 r.	Nr 108	
634.	ZAWISZYCE	dom	k. XIX w.	Nr 109	
635.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 112	
636.	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 118	
637.	ZAWISZYCE	dom	1861 r.	Nr 122	
638.	ZOPOWY	kościół par. p.w. św. Michała Archanioła	1613, XX w.	przy ul. Opawskiej 12	1181/66 z 01.03.1966
639.	ZOPOWY	mur kościelny	XIX w.	przy ul. Opawskiej 12	
640.	ZOPOWY	kapliczka	ok. 1880	przy Opawska Nr 11	
641.	ZOPOWY	kapliczka	ok. 1880	przy Opawska Nr 25	
642.	ZOPOWY	kapliczka	ok. 1880	ul. Zielona k. domu nr 1	
643.	ZOPOWY	dwór	1760, 1853 r.	ul. Zamkowa 5	988/65 z 03.05.1965
644.	ZOPOWY	cmentarz	k. XIX w.		
645.	ZOPOWY	dom	k. XIX w.	ul. Opawska Nr 9	
646.	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 13	
647.	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 19	
648.	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 21	

649.	ZOPOWY	dom	(1740 r.?) ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 25	
650.	ZOPOWY	dom	k. XIX w.	ul. Opawska Nr 8	
651.	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Zielona Nr 5	
652.	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Zielona Nr 22	
653.	ZUBRZYCE	kościół par. p.w. śś. Piotra i Pawła	1583, XVIII w., 1896 r.	ul. Długa 82	162/55 z 30.07.1955
654.	ZUBRZYCE	mur kościelny	XVI, XIX w.	przy kościele	
655.	ZUBRZYCE	plebania	k. XVIII w.	ul. Długa 80	
656.	ZUBRZYCE	kapliczka	1 poł. XIX w.	ul. Długa k. domu nr 72	
657.	ZUBRZYCE	kapliczka	ok. 1880 r.	przy ul. Pogodna Nr 3	
658.	ZUBRZYCE	kapliczka	1 poł. XIX w.	przy ul. Długa 70	
659.	ZUBRZYCE	cmentarz	ok. poł. XIX w.	przy kościele	
660.	ZUBRZYCE	dom przedpogrzebowy	ok. 1880 r.	na terenie cmentarza przykość.	
661.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 84	
662.	ZUBRZYCE	dom	1914 r.	ul. Długa 49	
663.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 79a, 79b	
664.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 33	
665.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 54a	
666.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 54b	
667.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 45	
668.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 48	
669.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 46	
670.	ZUBRZYCE	dom I	k. XIX w.	ul. Długa 44	
671.	ZUBRZYCE	dom II	k. XIX w.	ul. Długa 44	
672.	ZUBRZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Długa 19	
673.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 34	
674.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 30	
675.	ZUBRZYCE	dom wraz z bramą i furką	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 26	
676.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 11a	
677.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 18	
678.	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Pogodna 14	
679.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Ciermęcicka 2a	
680.	ZUBRZYCE	dom	k. XVIII w.	ul. Ciermęcicka 3	
681.	ZUBRZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Słoneczna 31	
682.	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Pogodna 13a	
683.	ZUBRZYCE	dom ze stodołą	poł. XIX w.	ul. Pogodna 8	
684.	ZUBRZYCE	dom	poł XIX w.	ul. Pogodna 10	

Załącznik nr 2

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017**Obiekty z obszaru Gminy Głubczyce,
wpisane do rejestru zabytków województwa opolskiego**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr rejestru
1	BERNACICE	zagroda (dom ogrodzenie z bramą)	XIX w.	38	1830/66 z 21.10.1966
2	BOGDANOWICE	kościół par. p.w. Podwyższenia Św. Krzyża	1910 r, wieża XVI w.	wsch. kraniec wsi	A-2384/98 z 14.10.1998
3	BOGDANOWICE	mur kościelny	XVI, XIX w.	wokół kościoła parafialnego	A-2384/98 z 14.10.1998
4	BOGDANOWICE	cmentarz przykościelny	XVI, XIX w.	wokół kościoła parafialnego	A-2384/98 z 14.10.1998
5	BOGDANOWICE	szkoła ob. dom mieszkalny	1828 r.		1832/66 z 21.10.1966
6	BRACISZÓW	kościół par. p.w. św. Jana Nepomucena	1450, XVIII w., 1863 r.		1163/66 z 18.02.1966
7	BRACISZÓW	plebania	poł. XIX w.	18	1834/66 z 21.10.1966
8	CHOMIĄŻA	kościół par. p.w. św. Jana Chrzyciela	1575, 1644, 1819 r.		1164/66 z 18.02.1966
9	CHOMIĄŻA	dom	XIX w./ 1915 r.	2	1835/66 z 21.10.1966
10	CHOMIĄŻA	dom	XIX w.	69	1836/66 z 21.10.1966
11	DEBRZYCA	kościół par. p.w. św. Jakuba XVI/XVII, XVIII		Zielona 2	1165/66 z 18.02.1966
12	DOBIESZÓW	kościół fil. p.w. św. Piotra i Pawła	XVI, 1740, 2 poł. XIX w.	k. domu nr 44, w centrum wsi	1166/66 z 18.02.1966
13	DOBIESZÓW	dom	1843	42	1839/66 z 21.10.1966
14	GŁUBCZYCE	układ urbanistyczny Stare Miasto	2 poł. XIII w.		199/56 z 30.04.1956
15	GŁUBCZYCE	mury obronne z basztami	1253-82, XIV - XVI w.		781/64 z 10.04.1964
16	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy tylnej elewacji klaszt. OFM	781/64 10.04.1964
17	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Koszarowej	781/64 10.04.1964
18	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Ratuszowej	781/64 10.04.1964
19	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Staszica	781/64 10.04.1964
20	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Warszawskiej	781/64 10.04.1964
21	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wałowej	781/64 10.04.1964
22	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wodnej	781/64 10.04.1964
23	GŁUBCZYCE	baszta	1253-82, XIV - XVI w.	przy ul. Wodnej	781/64 10.04.1964

24	GŁUBCZYCE	kościół par. p.w. Narodzenia NMP		pl. Kościelny	112/54 z 12.07.1954
25	GŁUBCZYCE	kaplica p.w. św. Fabiana i Sebastiana	1501	pl. Kościelny	780/64 z 10.04.1964
26	GŁUBCZYCE	dom	XVIII w., 1950 r.	ul. Jana Pawła II 9	1891/73 z 20.10.1973
27	GŁUBCZYCE	dom	poł. XVI, XIX w.	ul. Jana Pawła II 5	951/65 z 26.01.1965
28	GŁUBCZYCE	dom	poł. XVI - XVII, XIX w.	ul. Jana Pawła II 7	952/65 z 26.01.1965
29	GŁUBCZYCE	zespół klasztorny franciszkanów, kościół p.w. św. Idziego i Bernarda	XVIII w., 1832-33	ul. Zakonna	1096/65 z 14.08.1965
30	GŁUBCZYCE	zespół klasztorny franciszkanów, klasztor	XVIII w., 1832-33	ul. Zakonna 2-6	1096/65 z 14.08.1965
31	GŁUBCZYCE	sąd, adm.zakł. Karnego	1862 - 63	ul. Kochanowskiego 1	2385/98 z 14.10.1998
32	GŁUBCZYCE	więzienie	1862 - 63	ul. Kochanowskiego 3	A-2384/98 z 14.10.1998
33	GŁUBCZYCE	dom ob. biblioteka	1558, 1858 r.	pl. Kościelny 1	950/65 z 26.01.1965
34	GŁUBCZYCE	dom	2 poł. XVIII w.	pl. Kościelny 4	949/65 z 25.01.1965
35	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XIX w.	ul. Ratuszowa 10	1935/67 z 20.12.1967
36	GŁUBCZYCE	dom	XVIII, XIX/ XX	ul. Ratuszowa 12	1936/67 z 20.12.1967
37	GŁUBCZYCE	ratusz - wieża	XIII, XVI/XVII, XIX	Rynek	284/58 z 20.02.1958
38	GŁUBCZYCE	ratusz - sukienice	XIII, XVI/XVII, XIX	Rynek	284/58 z 20.02.1958
39	GŁUBCZYCE	kościół par. p.w. św. Anny	1776	ul. Sobieskiego 11	1097/65 z 17.12.1965, 1169/66 z 12.02.1966
40	GŁUBCZYCE	cmentarz żydowski	1890 - 1939 r.	ul. Wrocławska	245/90 z 26.03.1990
41	GŁUBCZYCE	zbiórka mogiła strażników i celników czeskich	1938	cmentarz komunalny ul.Wrocławska	261/90 z 12.07.1990
42	GOŁUSZOWICE	kościół par. p.w. św. Marcina	XVI, 1718, 1837		118/54, 1170/66
43	GOŁUSZOWICE	dom	1 poł. XIX w.	Nr 29	1579/67 z 08.03.1967
44	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	Nr 76	1580/67 z 08.03.1967
45	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	77	1581/67 z 08.03.1967
46	GROBNIKI	zespół urbanistyczny wsi,	XVII - XIX w.		782/64 z 11.04.1964
47	GROBNIKI	kościół par. p.w. Ścięcia św. Jana Chrzyciela	1700, 1904 r.		1172/66 z 19.02.1966
48	GROBNIKI	plebania	XVIII w.	ul. Kościelna 2	783/64 z 11.04.1964
49	GROBNIKI	kaplica p.w. św. Barbary	1701	ul. Głubczycka 10 a	1981/72 z 30.11.1972
50	GROBNIKI	pałac (komturia joannitów)	XVI - XVIII, 1843	ul. Zamkowa 7	784/64 z 11.04.1964
51	GROBNIKI	oficyna zamkowa	XVIII/ XIX w.	ul. Zamkowa 5	1843/66
52	GROBNIKI	park pałacowy	1884		182/88 z 29.07.1988

53	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Dolna 1	1843/66 z 21.10.1966
54	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Gliwicka 1	785/64 z 14.04.1964
55	GROBNIKI	dom	1 poł. XIX w.	ul. św. Jana 4	665/61 z 07.03.1967
56	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. św. Jana 6	1847/66 z 22.10.1966
57	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Kościelna 8	1845/66 z 21.10.1966
58	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Kościelna 10	1846/66 z 21.10.1966
59	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 10	786/64 z 11.04.1964
60	GROBNIKI	dom z bramą i furką	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 38	1848/66 z 22.10.1966
61	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 42	1849/66 z 22.10.1966
62	GROBNIKI	zagroda	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 44/46	1850/66 z 22.10.1966
63	GROBNIKI	dom z bramą	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 48	1851/66 z 22.10.1966
64	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 52	1852/66 z 22.10.1966
65	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 56	1853/66 z 14.10.1966
66	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 57	1854/66 z 24.10.1966
67	GROBNIKI	spichlerz w zagrodzie	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
68	GROBNIKI	dom	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
69	GROBNIKI	zagroda	poł. XIX w.	ul. Szkolna 63	1856/66 z 24.10.1966
70	KIETLICE	dom wraz z ogrodzeniem i bramą	1 poł. XIX w.	Nr 50	1860/66 z 24.10.1966
71	KIETLICE	dom w zagrodzie	1 poł. XIX w.	Nr 54	1861/66 z 24.10.1966
72	KIETLICE	budynek gospodarczy wraz ze stodołą w zagrodzie	1 poł. XIX w.	Nr 54	1861/66 z 24.10.1966
73	KLISINO	kościół par. p.w. św. Krzyża	k. XVI w., 1867-69		639/59
74	KLISINO	plebania	1855 r.	118	1862/66 z 24.10.1966
75	KLISINO	pałac ob. dom pomocy społecznej	poł. XVII, XVIII, XIX, XX w.		530/58
76	KLISINO	kaplica pałacowa	1 poł. XIX w.		114/84 z 19.09.1984
77	KLISINO	park pałacowy	XIX w.		114/84 z 19.09.1984
78	KLISINO	spichlerz dworski	XVIII/ XIX w.		793/64 z 13.04.1964
79	KLISINO	dom	XIX w.	42	1863/66 z 24.10.1966
80	KRASNE POLE	kościół fil. p.w. św. Marii Magdaleny	1691, XVIII w.	k. domu nr 20 a	1173/66 z 15.02.1966
81	KRÓLOWE	kościół par. p.w. św. Wawrzyńca	1847-49		1174/66 z 19.02.1966
82	KRÓLOWE	dom z ogrodzeniem	ok. 1870 r.	10	1868/66 z 24.10.1966
83	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	33	1869/66 z 24.10.1966
84	KRÓLOWE	dom, ok. 1860	ok. 1860 r.	44	1870/66 z 24.10.1966
85	KRÓLOWE	zagroda	XIX w.	57	1871/66 z 24.10.1966
86	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.	73	1872/66 z 24.10.1966
87	KRÓLOWE	budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.	73	1872/66 z 24.10.1966
88	KRÓLOWE	dawny młyn	1793		778/64

		wodny			
89	KRZYŻOWICE	kościół filialny p.w. Nawiedzenia NMP	1897 r.		A-62/08 z 7.04.2008
90	KRZYŻOWICE	mur kościelny	k. XIX w.		A-62/08 z 7.04.2008
91	KRZYŻOWICE	cmentarz	k. XIX w.		A-62/08 z 7.04.2008
92	KRZYŻOWICE	dom	XIX w.	26	1873/66 z 14.07.1971
93	LISIECICE	kościół par.p.w. Podwyższenia Krzyża Św.	XV, 1667, 1802 r.		975/65 z 13.02.1965
94	LISIECICE	dom	poł. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967
95	LISIECICE	stodoła	k. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967
96	LISIECICE	dom	XIX w.	ul. Kościelna 26	1913/67 z 18.10.1967
97	LISIECICE	budynki gospodarcze	4 ćw. XIX w.	ul. Kościelna 26	1913/67 z 18.10.1967
98	LISIECICE	spichlerz	poł. XIX w.	ul. Żymierskiego 13	1914/67 z 18.10.1967
99	LISIECICE	dom z bramą i furtą	poł. XIX w.	ul. Żymierskiego 13	1914/67 z 18.10.1967
100	LWOWIANY	dwór	XVIII w.	centrum wsi	794/64 z 13.04.1964
101	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	kościół fil. p.w. Wszystkich Świętych	1781, 1879	zach. skraj wsi, k. nr 47	1176/66 Z 19.02.1966
102	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	zagroda: dom ze stodołą	1 poł. XIX w.	59	792/64 z 11.04.1964
103	OPAWICA	kościół par. p.w. Św. Trójcy	1701-1796, 1829 r.		120/54 z 25.08.1954
104	PIELGRZYMÓW	kościół ruina p.w. Św. Józefa	1805-10	k. domu nr 9	954/65 z 26.01.1965
105	PIELGRZYMÓW	dwór w zespole dworskim	pocz. XIX, XIX/XX w.	2a	985/65 z 03.05.1965
106	PIELGRZYMÓW	park dworski			A-110/84 z 28.09.1984
107	POMORZOWICE	kościół par. p.w. św. Jana Chrzyciela	1613, 1846		796/64 z 13.04.1964
108	POMORZOWICE	zespół pałacowy	1614, 1900, 1969		986/65 z 03.05.1965
109	RÓWNE	kościół par. p.w. św. Piotra i Pawła	1550, 1827-32	w centrum wsi	640/59
110	RÓWNE	kaplica	XVIII w.	północna część wsi	644/59 z 13.11.1959
111	RÓWNE	plebania	XVIII/ XIX w.	38	1040/67 z 22.03.1967
112	ŚCIBORZYCE MAŁE	kościół par. p.w. św. Trójcy	1601-1602 r.		430/58 z 08.10.1958
113	TARNKOWA	kaplica p.w. św. Filipa i Jakuba	1733		797/64 z 13.04.1964
114	ZAWISZYCE	dom	poł. XIX w.	Nr 39	1747/67 z 10.03.1967
115	ZOPOWY	kościół par. p.w. św. Michała Archanioła	1613, XX w.	przy ul. Opawskiej 12	1181/66 z 01.03.1966
116	ZOPOWY	dwór	1760, 1853 r.	ul. Zamkowa 5	988/65 z 03.05.1965
117	ZUBRZYCE	kościół par. p.w. św. Piotra i Pawła	1583, XVIII w., 1896 r.	ul. Długa 82	162/55 z 30.07.1955

Załącznik nr 3

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017**Stanowiska archeologiczne (134) z obszaru Gminy Głubczyce,
wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa opolskiego**

Miejscowość	Nr stanowiska	Typ stanowiska	Chronologia	Nr rejestru zabytków
Bernacice				
	3	cmentarzysko ciałopalne	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 280/70
	4	nieokreślone	neolit, kultura łużycka (epoka brązu)	A - 284/70
	6	osada	neolit, późny okres lateński (kultura celtycka)	A - 279/70
Biernatówek (Biernatów Mały)				
	9	osada	neolit	A - 176/68
	10	osada	neolit, wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 238/70
	11	osada	neolit	A - 374/73
Bogdanowice				
	11	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 297/70
	13	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze	A - 300/70
	14	nieokreślone	neolit	A - 301/70
	17	osada	neolit, kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), wczesne średniowiecze	A - 299/70
	18	nieokreślone	neolit	A - 298/70
	29	nieokreślone	neolit, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 243/70
	41	nieokreślone	neolit, średniowiecze	A - 285/70
	42	osada	neolit, epoka brązu, późny okres lateński, średniowiecze	A - 436/77
	43	osada	neolit, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 456/77
	44	nieokreślone	okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 286/70
	7	nieokreślone	kultura łużycka (epoka brązu), średniowiecze	A - 287/70
Braciszów				
	13	osada	neolit	A - 236/70
Debrzyca				
	32	osada	neolit	A - 434/77
	33	osada	neolit	A - 430/77

Debrzyca / Grobniki				
	37	osada, ślad osadnictwa	neolit, kultura przeworska, XIV - XV w.	A-81/2009
Dobieszów				
	7	stanowisko nieokreślone	neolit, epoka brązu	A - 570/80
Gadzowice				
	23	osada	kultura pucharów lejkowatych (neolit), kultura łużycka (epoka brązu), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A-53/2006
Gadzowice - Kwiatoniów				
	16	osada	neolit, wczesny okres epoki brązu, kultura łużycka (późny okres epoki brązu/ halsztat), okres wpływów rzymskich	A - 861/89
Głubczyce				
	22	osada	neolit, średniowiecze	A - 339/72
	25	osada	neolit, okres wpływów rzymskich	A - 38/65
	29	osada, punkt osadniczy	kultura lateńska (okres lateński), XIV - XV w.	A-74/2009
	34	osada	kultura lateńska (okres lateński)	A-75/2009
	35	śląd osadnictwa, osada, punkt osadniczy	neolit, kultura lateńska (okres lateński), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze	A-76/2009
	36	punkt osadniczy	kultura lateńska (okres lateński)	A-80/2009
Głubczyce / Zawiszyce				
	28	śląd osadnictwa, osada	neolit, kultura łużycka (III - IV okres epoki brązu), XIII - XV w.	A-79/2009
Gołuszowice				
	16	osada	neolit, kultura celtycka (okres późnolateński)	A - 271/70
	17	osada	neolit, okres późnolateński, średniowiecze	A - 437/77
	18	osada	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 272/70
	19	osada	neolit, średniowiecze	A - 471/78
	20	osada	kultura łużycka (epoka brązu), wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 455/77
	7	osada	kultura celtycka	A - 373/73
Grobniki				

	10	osada	neolit, kultura przeworska, wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 377/73
	11	punkt osadniczy, osada	neolit (kultura pucharów lejkowatych), epoka brązu (kultura łużycka)	A-170/2013
	12	punkt osadniczy, osada	neolit (kultura pucharów lejkowatych), IV-V okres epoki brązu (kultura łużycka)	A-169/2013
	14	śląd osadnictwa, osada	neolit (kultura pucharów lejkowatych), wczesny okres epoki brązu, IV-V okres epoki brązu (kultura łużycka)	A-171/2013
	18	osada	neolit, epoka brązu	A - 381/73
	20	osada	neolit, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze	A - 249/70
	38	śląd osadnictwa, osada	kultura pucharów lejkowatych (neolit), kultura łużycka (III - IV okres epoki brązu), kultura przeworski	A-77/2009
	40	cmientarzysko i osada	kultura łużycka (epoka brązu), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A - 265/70
	42	osada	neolit	A - 266/70
	45	osada	kultura lateńska (okres lateński)	A-70/2009
	46	osada	neolit, kultura łużycka, kultura celtycka (okres późnorzymski)	A - 422/76
	47	osada	neolit, kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze	A - 267/70
	48	osada	neolit, kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 268/70
	49	osada	neolit, okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 269/70
	50	osada	neolit, kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 270/70
	58	osada	neolit, średniowiecze	A - 421/76
	66	śląd osadnictwa, osada	wczesna epoka brązu, kultura przeworska, XI - XII w.	A-78/2009
	7	osada	neolit, średniowiecze	A - 424/76
	71	osada	kultura łużycka (epoka brązu)	A-71/2009
	75	osada	neolit, okres wpływów rzymskich	A - 248/70
	76	nieokreślone	neolit, średniowiecze	A - 282/70
	77	osada	neolit	A - 283/70
	8	osada	neolit, kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze	A - 423/76
Kietlice				
	14	osada, punkt osadniczy	neolit (kultura pucharów lejkowatych), kultura łużycka	A - 1137/2000
Klisino				

	23	osada	neolit, kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 948/92
	30	osada	kultura celtycka (okres lateński), wczesne średniowiecze (XI - XII w.), średniowiecze (XIV w.)	A - 943/92
	35	osada	kultura pucharów lejkowatych, kultura łużycka (V okres epoki brązu/ halsztat C), późny okres wpływów rzymskich, średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 949/92
Królowe				
	14	osada	neolit	A - 457/77
	15	stanowisko nieokreślone	neolit	A - 582/80
	16	osada	neolit, wczesny okres epoki brązu, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 614/84
	17	osada	kultura pucharów lejkowatych, kultura przeworska (późny okres wpływów rzymskich)	A - 864/89
	20	osada	kultura pucharów lejkowatych	A - 869/89
Krzyżowice				
	1	osada	neolit, średniowiecze	A - 347/72
	10	osada	późny okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 449/77
	11	stanowisko nieokreślone	neolit, okres lateński, średniowiecze	A - 233/70
	12	stanowisko nieokreślone	neolit	A - 244/70
	13	osada	neolit, średniowiecze	A - 466/78
	17	osada	neolit, późny okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 454/77
	2	osada	neolit, okres lateński, późny okres wpływów rzymskich	A - 459/77
	3	osada	neolit, kultura celtycka (okres lateński), późny okres wpływów rzymskich	A - 451/77
	5	osada	neolit, kultura łużycka (epoka brązu), wczesne średniowiecze, średniowiecze	A - 219/70
	6	stanowisko wielokulturowe	neolit, kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich	A - 348/72
	8	osada	neolit, okres późnolateński	A - 441/77
Lisiewiczice				
	29	osada	neolit, okres wpływów rzymskich	A - 224/70
	35	osada	paleolit, neolit	A - 225/70
	36	osada	paleolit	A - 226/70
	37	osada	neolit	A - 228/70
	38	osada	paleolit schyłkowy	A - 227/70
	40	osada	kultura pucharów lejkowatych	A - 743/87

	53	osada	kultura pucharów lejkwatych, kultura łużycka (epoka brązu)	A - 745/87
	56	osada	epoka kamienia	A - 174/68
	57	osada	kultura pucharów lejkwatych	A - 182/68
	70	stanowisko nieokreślone	paleolit schyłkowy	A - 183/68
Lwówiany				
	10	osada	kultura łużycka (IV - V okres epoki brązu)	A-72/2009
	11	ślad osadnictwa, osada	neolit, kultura łużycka (okres halsztacki C)	A-73/2009
Mokre				
	1	grodzisko	wczesne średniowiecze	A - 296/70
	6	osada	neolit, wczesne średniowiecze	A - 447/77
Nowa Wieś Głubczycka				
	14	osada	neolit, kultura łużycka, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 370/73
	16	osada	neolit, okres lateński	A - 367/73
	18	osada	neolit, kultura łużycka	A - 368/73
	4	osada	neolit, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 369/73
	6	osada	neolit	A - 444/77
Nowy Rożnów				
	2	stanowisko nieokreślone	neolit	A - 242/70
	3	stanowisko nieokreślone	neolit, średniowiecze	A - 241/70
	5	osada	neolit, kultura łużycka (epoka brązu), okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 215/70
	6	osada	neolit, kultura celtycka (okres lateński), średniowiecze	A - 461/78
Pomorzowice				
	1	grodzisko	średniowiecze	A - 318/70
	2	grodzisko	średniowiecze	A - 319/70
Pomorzowiczki				
	7	ślad, osadnictwa, osada	kultura magdaleńska (paleolit schyłkowy), kultura pucharów lejkwatych (neolit), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	A-54/2006
Równe				
	11	stanowisko nieokreślone	neolit, okres lateński	A - 584/80
	21	stanowisko nieokreślone	neolit, średniowiecze	A - 250/70
	22	ślad osadnictwa, osada	neolit, kultura łużycka (III-IV okres epoki brązu), kultura przeworska (okres przed rzymski) średniowiecze	A-55/2006

	23	osada	neolit, okres lateński, średniowiecze	A - 448/77
	30	osada	neolit	A-49/2006
Ściborzycze Małe				
	18	osada	neolit, kultura łużycka (V okres epoki brązu i okres halsztacki), Kultura przeworska (faza D), XIV - XV w.	A-57/2006
	19	osada, punkt osadniczy	neolit, kultura łużycka (V okres epoki brązu i okres halsztacki), XIV - XV w.	A-56/2006
	21	osada	kultura ceramiki wstęgowej rytej (neolit)	A-50/2006
	23	śląd osadnictwa	kultura magdaleńska (paleolit schyłkowy)	A-52/2006
	24	punkt osadniczy	kultura lendzielska (neolit)	A-51/2006
Zawiszyce				
	18 (1)	stanowisko nieokreślone	epoka kamienia	A - 168/68
	10	osada	neolit (kultura ceramiki wstęgowej rytej)	A - 862/89
	13	osada	neolit, kultura łużycka, kultura przeworska	A - 860/89
	19	stanowisko nieokreślone	neolit, średniowiecze	A - 180/68
	20	osada wielokulturowa	neolit, okres wpływów rzymskich (faza młodsza), średniowiecze	A - 169/68
	21	osada wielokulturowa	neolit (kultura ceramiki wstęgowej), okres wpływów rzymskich	A - 177/68
	22	stanowisko nieokreślone	neolit, kultura łużycka (epoka brązu)	A - 178/68
	23	stanowisko nieokreślone	neolit	A - 181/68
	24	stanowisko nieokreślone	epoka kamienia, okres wpływów rzymskich	A - 179/68
	25	śląd osadnictwa, osada	epoka kamienia, późny okres epoki brązu / okres halsztacki (kultura łużycka), okres wpływów rzymskich (kultura przeworska), X-XI w., XIV-XV w.	A-164/2013
	27	osada	kultura łużycka (późny okres epoki brązu / halsztat)	A - 865/89
	35	osada, śląd osadnictwa	neolit (kultura pucharów lejkowatych), epoka brązu (kultura łużycka), XI - XII w. , XIV-XV w.	A-165/2013
	36	osada	neolit (kultura pucharów lejkowatych), XIV-XV w.	A-166/2013
	3	stanowisko nieokreślone	neolit, epoka brązu, średniowiecze	A - 173/68
	43	stanowisko nieokreślone	okres wpływów rzymskich	A - 170/68
	7	stanowisko nieokreślone	nieokreślona	A - 171/68
	8	stanowisko nieokreślone	młodsza epoka kamienia, średniowiecze	A - 172/68

	9	stanowisko nieokreślone	nieokreślona	A - 213/70
Zubrzyce				
	N	stanowisko nieokreślone	neolit, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 217/70
	28	obozowisko	paleolit górny	A - 221/70
	29	osada	neolit	A - 218/70
	31	osada	neolit, kultura celtycka (okres późnoleżeński), późny okres wpływów rzymskich	A - 446/77
	M	osada	neolit, nieokreślona	A - 460/77
	P	osada	neolit, okres wpływów rzymskich, średniowiecze	A - 445/77
	R	osada	neolit, kultura łużycka (epoka brązu)	A - 458/77
	S	osada	neolit	A - 223/70

Załącznik nr 4

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017**Obiekty z terenu Gminy Głubczyce,
proponowane do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków, w ramach aktualizacji**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres wg GEZ z 13.11.2006
1	BERNACICE	dom	ok. 1890 r.	39
2	BIERNATÓW	pomnik poległych w czasie I wojny światowej	ok. 1919 r.	przy domu nr 14
3	BIERNATÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	przy szosie do Kietliczek
4	BIERNATÓWEK	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. młyna wodnego
5	BOGDANOWICE	kapliczka	ok. 1870 r.	ul. Długa przy domu nr 11
6	BOGDANOWICE	kaplica	k. XIX w.	k. kościoła
7	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	pocz. XX w.	na wschód od wsi
8	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	1904 r.	na wschód od wsi
9	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	1907 r.	ul. Głubczycka k. domu nr 7
10	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	1893 r.	ul. Kwiatowa k. domu nr 2
11	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Głubczycka, na półn. od wsi
12	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	za domem ul. Górna 28
13	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	1914 r.	ul. Długa przy domu nr 64
14	BOGDANOWICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	Górna k. domu nr 10
15	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Głubczycka 7
16	BOGDANOWICE	Sklep ob. sklep i dom	k. XIX w.	Głubczycka 17
17	BOGDANOWICE	dom wielorodzinny	ok. 1932 r.	Długa 18
18	BOGDANOWICE	brama	k. XIX w.	Długa 36 - 36 a
19	BOGDANOWICE	dom	ok. 1880 r.	Głubczycka 29
20	BRACISZÓW	kapliczka	1 poł. XIX w.	k. plebanii
21	BRACISZÓW	krzyż/ epitafium poległych w czasie I wojny światowej	ok. 1919 r.	na cmentarzu przykościelnym
22	BRACISZÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 32
23	BRACISZÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 22
24	BRACISZÓW	krzyż kamienny	1913 r.	k. domu nr 22
25	BRACISZÓW	figura św. Jana Nepomucena	XVIII w.	k. domu nr 22
26	CHOMIAŻA	krzyż kamienny	ok. 1875 r.	k. domu nr 57
27	CHOMIAŻA	krzyż/ epitafium Gustawa Matznera	ok. 1918 r.	k. domu nr 37
28	CHOMIAŻA	dom	ok. 1880 r.	57
29	CHRÓSTNO	krzyż kamienny	1885 r.	k. kaplicy

30	DEBRZYCA	kapliczka w obrębie muru kościelnego	1883	przy Zielona 2
31	DEBRZYCA	dom		Kościuszki 51
32	DEBRZYCA	szkoła, ob. dom mieszkalny	ok. 1932 r.	Szkolna 4
33	DEBRZYCA	krzyż kamienny	1905 r.	przy Kościuszki 50
34	DEBRZYCA	krzyż przydrożny	1903 r.	Zielona
35	DOBIESZÓW	kapliczka	pocz. XX w.	na półn. od wioski
36	DOBIESZÓW	dom	k. XIX w.	29
37	DOBIESZÓW	dom	ok. 1860 r.	30
38	DOBIESZÓW	dom	ok. 1860 r.	44
39	GADZOWICE	spichlerz	k. XIX w.	11
40	GADZOWICE	krzyż - pomnik ku pamięci Reinharda Reske poległego w 1918 r.	ok. 1918 r.	
41	GADZOWICE	pomnik poległych w czasie I wojny światowej	ok. 1919 r.	naprzeciw domu nr 32
42	GADZOWICE	krzyż kamienny	1888	k. domu nr 9
43	GŁUBCZYCE	słodownia browaru Haudego	1898 r.	pom. ulicami Sobieskiego/ Niepodległości/ Andersa
44	GŁUBCZYCE	pomnik/ fontanna poety	l. 30. XX w.	park ul. Parkowa
45	GŁUBCZYCE	kapliczka	ok. 1860 r.	ul. Grunwaldzka k. domu nr 2
46	GŁUBCZYCE	krzyż kamienny	ok. 1885 r.	ul. Oświęcimska, ok. km za miastem
47	GŁUBCZYCE	wieża wodna, kolejowa	ok. 1870 r.	naprzeciw domu nr 46
48	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1900 r.	ul. Fabryczna 11
49	GŁUBCZYCE	krzyż kamienny	1865 r.	ul. Jana Pawła II k. kościoła
50	GŁUBCZYCE	dom ob. apteka	XVIII/ XIX w.	ul. Jana Pawła II 1 a
51	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1930 r.	ul. Kochanowskiego 25
52	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Kołtątaja 2
53	GŁUBCZYCE	dyrekcja browaru ob. PKO	ok. 1880 r.	ul. Kościuszki 3a
54	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Niepodległości 3
55	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1915 r.	ul. Piastowska 1
56	GŁUBCZYCE	dom ob. biura	poł. XIX w.	ul. Sobieskiego 5 a
57	GŁUBCZYCE	szkoła		ul. Warszawska 18
58	GŁUBCZYCE	krzyż kamienny	1874 r.	ul. Wrocławska
59	GŁUBCZYCE	młyn	ok. 1880 r.	pl. Zgody 8
60	GŁUBCZYCE	koszary ob. bud. mieszkalny	1888 - 89	ul. Żeromskiego 17g
61	GŁUBCZYCE	koszary ob. bud. mieszkalny	1888 - 89	ul. Żeromskiego 17d
62	GŁUBCZYCE	koszary ob. bud. mieszkalny	1888 - 89	ul. Żeromskiego 17 a
63	GŁUBCZYCE	wozownia w zesp. Koszar	1888 - 89	ul. Żeromskiego 18

64	GŁUBCZYCE	krzyż kamienny	2 poł. XIX w.	ul. Kopernika
65	GŁUBCZYCE	fontanna św. Floriana	1914 r.	ul. Kozielska
66	GŁUBCZYCE	kolumna maryjna	1738 r.	Rynek
67	GOŁUSZOWICE	kaplica	ok. 1880 r.	k. domu nr 33
68	GOŁUSZOWICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 18
69	GOŁUSZOWICE	krzyż kamienny	1895 r.	k. domu nr 103
70	GOŁUSZOWICE	budynek gospodarczy	poł. XIX w.	77
71	GROBNIKI	posąg św. Jana Nepomucena	k. XVIII w.	ul. Jana Nepomucena
72	GROBNIKI	kapliczka	XVIII w.	ok. 50 m na półn. od domu przy ul. Gliwickiej 1
73	GROBNIKI	krzyż kamienny	ok. 1865 r.	ul. Gliwicka przy nr 2
74	GROBNIKI	krzyż kamienny	k. XIX w.	przy ul. Gliwicka 63
75	GROBNIKI	krzyż kamienny	ok. 1880	przy ul. Gliwickiej 36
76	GROBNIKI	krzyż kamienny	1890	przy ul. Szkolnej 39
77	KIETLICE	kaplica cmentarna, ob. kościół filialny p.w. św. Józefa	1881 r.	k. domu nr 63, wschodni kraniec wsi
78	KIETLICE	krzyż - pomnik poległych w I wojnie światowej	ok. 1919 r.	na cmentarzu
79	KIETLICE	krzyż kamienny	XIX/ XX w.	k. domu nr 65
80	KIETLICE	krzyż kamienny	1891 r.	k. domu nr 57
81	KLISINO	kapliczka	pocz. XX w.	
82	KLISINO	dom	1924 r.	123
83	KLISINO	dom	1915 r.	127
84	KRASNE POLE	kaplica	k. XIX w.	naprzeciw domu nr 16
85	KRASNE POLE	krzyż kamienny	1886	naprzeciw domu nr 3
86	KRASNE POLE	dom	ok. 1915 r.	20 a
87	KRÓLOWE	krzyż kamienny	1887	na wjeździe do wsi
88	KRÓLOWE	krzyż kamienny	1883 r.	k. domu nr 51
89	KRÓLOWE	krzyż kamienny	1909 r.	k. domu nr 44
90	KRÓLOWE	dom	2 poł. XIX w.	65
91	KRZYŻOWICE	krzyż kamienny	1916 r.	k. domu nr 55
92	KRZYŻOWICE	krzyż kamienny	1902 r.	zach. skraj wsi
93	LISIĘCICE	plebania	ok. 1905 r.	ul. Kościelna 6
94	LISIĘCICE	budynek gospodarczy	ok. 1880 r.	ul. Wolności 17
95	LISIĘCICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Głubczycka, k. domu nr 7
96	LISIĘCICE	krzyż kamienny	1902 r.	ul. Żymierskiego, przed d. nr 23
97	LISIĘCICE	krzyż kamienny	4 ćw. XIX w.	ul. Żytomierska, przed d. nr 33
98	LISIĘCICE	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Kościelna k. domu nr 52
99	LISIĘCICE	remiza strażacka	1908 r.	ul. Głubczycka, naprzeciw domu nr 42
100	MOKRE	dom	ok. 1905	9
101	MOKRE	dom	ok. 1925 r.	13 a
102	MOKRE	budynek mieszkalno - gospodarczy	poł. XIX w.	47

103	MOKRE	dom	ok. 1890 r.	67
104	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	krzyż kamienny	poł. XIX w.	przy wjeździe do wsi
105	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	pocz. XX w.	6
106	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1880 r.	42
107	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.	68
108	OPAWICA	figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem	1 poł. XVIII w.	w centrum wsi
109	OPAWICA	figura św. Jana Nepomucena	1 poł. XVIII w.	w centrum wsi
110	OPAWICA	krzyż kamienny	ok. 1880 r.	naprzeciw domu nr 47
111	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	36
112	PIELGRZYMÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 17
113	PIELGRZYMÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 19
114	PIELGRZYMÓW	krzyż kamienny	pocz. XX w.	k. domu nr 35
115	PIELGRZYMÓW	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 35
116	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	9
117	PIETROWICE	krzyż kamienny	4 ćw. XIX w.	k. domu nr 22
118	PIETROWICE	dom	poł. XIX w.	22 a
119	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	79
120	POMORZOWICE	dom	ok. 1910 r.	80
121	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1900 r.	1
122	POMORZOWICZKI	krzyż kamienny	4 ćw. XIX w.	k. domu nr 46
123	RADYNIA	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 4
124	RADYNIA	dom	k. XIX w.	24
125	RÓWNE	krzyż kamienny	1888 r.	k. domu nr 8
126	RÓWNE	krzyż kamienny	1902 r.	k. domu nr 133 a
127	RÓWNE	krzyż kamienny	1889 r.	k. domu nr 127
128	RÓWNE	krzyż kamienny	1881 r.	k. domu nr 113
129	RÓWNE	krzyż kamienny	1928 r.	k. domu nr 30
130	RÓWNE	krzyż kamienny	ok. 1900 r.	k. domu nr 100
131	RÓWNE	krzyż kamienny	ok. 1880 r.	k. domu nr 97
132	RÓWNE	szkoła ob. dom	ok.. 1890 r.	39
133	RÓWNE	dom	ok. 1900 r.	43
134	RÓWNE	dom	ok. 1890 r.	45a
135	ŚCIBORZYCE MAŁE	brama	ok. 1880 r.	przy domu 8a
136	ŚCIBORZYCE MAŁE	budynek mieszkalno - gospodarczy	poł. XIX w.	28
137	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom z drewnianą bramą i furtą	pocz. XX w.	Nr 33
138	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1860 r.	60
139	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1900 r.	63
140	ŚCIBORZYCE MAŁE	krzyż kamienny	1905 r.	naprzeciw domu nr 48
141	ŚCIBORZYCE MAŁE	krzyż kamienny		
142	TARNKOWA	dom	1902	26
143	TARNKOWA	krzyż kamienny	1877	k. kaplicy św Filipa i Jakuba

144	TARNKOWA	krzyż kamienny	XIX / XX w.	na zachód od wsi
145	TARNKOWA	krzyż kamienny	1883 r.	k. domu nr 3
146	ZAWISZYCE	kapliczka	2 poł. XIX w.	przy domu nr 87
147	ZAWISZYCE	szkoła katolicka ob. dom mieszkalny	k. XIX w.	13
148	ZAWISZYCE	dom	pocz. XX w.	99
149	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	1879 r.	k. domu nr 107
150	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	ok. 1865 r.	k. domu nr 67
151	ZAWISZYCE	posąg kamienny	1 ćw. XX w.	k. domu nr 10
152	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	1915 r.	k. domu nr 131 a
153	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 136
154	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 4 i 6
155	ZAWISZYCE	krzyż kamienny	k. XIX w.	k. domu nr 13
156	ZOPOWY	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Opawska k. domu nr 6
157	ZOPOWY	krzyż kamienny	1892 r.	ul. Opawska k. kościoła (nr 12)
158	ZOPOWY	krzyż kamienny/ epitafium Josepha Lammela	1884 r.	ul. Zielona k. domu nr 18
159	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Pogodna k. domu nr 3
160	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	1931 r.	ul. Długa k. domu nr 30
161	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	1882 r.	ul. Długa k. domu nr 48
162	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	1 poł. XIX w.	przy kapliczce ul. Długa ok. nr 70
163	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	1889 r.	ul. Długa, przy plebanii (nr. 80)
164	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	1903 r.	skrzyżowanie ul. Mostowa i Pogodna
165	ZUBRZYCE	krzyż kamienny	k. XIX w.	ul. Pogodna k. domu nr 3
166	ZUBRZYCE	figura św. Jana Nepomucena	k. XVIII w.	skrzyżowanie ul. Ciemięcickiej i Długiej
167	ZUBRZYCE	remiza strażacka	pocz. XX w.	ul. Długa naprzeciw nr 40
168	ZUBRZYCE	Szkoła ob. dom mieszkalny	1889 r.	ul. Długa 41
169	ZUBRZYCE	dom	ok. 1930 r.	ul. Długa 32

Załącznik nr 5

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017**Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków z roku 2006,
które przestały istnieć**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr rejestru
1	BOGDANOWICE	dom	1886 r.	Głubczycka 6	
2	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 48a	
3	CHOMIĄŻA	dom		45	
4	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Kościelna 31	
5	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Kościuszki 56	
6	DEBRZYCA	dom	ok. poł. XIX w.	Zielona 32	
7	GŁUBCZYCE	dom		Al. Lipowa 3	
8	GŁUBCZYCE	browar	ok.. 1880 r.	ul. Raciborska	
9	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 48	
10	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX	Nr 113	
11	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Gliwicka 1	785/64 z 14.04.1964
12	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 24	
13	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 26	
14	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. św. Jana 18	
15	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 42	
16	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 44/46	
17	GROBNIKI	budynki gospodarcze		ul. Szkolna 52	1852/66 z 22.10.1966
18	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 65	
19	GROBNIKI	zagroda	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 70	
20	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Wiejska 7	
21	KIETLICE	budynki gospodarcze		24	
22	KIETLICE	dom	ok. 1880 r.	26	
23	KLISINO	dom	XIX w.	42	1863/66 z 24.10.1966
24	KLISINO	dom		156	
25	KRASNE POLE	młyn wodny	1 poł. XIX w.	41	
26	KRASNE POLE	budynki gospodarcze	1 poł. XIX w.	42	
27	KRASNE POLE	stodoła	1 poł. XIX w.	42	
28	KRÓLOWE	dom	ok. poł. XIX w.		
29	KRÓLOWE	dawny młyn wodny	1793		778/64
30	LISIĘCICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Żymierskiego 8	
31	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Wolności 31	
32	MOKRE	dom	ok. 1880r.	28?	
33	MOKRE	dom	b.d.	30	
34	MOKRE	dom	b.d.	49?	

35	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	15	
36	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	67	
37	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	pocz. XIX w.	79	
38	OPAWICA	dom	XVIII/ XIX w.		
39	OPAWICA	dom	XVIII/ XIX w.		
40	OPAWICA	dom	ok. 1880 r.	38	
41	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	20	
42	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 5	
43	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 9	
44	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 21	
45	RADYNIA	dom	b.d.	6	
46	RÓWNE	kapliczka	k. XIX w.	w pobliżu domu Nr 127	
47	RÓWNE	dom	ok. poł. XIX w.	98	
48	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	122	
49	ZAWISZYCE	kapliczka	ok. poł. XIX w.	przy domu Nr 94	
50	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 28	
51	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 85	
52	ZAWISZYCE	dom	1887 r.	Nr 108	
53	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 79a, 79b	
54	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 48	
55	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Pogodna 14	
56	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Ciermięcicka 2a	
57	ZUBRZYCE	dom	k. XVIII w.	ul. Ciermięcicka 3	

Załącznik nr 6

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017

**Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków z roku 2006,
które zostały silnie przekształcone lub przebudowane,
z zatarciem pierwotnych walorów artystycznych, estetycznych i innych**

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Czas powstania	Adres	Nr rejestru
1	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	5	
2	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	27	
3	BERNACICE	dom	ok. 1880 r.	29	
4	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Konopnickiej 4	
5	BOGDANOWICE	dom	ok. 1880 r.	Górna 17	
6	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 48	
7	BOGDANOWICE	dom	poł. XIX w.	Długa 14	
8	BOGDANOWICE	dom	k. XIX w.	Kwiatowa 8	
9	BOGDANOWICE	dom	ok. 1880 r.	Głubczycka 25	
10	BOGDANOWICE	dom	pocz. XX w.	Głubczycka 40	
11	BRACISZÓW	dom	ok. 1880 r.	22	
12	BRACISZÓW	dom	k. XIX w.	33	
13	BRACISZÓW	dom	poł. XIX w.	45	
14	CIERMIĘCICE	dom	1 poł. XIX w.	15	
15	DEBRZYCA	dom	ok. 1880	Kościelna 21a	
16	DOBIESZÓW	dom	ok. 1880 r.	36	
17	GADZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 22	
18	GŁUBCZYCE	dom ob. sklep	ok. 1880 r.	ul. Gdańska 26	
19	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 31	
20	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 37	
21	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Grunwaldzka 48	
22	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 3	
23	GŁUBCZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kopernika 5	
24	GŁUBCZYCE	dom ob. sklep	ok. 1860 r.	ul. Kościuszki 22	
25	GŁUBCZYCE	dom	ok. 1880 r.	ul. Niepodległości 5	
26	GŁUBCZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Niepodległości 10	
27	GŁUBCZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Nowy Świat 4	
28	GOŁUSZOWICE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 7	
29	GOŁUSZOWICE	dom	1 poł. XIX w.	Nr 29	1579/67 z 08.03.1967
30	GOŁUSZOWICE	dom	poł. XIX w.	Nr 104	
31	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 11	
32	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Gliwicka 15	
33	GROBNIKI	dom	pocz. XIX w.	ul. Głubczycka 14	

34	GROBNIKI	dom		ul. Szkolna 14	
35	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 23	
36	GROBNIKI	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Szkolna 29	
37	GROBNIKI	dom, pocz. XIX	pocz. XIX w.	ul. Szkolna 42	1849/66 z 22.10.1966
38	GROBNIKI	dom	poł. XIX w.	ul. Szkolna 56	1853/66 z 14.10.1966
39	GROBNIKI	budynki gospodarcze	II poł. XIX w.	ul. Szkolna 56	
40	GROBNIKI	spichlerz w zagrodzie	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
41	GROBNIKI	dom, ok. 1880	ok. 1880	ul. Szkolna 60	1855/66 z 24.10.1966
42	GROBNIKI	zagroda	poł. XIX w.	ul. Szkolna 63	1856/66 z 24.10.1966
43	KLISINO	dom	1912	3	
44	KLISINO	dom	pocz. XX w.	4	
45	KLISINO	dom	1906 r.	10	
46	KLISINO	dom	1896 r.	38	
47	KLISINO	dom	pocz. XX w.	119	
48	KLISINO	dom	k. XIX w.	119 a	
49	KLISINO	dom	1909 r.	125	
50	KLISINO	dom	pocz. XX w.	141	
51	KRASNE POLE	dom	2 poł. XVIII w.	12	
52	KRASNE POLE	dom	pocz. XIX w.	21	
53	KRASNE POLE	dom	poł. XIX w.	32	
54	KRASNE POLE	dom	poł. XIX w.	33	
55	KRASNE POLE	dom	ok. poł. XIX w.	37	
56	KRASNE POLE	dom	ok. 1880 r.	39	
57	KRASNE POLE	dom w zagrodzie	ok. poł. XIX w.	42	
58	KRÓLOWE	dom	ok. 1860 r.	46	
59	KRÓLOWE	dom	1907 r.	78	
60	KRZYŻOWICE	dom	XIX w.	26	1873/66 z 14.07.1971
61	KRZYŻOWICE	dom	ok. 1880	32	
62	KRZYŻOWICE	dom	ok. 1880	38	
63	KRZYŻOWICE	dom+C123	poł. XIX w.	61	
64	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Głębczycka 29	
65	LISIĘCICE	dom	poł. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967
66	LISIĘCICE	stodoła	k. XIX w.	ul. Kościelna 27	1912/67 z 18.10.1967
67	LISIĘCICE	budynki gospodarcze	4 ćw. XIX w.	ul. Kościelna 26	1913/67 z 18.10.1967
68	LISIĘCICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 39	

69	LISIECICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Kościelna 57	
70	LISIECICE	dom	ok. 1880 r.	ul. Kościelna 77	
71	LISIECICE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Słowackiego 1	
72	LISIECICE	dom	ok. 1880	ul. Żymierskiego 27	
73	LISIECICE	dom	ok. 1880	ul. Żymierskiego 29	
74	LISIECICE	dom	ok. 1880	ul. Wolności 34	
75	LISIECICE	dom	ok. 1880	ul. Wolności 13	
76	MOKRE	dom	pocz. XX w.	15	
77	MOKRE	dom	ok. 1880 r.	17	
78	MOKRE	dom	poł. XIX w.	21	
79	MOKRE	dom	2 poł. XIX w.	43	
80	MOKRE	dom w zagrodzie	2 poł. XIX w.	44	
81	MOKRE	dom w zagrodzie	XVIII/ XIX w.	45	
82	MOKRE	dom	1 poł. XIX w.	51	
83	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	10	
84	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. poł. XIX w.	16	
85	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	ok. 1880 r.	45	
86	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	zagroda: dom ze stodołą	1 poł. XIX w.	59	792/64 z 11.04.1964
87	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom, ok. 1880	poł. XIX w.	65	
88	NOWA WIEŚ GŁUBCZYCKA	dom	pocz. XIX w.	68	
89	PIELGRZYMÓW	dom	ok. poł. XIX w.	3	
90	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	33	
91	PIELGRZYMÓW	dom	ok. 1880 r.	35	
92	PIELGRZYMÓW	budynek mieszkalno - gospodarczy	ok. 1880 r.	36	
93	PIETROWICE	dom	ok. 1880 r.	18	
94	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 6	
95	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 27	
96	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 72	
97	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 73	
98	POMORZOWICE	dom	ok. 1880 r.	Nr 74	
99	POMORZOWICZKI	dom	ok. 1880 r.	Nr 27	
100	RADYNIA	dom	2 ćw. XIX w.	1	
101	RADYNIA	dom	ok. poł. XIX w.	3	
102	RADYNIA	dom	ok. 1880 r.	28	
103	RÓWNE	dom	ok. 1880 r.	92	
104	RÓWNE	dom	2 poł. XIX w.	115	
105	RÓWNE	dom	k. XIX w.	138	
106	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	Nr 8a	
107	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	ok. 1880 r.	72	
108	ŚCIBORZYCE MAŁE	dom	k. XIX w.	Nr 42	

109	TARNKOWA	dom	k. XIX w.	2	
110	TARNKOWA	dom	ok. 1880 r.	5	
111	TARNKOWA	dom	ok. 1900 r.	24-25	
112	ZAWISZYCE	dom	k. XIX w.	nr 5	
113	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 8	
114	ZAWISZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 15	
115	ZAWISZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	Nr 26	
116	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 29	
117	ZAWISZYCE	dom	1900 r.	Nr 48	
118	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880 r.	Nr 67	
119	ZAWISZYCE	dom	ok. 1880	Nr 88	
120	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 19	
121	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Opawska Nr 21	
122	ZOPOWY	dom	k. XIX w.	ul. Opawska Nr 8	
123	ZOPOWY	dom	ok. 1880 r.	ul. Zielona Nr 5	
124	ZUBRZYCE	dom	1914 r.	ul. Długa 49	
125	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 33	
126	ZUBRZYCE	dom	k. XIX w.	ul. Długa 54b	
127	ZUBRZYCE	dom	pocz. XX w.	ul. Długa 19	
128	ZUBRZYCE	dom	ok. poł. XIX w.	ul. Długa 34	
129	ZUBRZYCE	dom	poł XIX w.	ul. Pogodna 10	

Załącznik nr 7

do Gminnego programu opieki nad zabytkami
dla Gminy Głubczyce na lata 2014 - 2017

Wykaz stanowisk archeologicznych z terenu Gminy Głubczyce

L. p stanowiska	Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na obszarze	Nr obszaru	Funkcja	Kultura	Chronologia
1	Głubczyce	1	103	AZP: 99-36	osada	łużycka	V okr. ep. brązu
					osada	przeworska	okr. rzymski
					osada	wczesnośredniowieczna	IX-X w.
2	Głubczyce	8	152	AZP: 99-36	osada		okr. rzymski
3	Głubczyce	9	104	AZP: 99-36	?	łużycka	
4	Głubczyce	10	105	AZP: 99-36	cmentarzysko	łużycka	III-V okr. ep. brązu
5	Głubczyce	11	106	AZP: 99-36	osada	średniowieczna	X-XIII w.
6	Głubczyce	12	107	AZP: 99-36	osada	przeworska	okr. rzymski
7	Głubczyce	13	108	AZP: 99-36			pradzieje
8	Głubczyce	14	109	AZP: 99-36	cmentarzysko	łużycka	
9	Głubczyce	15	110	AZP: 99-36	"stare miasto"		średniowiecze
					skarb monet		po 1686 r.
					pozostałości mostu drewnianego		średniowiecze?
10	Głubczyce	16	111	AZP: 99-36			okr. rzymski
11	Głubczyce	17	112	AZP: 99-36	znaleziska luźne		ep. brązu
12	Głubczyce	18	113	AZP: 99-36	osada	puch. lej	neolit
13	Głubczyce	19	114	AZP: 99-36	cmentarzysko	?	?
14	Głubczyce	20	115	AZP: 99-36	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
15	Głubczyce	21	116	AZP: 99-36	punkt osadniczy	przeworska	faza D
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
16	Głubczyce	22	117	AZP: 99-36	osada	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	okr. halsztacki
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
17	Głubczyce	23	118	AZP: 99-36	osada	przeworska	okr. rzymski
					osada ?	średniowieczna	średniowiecze
18	Głubczyce	24	119	AZP: 99-36	osada	średniowieczna	średniowiecze
					śląd osadnictwa		neolit
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
19	Głubczyce	25	120	AZP: 99-36	cmentarzysko	przeworska	okr. rzymski
					śląd osadnictwa		ep. brązu
20	Głubczyce	26	153	AZP: 99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
					śląd osadnictwa		neolit
21	Głubczyce	27	121	AZP: 99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
22	Głubczyce	28	122	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	III-IV w. o.e.b
					osada	średniowieczna	XIII - XV w.

23	Głubczyce	29	123	AZP: 99-36	osada	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
24	Głubczyce	30	124	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
25	Głubczyce	31	125	AZP: 99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
26	Głubczyce	32	126	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	
					śląd osadnictwa	wczesnośredniowieczna	X-XI w.
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
27	Głubczyce	33	127	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					osada	przeworska	faza C
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
28	Głubczyce	34	128	AZP: 99-36	osada	lateńska	okr. lateński
29	Głubczyce	35	129	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	lateńska	okr. lateński
					osada	przeworska	faza C1-C2
					punkt osadniczy	średniowieczna	XIII - XIV w.
30	Głubczyce	36	130	AZP: 99-36	punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
31	Głubczyce	37	131	AZP: 99-36	osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
32	Głubczyce	38	132	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	przeworska	okr. rzymski
33	Głubczyce	39	133	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
34	Głubczyce	40	134	AZP: 99-36	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
35	Głubczyce	41	154	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		OWR. II w. n.e.
36	Braciszów	2	18	AZP: 101-35	punkt osadniczy		paleolit górny?
37	Braciszów	3	28	AZP: 100-35	punkt osadniczy		paleolit ?
38	Braciszów	4	29	AZP: 100-35	osada		średniowiecze
					punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
39\	Braciszów	5	30	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
40	Braciszów	6	31	AZP: 100-35	punkt osadniczy		?
41	Braciszów	7	32	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
42	Braciszów	8	33	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
43	Braciszów	9	34	AZP: 100-35	punkt osadniczy		ep. kamienia
44	Braciszów	10	35	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit
45	Braciszów	11	36	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
46	Braciszów	12	37	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
47	Braciszów	13	19	AZP: 101-35	osada		neolit- epoka brązu
48	Braciszów	14	20	AZP: 101-35	osada	kpl.?	neolit
					punkt osadniczy		ep. kamienia
49	Braciszów	15	21	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
50	Braciszów	16	22	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		paleolit schyłkowy?
					punkt osadniczy		neolit

					śląd osadnictwa		2 poł. XIII w.-XIV w.
51	Braciszów	17	23	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa	kpl.?	neolit
52	Braciszów	18	24	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
53	Braciszów	19	25	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		paleolit górny?
					punkt osadniczy		neolit
					śląd osadnictwa		2 poł. XIII w.-XIV w.
54	Braciszów	20	26	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
55	Braciszów	21	27	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
56	Braciszów	22	70	AZP: 101-35	punkt osadniczy		XIV-XV w.
57	Bogdanowice	1	68	AZP: 100-36	cmentarzysko		?
58	Bogdanowice	2	67	AZP: 100-36	osada i cmentarzysko?	kpl.	neolit
					punkt osadniczy		okt. średniowieczny
59	Bogdanowice	3	69	AZP: 100-36	cmentarzysko ciałopalne		?
60	Bogdanowice	5	70	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
61	Bogdanowice	6	71	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
62	Bogdanowice	7	29	AZP: 100-36	śląd osadnictwa	kpl.?	neolit
					cmentarzysko	łużycka	ep. brązu
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
63	Bogdanowice	8	72	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
64	Bogdanowice	9	73	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		okt. średniowieczny
65	Bogdanowice	10	74	AZP: 100-36	cmentarzysko?		neolit
66	Bogdanowice	11	28	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit- epoka brązu
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu
					osada	łużycka	okr. halsztacki
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
					----		pradzieje
67	Bogdanowice	12	30	AZP: 100-36	punkt osadniczy	łużycka	ep. brązu
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
68	Bogdanowice	13	31	AZP: 100-36	osada	przeworska	okr. rzymski
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
69	Bogdanowice	14	32	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
					punkt osadniczy		neolit
					----		pradzieje
70	Bogdanowice	15	33	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia - ep. brązu
					śląd osadnictwa		pradzieje
71	Bogdanowice	16	34	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
					punkt osadniczy	łużycka	ep. brązu
72	Bogdanowice	17	35	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	przeworska	okr. rzymski
					punkt osadniczy		okr. wczesnośredniowieczny
73	Bogdanowice	18	36	AZP: 100-36	osada		neolit

74	Bogdanowice	19	37	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
75	Bogdanowice	20	38	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia - ep. brązu
76	Bogdanowice	21	39	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
77	Bogdanowice	23	41	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
78	Bogdanowice	22	40	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
79	Bogdanowice	24	42	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		?
80	Bogdanowice	25	43	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy		XI- XII w.
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
81	Bogdanowice	26	44	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		XIII-XIV w.
82	Bogdanowice	27	45	AZP: 100-36	punkt osadniczy		X-XI w.
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
83	Bogdanowice	28	46	AZP: 100-36	punkt osadniczy		XIV-XV w.
84	Bogdanowice	29	47	AZP: 100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	III - V okres ep. brązu
					osada	przeworska	wczesny okr. wędrówek ludów, faza C3-D
					osada		XIV-XV w.
85	Bogdanowice	30	48	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		ep. brązu
					punkt osadniczy	przeworska	późny OR.
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
86	Bogdanowice	31	49	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					punkt osadniczy		okr. średniowieczny
87	Bogdanowice	32	50	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu/okr. halsztacki C
					----		ep. brązu
88	Bogdanowice	33	51	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
					punkt osadniczy	amfor kulistych	neolit
					osada	kpl.	neolit
					punkt osadniczy		ep. brązu
					osada	łużycka	IV-V okr. ep. brązu
89	Bogdanowice	34	52	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
90	Bogdanowice	35	53	AZP: 100-36	osada	kpl.	neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					osada	przeworska	późny OR.
					----		pradzieje
					punkt osadniczy		okr. średniowieczny
91	Bogdanowice	36	54	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit?
					osada	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
92	Bogdanowice	37	55	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa		neolit

					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
93	Bogdanowice	38	56	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		pradzieje
94	Bogdanowice	39	57	AZP: 100-36	punkt osadniczy	kpl.	neolit
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki
95	Bogdanowice	40	58	AZP: 100-36	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
96	Bogdanowice	41	59	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		okr. średniowieczny
97	Bogdanowice	42	60	AZP: 100-36	osada	kpl.	neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					osada	lateńska	okr. lateński
					osada		okr. średniowieczny
98	Bogdanowice	43	61	AZP: 100-36	osada	kpl.	neolit
					osada	przeworska	OR. faza C1-C2
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
					śląd osadnictwa		okr. nowożytny
99	Bogdanowice	44	62	AZP: 100-36	osada	lateńska	okr. lateński
					osada	przeworska	okr. późnorzymski
					punkt osadniczy		okr. średniowieczny
					----		pradzieje
100	Bogdanowice	45	63	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia-ep. brązu
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki C
101	Bogdanowice	46	64	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia-ep. brązu
102	Biernatów	1	4	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	III okres ep. brązu
103	Biernatów	2	5	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
104	Biernatów	3	6	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa		średniowiecze
105	Biernatów	4	7	AZP: 98-36	punkt osadniczy		paleolit?
106	Biernatów	5	8	AZP: 98-36	cmentarzysko?		?
107	Biernatów	6	9	AZP: 98-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
					punkt osadniczy		pradzieje
108	Biernatów	7	10	AZP: 98-36	punkt osadniczy		pradzieje
109	Biernatów	8	11	AZP: 98-36	śląd osadnictwa	łużycka?	
110	Biernatów	9	12	AZP: 98-36	osada	puch. lej	neolit
111	Biernatów	10	13	AZP: 98-36	osada		neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					osada		wczesne średniowiecze
					punkt osadniczy		średniowiecze
112	Biernatów	11	14	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	?
					punkt osadniczy		późne

							średniowiecze
					----		pradzieje
113	Biernatów	12	15	AZP: 98-36	osada		neolit?
					osada	łużycka	?
114	Biernatów	13	16	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		średniowiecze
115	Biernatów	14	17	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		okr. rzymski
116	Biernatów	15	18	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		średniowiecze
117	Biernatów	16	19	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
118	Bernacice	1	93	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
119	Bernacice	2	94	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		neolit
120	Bernacice	3	95	AZP: 100-36	cmentarzysko ciałopalne	łużycka	ep. brązu
121	Bernacice	4	96	AZP: 100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					-----		pradzieje
122	Bernacice	5	97	AZP: 100-36	punkt osadniczy	kpl.?	neolit
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu
					osada	przeworska	wczesny okr. wędrówek ludów, faza C3-D
					-----		pradzieje
123	Bernacice	6	31	AZP: 100-37	punkt osadniczy		ep. kamienia-ep. brązu
					osada		neolit
					osada	łużycka	IV-V okr. ep. brązu
					osada	lateńska	okr. lateński
124	Bernacice	9	34	AZP: 100-37	punkt osadniczy		ep. Kamienia
					osada		wczesny okr. wędrówek ludów, faza C3-D
125	Bernacice	10	35	AZP: 100-37	punkt osadniczy		neolit
126	Chomiąża	1	4	AZP: 101-34	skarb monet		okr. rzymski?
127	Ciermęcice	1	64	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		neolit
128	Ciermęcice	2	65	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		neolit
129	Ciermęcice	3	66	AZP: 101-35	punkt osadniczy		ep. kamienia
130	Ciermęcice	4	67	AZP: 101-35	punkt osadniczy	przeworska	wczesny okr. wędrówek ludów, faza C3-D
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
131	Ciermęcice	5	68	AZP: 101-35	punkt osadniczy		ep. kamienia
132	Ciermęcice	6	69	AZP: 101-35	punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
133	Grobniki	2	51	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
134	Grobniki	4	52	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
135	Grobniki	6	58	AZP: 99-37	punkt osadniczy	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halszacki
136	Grobniki	6	53	AZP: 99-36	osada?		neolit
					osada	łużycka	
					osada?		średniowiecze

137	Grobniki	7	54	AZP: 99-36	cmentarzysko	łużycka	IV-V okr. ep. brązu
					punkt osadniczy	przeworska	faza C1-C2
					śląd osadnictwa	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
138	Grobniki	8	59	AZP: 99-37	osada	przeworska	faza C-D
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
139	Grobniki	9	60	AZP: 99-37	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	okr. rzymski
140	Grobniki	10	61	AZP: 99-37	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	przeworska	okr. rzymski
					punkt osadniczy		wcz. średniowiecze
					punkt osadniczy		średniowiecze
141	Grobniki	13	64	AZP: 99-37	osada	przeworska	faza C3-D
142	Grobniki	15	66	AZP: 99-37	osada?	przeworska	faza D
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
143	Grobniki	16	67	AZP: 99-37	śląd osadnictwa		neolit
144	Grobniki	17	68	AZP: 99-37	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
145	Grobniki	18	69	AZP: 99-37	osada?	puch. lej	neolit
146	Grobniki	20	71	AZP: 99-37	osada		2 poł. XIII w.
147	Grobniki	21	72	AZP: 99-37	punkt osadniczy	przeworska	późny okr. rzymski
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
148	Grobniki	22	73	AZP: 99-37	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	faza D
149	Grobniki	23	74	AZP: 99-37	punkt osadniczy		XIV-XV w.
150	Grobniki	24	75	AZP: 99-37	osada?		XV w.
151	Grobniki	25	76	AZP: 99-37	osada	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	b.n.
152	Grobniki	26	77	AZP: 99-37	śląd osadnictwa		ep. kamienia
153	Grobniki	27	55	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		paleolit
154	Grobniki	28	56	AZP: 99-36	obozowisko		mezolit
155	Grobniki	29	57	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
156	Grobniki	30	58	AZP: 99-36	osada?		neolit
					osada	łużycka	
157	Grobniki	31	59	AZP: 99-36	skarb		starsza ep. brązu
158	Grobniki	32	60	AZP: 99-36	cmentarzysko		młodsza ep. brązu
159	Grobniki	33	61	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	łużycka	ep. brązu
160	Grobniki	34	62	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		okres wpl. rzymskich
161	Grobniki	35	63	AZP: 99-36	cmentarzysko	łużycka	
162	Grobniki	36	64	AZP: 99-36	skarb		okres wpl. rzymskich
163	Grobniki	37	65	AZP: 99-36	osada?		neolit?
164	Grobniki	38	66	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	III-IV w. o.e.b
165	Grobniki	39	67	AZP: 99-36	punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
166	Grobniki	40	68	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit

					osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki
167	Grobniki	41	69	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
168	Grobniki	42	70	AZP: 99-36	osada		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
169	Grobniki	43	71	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
170	Grobniki	44	72	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	przeworska	późny OR.
171	Grobniki	45	73	AZP: 99-36	osada	lateńska	okr. lateński
172	Grobniki	46	74	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
					punkt osadniczy	średniowieczna	2 poł. XIII - IV w.
173	Grobniki	47	75	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	ep. brązu - okr. halsztacki
174	Grobniki	48	76	AZP: 99-36	osada	łużycka	okr. halsztacki
175	Grobniki	49	77	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
176	Grobniki	50	78	AZP: 99-36	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
					punkt osadniczy	przeworska	faza D
177	Grobniki	51	79	AZP: 99-36	punkt osadniczy		pradzieje
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
178	Grobniki	52	80	AZP: 99-36	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
179	Grobniki	53	81	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
180	Grobniki	54	82	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
					śląd osadnictwa	przeworska	okr. późnorzymski
					osada	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
181	Grobniki	55	83	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	późnośredniowieczna	XV w.
182	Grobniki	56	84	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					punkt osadniczy	przeworska	faza D
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
183	Grobniki	57	85	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					osada		XIV w.
184	Grobniki	58	86	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	przeworska	faza D
					osada		okr. średniowieczny
185	Grobniki	60	88	AZP: 99-36	osada	puch. lej	neolit
					osada	przeworska	okr. późnorzymski
186	Grobniki	61	89	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
187	Grobniki	62	90	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
188	Grobniki	63	91	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
189	Grobniki	64	92	AZP: 99-36	osada		X-XI w.
					osada		2 poł. XIII - XIV

							w.
190	Grobniki	65	93	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					osada		XIV-XV w.
191	Grobniki	66	94	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		wcz. ep. brązu
					osada	przeworska	faza C1-C3
					osada		XI- XII w.
192	Grobniki	67	95	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa		XIV- XV w.
193	Grobniki	68	96	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
					śląd osadnictwa		okr. późnorzymski
					osada		XIV- XV w.
194	Grobniki	69	97	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	puch. lej ?	neolit
					śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
195	Grobniki	70	98	AZP: 99-36	punkt osadniczy		XIV- XV w.
196	Grobniki	71	99	AZP: 99-36	osada	łużycka	ep.brązu
197	Grobniki	72	100	AZP: 99-36	osada	łużycka	ep.brązu
198	Grobniki	73	101	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
					śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
199	Grobniki	74	102	AZP: 99-36	punkt osadniczy	lateńska	okr. lateński
					osada ?		XI- XII w.
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
200	Grobniki	75	150	AZP: 99-36	osada		neolit
					osada	przeworska	OWR.
201	Grobniki	76	32	AZP: 100-37	osada	kpl.	neolit
					punkt osadniczy		okr. średniowieczny
202	Grobniki	77	33	AZP: 100-37	osada	kpl.	neolit
203	Gołuszowice	6	144	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	?	pradzieje
204	Gołuszowice	7	145	AZP: 99-36	osada	?	późny laten.
					punkt osadniczy	?	pradzieje
205	Gołuszowice	8	146	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa		pradzieje
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XV w.
206	Gołuszowice	9	147	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	przeworska	późny OR.
					osada	późnośredniowieczna	XIV- XV w.
207	Gołuszowice	10	148	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					śląd osadnictwa		pradzieje
					punkt osadniczy	średniowieczna	XII - 1 poł. XIII w.
					osada	późnośredniowieczna	XIV- XV w.
208	Gołuszowice	11	149	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
209	Gołuszowice	12	15	AZP: 99-35	osada	ceramiki promienistej	neolit
210	Gołuszowice	13	16	AZP: 99-35	cmentarzysko szkieletowe		wcz. średniowiecze
211	Gołuszowice	14	17	AZP: 99-35	śląd osadnictwa	ceramiki sznurowej	neolit
212	Gołuszowice	15	18	AZP: 99-35	punkt osadniczy		XII w.
213	Gołuszowice	16	19	AZP: 99-35	osada		neolit
					osada	lateńska	okr. lateński

					punkt osadniczy		XIV- XV w.
214	Gołuszowice	17	20	AZP: 99-35	osada		neolit
					osada	lateńska	okr. lateński
					osada		średniowiecze
215	Gołuszowice	18	21	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki
					osada	lateńska	okr. lateński
					osada	przeworska	faza C
216	Gołuszowice	19	22	AZP: 99-35	osada		neolit
					osada		średniowiecze
217	Gołuszowice	20	23	AZP: 99-35	osada	łużycka	ep. brązu
					osada		średniowiecze
218	Gołuszowice	21	24	AZP: 99-35	osada	puch. lej	neolit
					śląd osadnictwa		XIV- XV w.
219	Gołuszowice	22	25	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV- XV w.
220	Gołuszowice	23	26	AZP: 99-35	osada	łużycka	?
					osada		XIV- XV w.
221	Gołuszowice	24	27	AZP: 99-35	osada	łużycka	III okres ep. brązu- okr. halsztacki
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
222	Gołuszowice	25	28	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
223	Gołuszowice	26	29	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
					śląd osadnictwa		XVI- XVIII w.
224	Gołuszowice	27	30	AZP: 99-35	osada	łużycka	okr. halsztacki
225	Gołuszowice	28	31	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	przeworska	faza C3-D
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
226	Gołuszowice	29	59	AZP: 99-35	punkt osadniczy	przeworska	faza C3-D
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
227	Gadzowice	1	135	AZP: 99-36	cmentarzysko	łużycka	ep. brązu
228	Gadzowice	1	1	AZP: 99-35	cmentarzysko	łużycka	młodszy okr. ep. brązu
229	Gadzowice	2	136	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
230	Gadzowice	3	137	AZP: 99-36	osada	późnośredniowiecz na	XIV- XV w.
231	Gadzowice	4	138	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	późnośredniowiecz na	XIV- XV w.
232	Gadzowice	5	139	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa	późnośredniowiecz na	XIV- XV w.
233	Gadzowice	6	140	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
234	Gadzowice	7	141	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	przeworska	faza C2-C3
					punkt osadniczy	późnośredniowiecz na	XIV w.
235	Gadzowice	8	142	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	?	neolit
					punkt osadniczy	późnośredniowiecz	XIV- XV w.

						na	
236	Gadzowice	9	143	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	?	neolit
					osada	przeworska	faza D
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV- XV w.
237	Gadzowice	10	2	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
238	Gadzowice	11	3	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
239	Gadzowice	12	4	AZP: 99-35	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	?
					osada ?	przeworska	faza C
240	Gadzowice	13	5	AZP: 99-35	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki
					osada	przeworska	faza C3-D
241	Gadzowice	14	6	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
242	Gadzowice	15	7	AZP: 99-35	osada	łużycka	?
					śląd osadnictwa		XIV- XV w.
243	Gadzowice	16	8	AZP: 99-35	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	okr. halsztacki
244	Gadzowice	17	9	AZP: 99-35	osada	łużycka	
					punkt osadniczy		wcz. średniowiecze
245	Gadzowice	18	10	AZP: 99-35	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
246	Gadzowice	19	11	AZP: 99-35	osada	łużycka	okr. halsztacki
247	Gadzowice	20	12	AZP: 99-35	punkt osadniczy	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	?
248	Gadzowice	21	13	AZP: 99-35	osada	łużycka	?
249	Gadzowice	22	14	AZP: 99-35	punkt osadniczy	unietycka ?	wcz. okr. ep. brązu
					osada	łużycka	ep. brązu
					osada	przeworska	okr. rzymski
250	Gadzowice	23	37	AZP: 98-35	śląd osadnictwa	puch. lej	neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					osada	przeworska	faza C
251	Dobieszów	1	5	AZP: 100-35	grodzisko ?		?
252	Dobieszów	2	6	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		?
253	Dobieszów	3	7	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		średniowiecze
254	Dobieszów	4	8	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		średniowiecze
					śląd osadnictwa	lateńska	okr. lateński
255	Dobieszów	5	9	AZP: 100-35	osada		neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
					punkt osadniczy		ep. kamienia
256	Dobieszów	6	10	AZP: 100-35	punkt osadniczy		okr. rzymski
					punkt osadniczy		średniowiecze
257	Dobieszów	7	11	AZP: 100-35	osada		neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
258	Dobieszów	8	12	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
259	Dobieszów	9	13	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		pradzieje
260	Dobieszów	10	14	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit - ep. brązu
261	Dobieszów	11	15	AZP: 100-35	osada		XIV- XV w.

262	Kietlice	1	61	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
263	Kietlice	2	62	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
264	Kietlice	3	12	AZP: 97-36	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV- XV w.
265	Kietlice	4	11	AZP: 97-36	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
					osada		XIV w.
266	Kietlice	5	63	AZP: 98-36	śląd osadnictwa	przeworska	okr. rzymski
267	Kietlice	6	64	AZP: 98-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
268	Kietlice	7	65	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
269	Kietlice	8	66	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
270	Kietlice	9	67	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
271	Kietlice	10	68	AZP: 98-36	osada	łużycka	V okr. ep. brązu - okr. halsztacki
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
					punkt osadniczy		średniowiecze
272	Kietlice	11	69	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
273	Kietlice	12	70	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
274	Kietlice	13	71	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
275	Kietlice	14	72	AZP: 98-36	osada	puch. Lej.	
					punkt osadniczy	łużycka	
276	Kietlice	15	73	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	?
					punkt osadniczy		późne średniowiecze / pradzieje
277	Kietlice	16	74	AZP: 98-36	osada		późne średniowiecze
278	Kietlice	17	75	AZP: 98-36	osada	puch. lej.	neolit
					osada	łużycka	?
					-----		pradzieje
279	Lenarcice	1	5	AZP: 100-34	śląd osadnictwa		XIV- XV w.
280	Lenarcice	2	6	AZP: 100-34	śląd osadnictwa		XIV- XV w.
281	Lenarcice	3	7	AZP: 100-34	śląd osadnictwa		XIV- XV w.
282	Lenarcice	4	8	AZP: 100-34	śląd osadnictwa		XIV- XV w.
283	Lisięcice	1	76	AZP: 98-36	osada		neolit
					punkt osadniczy		VIII-X w.?
284	Lisięcice	2	77	AZP: 98-36	cmentarzysko ?	łużycka	?
285	Lisięcice	3	78	AZP: 98-36	osada		neolit
					śląd osadnictwa	celtycka	okr. lateński
286	Lisięcice	4	79	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
287	Lisięcice	5	80	AZP: 98-36	punkt osadniczy	łużycka	?
					cmentarzysko ?	przeworska	okr. rzymski
					-----		pradzieje
288	Lisięcice	6	81	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
289	Lisięcice	7	82	AZP: 98-36	osada		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	?
					punkt osadniczy	celtycka	okr. lateński
					cmentarzysko	przeworska	
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze

290	Lisięcice	8	83	AZP: 98-36	śląd osadnictwa	?	?
291	Lisięcice	9	84	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		ep. brązu
					punkt osadniczy		średniowiecze
292	Lisięcice	10	85	AZP: 98-36	cmentarzysko ?	łużycka	?
293	Lisięcice	11	86	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	celtycka	okr. lateński
					punkt osadniczy	przeworska	okr. rzymski
					punkt osadniczy		średniowiecze
294	Lisięcice	12	87	AZP: 98-36	punkt osadniczy		późne średniowiecze
295	Lisięcice	13	88	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
296	Lisięcice	14	89	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
297	Lisięcice	15	90	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	IV okr. ep. brązu
298	Lisięcice	16	91	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
299	Lisięcice	17	92	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	celtycka	okr. lateński
					punkt osadniczy	przeworska	okr. rzymski
300	Lisięcice	18	93	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	celtycka	okr. lateński
					punkt osadniczy	przeworska	okr. rzymski
301	Lisięcice	19	94	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
302	Lisięcice	20	95	AZP: 98-36	śląd osadnictwa	przeworska	okr. późnorzymski
303	Lisięcice	21	96	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
304	Lisięcice	22	97	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
305	Lisięcice	23	98	AZP: 98-36	osada		neolit
306	Lisięcice	24	99	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		
307	Lisięcice	25	100	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
308	Lisięcice	26	101	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
309	Lisięcice	27	102	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
310	Lisięcice	28	13	AZP: 97-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	przeworska	okr. wpływów rzymskich
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze, XIV-XV w.
					punkt osadniczy		pradzieje
311	Lisięcice	29	14	AZP: 97-36	osada	puch. lej.	neolit
					-----		pradzieje
312	Lisięcice	30	15	AZP: 97-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
					-----		pradzieje
313	Lisięcice	31	104	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
314	Lisięcice	32	105	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
315	Lisięcice	33	106	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		VIII-X w.
316	Lisięcice	34	59	AZP: 98-37	punkt osadniczy		neolit
317	Lisięcice	35	60	AZP: 98-37	obozowisko		paleolit
					osada		neolit
318	Lisięcice	36	61	AZP: 98-37	obozowisko		paleolit
319	Lisięcice	37	62	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		neolit

320	Lisięcice	38	63	AZP: 98-37	obozowisko		paleolit schyłkowy
321	Lisięcice	39	64	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
322	Lisięcice	40	65	AZP: 98-37	osada	kpl.	neolit
323	Lisięcice	41	66	AZP: 98-37	śląd osadnictwa	wczesnośredniowieczna	X-XII w.
324	Lisięcice	42	67	AZP: 98-37	osada		neolit
					śląd osadnictwa		pradzieje
325	Lisięcice	43	68	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		pradzieje
326	Lisięcice	44	69	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		średniowiecze
327	Lisięcice	45	70	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
328	Lisięcice	46	71	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		neolit ?
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
329	Lisięcice	47	72	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
330	Lisięcice	48	73	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
331	Lisięcice	49	74	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
332	Lisięcice	50	75	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
333	Lisięcice	51	76	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
334	Lisięcice	52	77	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		późne średniowiecze
335	Lisięcice	53	78	AZP: 98-37	osada	kpl.?	neolit
					osada	łużycka	ep. brązu
336	Lisięcice	54	79	AZP: 98-37	śląd osadnictwa		ep. kamienia
337	Lisięcice	55	135	AZP: 97-37	śląd osadnictwa		neolit
338	Lisięcice	56	107	AZP: 98-36	osada	puch. lej.	neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
339	Lisięcice	58	109	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
					-----		pradzieje
340	Lisięcice	57	108	AZP: 98-36	osada	puch. lej.	
					-----		pradzieje
341	Lisięcice	59	110	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
342	Lisięcice	60	111	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit ?
343	Lisięcice	61	112	AZP: 98-36	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		wcz. średniowiecze
344	Lisięcice	62	103	AZP: 98-36	śląd osadnictwa	przeworska	okr. rzymski
345	Lisięcice	63	113	AZP: 98-36	osada		neolit
346	Lisięcice	64	114	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
347	Lisięcice	65	115	AZP: 98-36	osada		neolit
348	Lisięcice	66	116	AZP: 98-36	punkt osadniczy		mezolit

349	Lisięcice	67	117	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
350	Lisięcice	68	118	AZP: 98-36	punkt osadniczy		VIII- X w.
351	Lisięcice	69	119	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					punkt osadniczy		neolit ?
352	Lisięcice	70	120	AZP: 98-36	obozowisko		paleolit schyłkowy
353	Lisięcice	71	121	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
354	Lisięcice	72	122	AZP: 98-36	osada		neolit
355	Lisięcice	73	123	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit ?
356	Lisięcice	74	124	AZP: 98-36	punkt osadniczy		paleolit środkowy
					punkt osadniczy	puch. lej.	neolit
357	Krzyżowice	1	56	AZP: 100-35	Osada	neolit	
					punkt osadniczy		średniowiecze
358	Krzyżowice	2	57	AZP: 100-35	punkt osadniczy	neolit	
					śląd osadnictwa		okres lateński
					punkt osadniczy		okr późno- rzymski
359	Krzyżowice	3	7	AZP: 100-36	punkt osadniczy	neolit	
					Osada		wcz.epoka brązu
					punkt osadniczy	celtycka	
					punkt osadniczy		okres przedrzymski
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
360	Krzyżowice	4	8	AZP: 100-36	punkt osadniczy	kpl.	neolit
					punkt osadniczy	łużycka	
361	Krzyżowice	5	9	AZP: 100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	
					osada	przeworska	okr późno- rzymski
					punkt osadniczy		wcz. średniowiecze
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
362	Krzyżowice	6	10	AZP: 100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	epoka brązu
					punkt osadniczy		okres rzymski
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
363	Krzyżowice	7	11	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep. brązu
					punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
364	Krzyżowice	8	12	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	celtycka	okres lateński
					?		pradzieje
365	Krzyżowice	9	13	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					Osada	przeworska	okr późno- rzymski
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
366	Krzyżowice	10	14	AZP: 100-36	punkt osadniczy		okr późno- rzymski
					punkt osadniczy		późne

							średniowiecze
367	Krzyżowice	11	15	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		okres lateński
					punkt osadniczy		średniowiecze
							pradzieje
368	Krzyżowice	12	16	AZP: 100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	ep brązu
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
369	Krzyżowice	13	17	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		średniowiecze
370	Krzyżowice	14	18	AZP: 100-36	punkt osadniczy		XIV-XVw.
371	Krzyżowice	15	19	AZP: 100-36	punkt osadniczy	neolit	
					punkt osadniczy	lateńska	lateński
372	Krzyżowice	16	20	AZP: 100-36	punkt osadniczy		ep brązu, ep. kamienia
					punkt osadniczy		pradzieje
373	Krzyżowice	17	5	AZP: 100-36	punkt osadniczy	kpl.?	neolit
					punkt osadniczy		okr późno- rzymski
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
374	Krzyżowice	18	6	AZP: 100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	lateńska	lateński
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
375	Królowe	1	36	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
376	Królowe	2	38	AZP: 98-36	punkt osadniczy		okr późno- rzymski
377	Królowe	3	39	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
378	Królowe	4	40	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
379	Królowe	5	41	AZP: 98-36	Osada		wczesne średniowiecze
380	Królowe	6	42	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
381	Królowe	7	43	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		XII-XIV w.
382	Królowe	8	44	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
383	Królowe	9	45	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
384	Królowe	10	46	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
385	Królowe	11	47	AZP: 98-36	Osada		neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
386	Królowe	12	48	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
387	Królowe	13	49	AZP: 98-36	punkt osadniczy		pradzieje
388	Królowe	14	50	AZP: 98-36	Osada		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
389	Królowe	15	51	AZP: 98-36	punkt osadniczy		neolit
390	Królowe	16	52	AZP: 98-36	grób?	lendzielska	neolit
					Osada	pucharów lejkowatych	neolit
					Osada	przeworska	neolit?
391	Królowe	17	53	AZP: 98-36	Osada	pucharów lejkowatych	neolit
					Osada	przeworska	okr późno-

422	Klisino	40	113	AZP: 97-36	punkt osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					punkt osadniczy	przeworska	późny okres rzymski
423	Lwówiany	1	3	AZP: 98-36	Osada	pucharów lejkowatych	neolit
424	Lwówiany	2	1	AZP: 99-36	Osada	pucharów lejkowatych	neolit
					śląd osadnictwa		X-XIII w.
					śląd osadnictwa	łużycka	
425	Lwówiany	3	2	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		XIII-XIVw.
426	Lwówiany	4	3	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
427	Lwówiany	5	4	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych	neolit
					Osada		XIV-XVw.
428	Lwówiany	6	5	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
429	Lwówiany	7	6	AZP: 99-36	punkt osadniczy		XIV-XVw.
430	Lwówiany	8	7	AZP: 99-36	punkt osadniczy		XIV-XVw.
431	Lwówiany	9	8	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
432	Lwówiany	10	9	AZP: 99-36	osada	łużycka	IV-Vw., ep. Brązu
433	Lwówiany	11	10	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					Osada	łużycka	halsztacki C.
434	Lwówiany	12	11	AZP: 99-36	Osada	łużycka	
					śląd osadnictwa		średniowiecze
435	Lwówiany	13	12	AZP: 99-36	Osada	przeworska	
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
436	Lwówiany	14	13	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
437	Lwówiany	15	14	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
438	Lwówiany	16	15	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada?		późne średniowiecze
439	Lwówiany	17	16	AZP: 99-36	osada		neolit
440	Lwówiany	18	17	AZP: 99-36	osada	łużycka	ep. Brązu, halsztat
441	Lwówiany	19	18	AZP: 99-36	osada		pradzieje
442	Lwówiany	20	151	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	?
					punkt osadniczy		pradzieje
443	Nowy Rożnów	1	21	AZP: 100-36	osada	kpl?	neolit
					śląd osadnictwa		ep. Brązu-ep. Kamienia
444	Nowy Rożnów	2	22	AZP: 100-36	osada		neolit
445	Nowy Rożnów	3	24	AZP: 100-36	osada	łużycka	?
					osada	kpl	neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					osada	przeworska	faza C3-D
					punkt osadniczy		XIV-XV w.

446	Nowy Rożnów	4	25	AZP: 100-36	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
					osada	przeworska	wczes. O.wędrowki ludów
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
447	Nowy Rożnów	5	26	AZP: 100-36	punkt osadniczy		łużycka
					osada	neolit	ep. Brązu
					punkt osadniczy		późny OR
					punkt osadniczy		średniowiecze
448	Nowy Rożnów	7	27	AZP: 100-36	osada	łużycka	ep. Brązu
					osada	łateńska	II-I w. p.n.e.
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
449	Nowy Rożnów	6	23	AZP: 100-36	cment.		neolit
					cment.	łużycka	ep. Brązu
					punkt osadniczy	celtycka	łateński
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
450	Pomorzowice	1	16	AZP: 97-35	grodzisko		XIV-XV w.
451	Pomorzowice	2	17	AZP: 97-35	grodzisko		średniowiecze
					osada	łużycka	halsztacki
					punkt osadniczy		neolit
452	Pomorzowice	4	18	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	przeworska	IV w. p.n.e.
453	Pomorzowice	5	19	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
454	Pomorzowice	6	20	AZP: 97-35	punkt osadniczy		ep. kamienia
					osada	łużycka	V okr. Ep. Brązu
					osada	przeworska	IV w.
					punkt osadniczy		średniowiecze
455	Pomorzowice	7	21	AZP: 97-35	osada	przeworska	IV w.
					osada		XIII w.
456	Pomorzowice	8	22	AZP: 97-35	osada	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	przeworska	faza C3-D
					osada	łużycka	
457	Pomorzowice	9	23	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		rzymski
					osada		XIV w.
458	Pomorzowice	10	24	AZP: 97-35	grodzisko		średniowiecze
459	Pomorzowice	11	25	AZP: 97-35	osada		neolit
460	Pomorzowice	12	26	AZP: 97-35	osada	przeworska	faza C2-C3
					osada	łużycka	
					osada	kpl.	neolit
					śląd osadnictwa		paleolit
461	Pomorzowice	13	27	AZP: 97-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	przeworska	IV w.
					punkt osadniczy	łużycka	
462	Pomorzowice	14	28	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
463	Pomorzowice	15	29	AZP: 97-35	osada	cer.sznurowych	neolit
464	Pomorzowice	16	30	AZP: 97-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	
465	Pomorzowice	18	31	AZP: 97-35	osada		neolit
					osada		okres rzymski

					osada		średniowiecze
466	Pomorzowice	19	32	AZP: 97-35	punkt osadniczy		średniowiecze
467	Pomorzowice	20	33	AZP: 97-35	punkt osadniczy		XIV w.
					punkt osadniczy		okr. Rzymski
					punkt osadniczy		neolit
468	Pomorzowice	21	34	AZP: 97-35	osada		średniowiecze
					punkt osadniczy		okr. Rzymski
					punkt osadniczy		neolit
469	Pomorzowice	22	35	AZP: 97-35	osada		neolit
					osada		ep. Brązu
					osada		IV w.
					śląd osadnictwa		średniowiecze
470	Pomorzowice	23	36	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		średniowiecze
					punkt osadniczy		neolit
471	Pomorzowice	24	37	AZP: 97-35	osada	przeworska	okr. Rzymski
					osada		średniowiecze
472	Pomorzowice	25	38	AZP: 97-35	osada		neolit
					osada		średniowiecze
473	Pomorzowice	26	39	AZP: 97-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada		XIV-XV w.
474	Pomorzowice	27	40	AZP: 97-35	osada		neolit
475	Pomorzowice	28	41	AZP: 97-35	punkt osadniczy		neolit
476	Pomorzowice	29	42	AZP: 97-35	osada		neolit
					osada	łużycka	okr. halsztacki
					osada	przeworska	faza C1-C2
					punkt osadniczy		XIV-XVw.
477	Pomorzowice	30	44	AZP: 97-35	punkt osadniczy		paleolit schyłkowy
478	Pietrowice	1	47	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		neolit
479	Pietrowice	2	48	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		neolit
480	Pietrowice	3	49	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		neolit
481	Pietrowice	4	41	AZP: 101-34	punkt osadniczy		starsza epoka kamienia
482	Pietrowice	5	51	AZP: 101-35	punkt osadniczy		neolit
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
483	Pietrowice	6	50	AZP: 101-35	punkt osadniczy		I-II w. n.e
484	Pietrowice	7	2	AZP: 101-34	śląd osadnictwa	łużycka	
					śląd osadnictwa	lateńska	lateński
485	Opawica	1	4	AZP:100-34	osada		XIV-XV w.
486	Nowa Wieś Głubczycka	1	88	AZP:100-36	grodzisko		?
487	Nowa Wieś Głubczycka	2	89	AZP:100-36	śląd osadnictwa		neolit
488	Nowa Wieś Głubczycka	3	90	AZP:100-36	cment.	pucharów dzwonowatych	
489	Nowa Wieś Głubczycka	4	66	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					cment.	łużycka	ep. Brązu
					punkt osadniczy	celtycka	lateński
					osada	przeworska	rzymski

					punkt osadniczy		XIV-XVw.
490	Nowa Wieś Głubczycka	5	91	AZP:100-36	cmnt.	łużycka	
491	Nowa Wieś Głubczycka	6	65	AZP:100-36	punkt osadniczy		ep. kamienia
					punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	?
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
492	Nowa Wieś Głubczycka	7	75	AZP:100-36	osada	kpl	neolit
					osada	łużycka	V okr. Ep. Brązu
					punkt osadniczy		średniowiecze
493	Nowa Wieś Głubczycka	8	76	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	przeworska	wczesny okr. Wędrówki ludów
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
494	Nowa Wieś Głubczycka	9	77	AZP:100-36	śląd osadnictwa		ep. Brązu/ep.kamienia
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
495	Nowa Wieś Głubczycka	10	78	AZP:100-36	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
496	Nowa Wieś Głubczycka	11	79	AZP:100-36	osada	kpl.	neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
497	Nowa Wieś Głubczycka	12	80	AZP:100-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
498	Nowa Wieś Głubczycka	13	81	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	ep. Brązu
499	Nowa Wieś Głubczycka	14	82	AZP:100-36	osada		neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					osada	przeworska	rzymski
					osada		XIV-XV w.
500	Nowa Wieś Głubczycka	15	83	AZP:100-36	punkt osadniczy	łużycka	?
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
501	Nowa Wieś Głubczycka	16	84	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					osada	lateńska	lateński
					osada	przeworska	faza C3-D
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
502	Nowa Wieś Głubczycka	17	85	AZP:100-36	osada	kpl	neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					osada	lateńska	lateński
							pradzieje
503	Nowa Wieś Głubczycka	18	86	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit

					osada	łużycka	V okr. Ep. Brązu
504	Nowa Wieś Głubczycka	19	87	AZP:100-36	osada	łużycka	Ep. Brązu
					punkt osadniczy		X-XI w.
505	Nowa Wieś Głubczycka	20	92	AZP:100-36	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	łużycka	
506	Mokre	1	2	AZP: 100-34	grodzisko		wczesne średniowiecze
507	Mokre	2	17	AZP: 100-35	punkt osadniczy		średniowiecze
508	Mokre	3	18	AZP: 100-35	punkt osadniczy		średniowiecze
509	Mokre	4	19	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
510	Mokre	5	20	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
511	Mokre	6	21	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
512	Mokre	7	22	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze
513	Mokre	8	23	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit
					śląd osadnictwa		rzymski
514	Mokre	9	24	AZP: 100-35	punkt osadniczy		ep. Kamienia
					kamiennica		neolit
					śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
515	Mokre	10	25	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
516	Mokre	11	26	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
517	Mokre	12	27	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		XIV-XV w.
518	Mokre	13	28	AZP: 100-35	punkt osadniczy		ep. Kamienia
					punkt osadniczy		rzymski
519	Radynia	1	3	AZP:100-34	śląd osadnictwa		średniowiecze
520	Sławoszów	1	11	AZP:98-35	grodzisko		wczesne średniowiecze
521	Pomorzowiczki	1	1	AZP: 98-35	skarb		XVI-XVIIw.
522	Pomorzowiczki	2	2	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
523	Pomorzowiczki	3	3	AZP: 98-35	śląd osadnictwa	ceramiki wstęgowej	neolit
524	Pomorzowiczki	4	4	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
525	Pomorzowiczki	5	5	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
526	Pomorzowiczki	6	6	AZP: 98-35	punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
527	Pomorzowiczki	7	7	AZP: 98-35	śląd osadnictwa	magdaleńska	paleolit schyłkowy
					osada	pucharów lejkowatych	neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	Faza D
					punkt osadniczy		pradzieje
528	Pomorzowiczki	8	8	AZP: 98-35	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
					śląd osadnictwa	późnośredniowieczna	XIV-XVw.
529	Pomorzowiczki	9	9	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
530	Pomorzowiczki	10	10	AZP: 98-35	punkt osadniczy		neolit

531	Zubrzyce	17	38	AZP:100-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	
					śląd osadnictwa		po Xw.
					śląd osadnictwa		XIV-XV w.
532	Zubrzyce	18	39	AZP:100-35	punkt osadniczy	łużycka	
533	Zubrzyce	19	40	AZP:100-35	śląd osadnictwa		ep. kamienia
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
534	Zubrzyce	20	41	AZP:100-35	osada		XIV-XV w.
535	Zubrzyce	21	42	AZP:100-35	osada	przeworska	faza C2-C3
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
536	Zubrzyce	22	43	AZP:100-35	punkt osadniczy		XIV-XV w.
537	Zubrzyce	2	23	AZP:100-36	śląd osadnictwa		ep. Brązu
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
538	Zubrzyce	3	24	AZP:100-36	punkt osadniczy		neolit
					osada	łużycka	ep. Brązu
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
539	Zubrzyce	4	25	AZP:100-36	punkt osadniczy	łużycka	ep. Brązu
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
540	Zubrzyce	26	52	AZP: 101-35	punkt osadniczy		paleolit górny
541	Zubrzyce	27	53	AZP: 101-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		pradzieje
542	Zubrzyce	28	54	AZP: 101-35	punkt osadniczy		neolit?
					punkt osadniczy		górny paleolit?
543	Zubrzyce	29	55	AZP: 101-35	punkt osadniczy	kult. naddunajska	wczesny neolit
					punkt osadniczy	kpl.	neolit
					punkt osadniczy	kult. sznurkowa	późny neolit
					punkt osadniczy		neolit
544	Zubrzyce	30	56	AZP: 101-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
545	Zubrzyce	31	57	AZP: 101-35	osada	kpl.	neolit
					osada	lateńska	lateński
					osada		późno-rzymski
546	Zubrzyce	32	58	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		XIV-XV w.
547	Zubrzyce	33	59	AZP: 101-35	punkt osadniczy		ep. Kamienia
548	Zubrzyce	34	60	AZP: 101-35	punkt osadniczy	kpl.	neolit
					punkt osadniczy		XIV-XV w.
549	Zubrzyce	35	61	AZP: 101-35	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
550	Zubrzyce	36	62	AZP: 101-35	punkt osadniczy		ep. Kamienia
551	Zubrzyce	37	63	AZP: 101-35	punkt osadniczy	kpl.	neolit
552	Zopowy	1	44	AZP: 100-35	cment.	łużycka	ep. Brązu, halsztat
553	Zopowy	2	45	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		paleolit
					śląd osadnictwa		ep. Kamienia
					śląd osadnictwa		późne średniowiecze
554	Zopowy	3	46	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit
					punkt osadniczy		średniowiecze
555	Zopowy	4	47	AZP: 100-35	wał obronny		?
556	Zopowy	5	48	AZP: 100-35	punkt osadniczy		neolit
557	Zopowy	6	49	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
558	Zopowy	7	50	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit

559	Zopowy	8	51	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		średniowiecze
560	Zopowy	9	52	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
561	Zopowy	10	53	AZP: 100-35	osada		XIV-XVw.
562	Zopowy	11	54	AZP: 100-35	osada	pucharów lejkowatych	neolit
					punkt osadniczy	łużycka	V okr. Ep. Brązu
					osada		XIV-XVw.
563	Zopowy	12	55	AZP: 100-35	osada	łużycka	V okr. Ep. Brązu
					osada		neolit
564	Zawiszyce	4	23	AZP: 98-36	grodzisko?		?
565	Zawiszyce	5	24	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
566	Zawiszyce	6	25	AZP: 98-36	punkt osadniczy		
567	Zawiszyce	7	26	AZP: 98-36	punkt osadniczy		pradzieje
568	Zawiszyce	8	27	AZP: 98-36	osada	pucharów lejkowatych	
					osada		średniowiecze
					?		pradzieje
569	Zawiszyce	10	29	AZP: 98-36	osada		neolit
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
570	Zawiszyce	11	30	AZP: 98-36	osada		pradzieje
					osada		średniowiecze
571	Zawiszyce	12	31	AZP: 98-36	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		średniowiecze
572	Zawiszyce	13	32	AZP: 98-36	osada	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	łużycka	?
					śląd osadnictwa		okres rzymski
					śląd osadnictwa		średniowiecze
573	Zawiszyce	14	33	AZP: 98-36	osada		neolit
					osada		późne średniowiecze
					?		pradzieje
574	Zawiszyce	15	34	AZP: 98-36	osada	łużycka	?
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
575	Zawiszyce	16	35	AZP: 98-36	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	V okr. Ep. Brązu
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
576	Zawiszyce	17	37	AZP: 98-36	punkt osadniczy		późne średniowiecze
577	Zawiszyce	18	19	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	faza D
578	Zawiszyce	19	20	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		?
579	Zawiszyce	20	21	AZP: 99-36	osada	przeworska	lateński
					osada	lateńska	faza C1-C2
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
580	Zawiszyce	21	22	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	przeworska	późno-rzymski
581	Zawiszyce	22	23	AZP: 99-36	osada		neolit
					osada	łużycka	
582	Zawiszyce	23	24	AZP: 99-36	osada	nowocerekwaińska	I okr. ep. Brązu

		24	25		śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	późno-rzymski
583	Zawiszyce	26	27	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa	przeworska	faza D
584	Zawiszyce	27	28	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych	neolit
					punkt osadniczy	łużycka	V okr. Ep. Brązu- haltsztacki
					śląd osadnictwa		IX-Xw.
585	Zawiszyce	28	29	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					osada		wczesne średniowiecze
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
586	Zawiszyce	29	30	AZP: 99-36	osada	pucharów lejkowatych	neolit
587	Zawiszyce	30	31	AZP: 99-36	osada	łużycka	V okr. ep. brązu
588	Zawiszyce	31	32	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	ep. kamienia	
589	Zawiszyce	32	33	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	przeworska	
					osada		XIII-XIVw.
590	Zawiszyce	33	34	AZP: 99-36	punkt osadniczy		epoka kamienia
591	Zawiszyce	34	35	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		neolit
592	Zawiszyce	37	38	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa	wczesno- średniowieczna	XI-XIIw.
					śląd osadnictwa	późnośredniowiecz na	XIV-XVw
593	Zawiszyce	38	39	AZP: 99-36	śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych	neolit
					punkt osadniczy	późnośredniowiecz na	XIV-XVw
594	Zawiszyce	39	40	AZP: 99-36	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
595	Zawiszyce	41	42	AZP: 99-36	punkt osadniczy		neolit
596	Zawiszyce	42	43	AZP: 99-36	osada	łużycka	ep. Brązu
597	Tarnkowa	1	32	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		pradzieje
598	Tarnkowa	2	33	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
599	Tarnkowa	3	34	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
600	Tarnkowa	4	35	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
601	Ściborzyce Małe	1	12	AZP: 98-35	cment.	łużycka	ep. Brązu halsztat
602	Ściborzyce Małe	4	13	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		okres rzymski
603	Ściborzyce Małe	5	1	AZP: 98-35	punkt osadniczy		pradzieje
					punkt osadniczy		późne średniowiecze
604	Ściborzyce Małe	6	2	AZP: 98-35	punkt osadniczy		neolit
605	Ściborzyce Małe	7	14	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		XIII w.
606	Ściborzyce Małe	8	15	AZP: 98-35	punkt osadniczy		neolit
607	Ściborzyce Małe	9	16	AZP: 98-35	osada		wczesne średniowiecze
608	Ściborzyce Małe	10	17	AZP: 98-35	osada	ceramiki wstęgowej	neolit
					osada		pradzieje
					osada	późnośredniowiecz na	XIV-XVw.

609	Ściborzyce Małe	11	18	AZP: 98-35	osada	przeworska	faza D
610	Ściborzyce Małe	12	19	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy	przeworska	faza D
					osada		X-XI w.
611	Ściborzyce Małe	13	20	AZP: 98-35	osada	pucharów lejkowatych	neolit
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XVw.
612	Ściborzyce Małe	14	21	AZP: 98-35	osada	późnośredniowieczna	XIV-XVw.
613	Ściborzyce Małe	15	22	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
614	Ściborzyce Małe	16	23	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
615	Ściborzyce Małe	17	24	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		neolit
616	Ściborzyce Małe	18	25	AZP: 98-35	osada		neolit
					osada	przeworska	V o.ep. Brązu- halsztat
					osada	łużycka	faza D
					osada		XIV-XVw.
617	Ściborzyce Małe	19	26	AZP: 98-35	osada		neolit
					osada	łużycka	V o.ep. Brązu- halsztat
					punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XVw.
618	Ściborzyce Małe	20	27	AZP: 98-35	śląd osadnictwa		ep. Kamienia
619	Ściborzyce Małe	21	28	AZP: 98-35	osada	ceramiki wstęgowej	neolit
620	Ściborzyce Małe	22	29	AZP: 98-35	punkt osadniczy	późnośredniowieczna	XIV-XVw.
621	Ściborzyce Małe	23	30	AZP: 98-35	śląd osadnictwa	magdaleńska	paleolit schyłkowy
613	Ściborzyce Małe	24	31	AZP: 98-35	punkt osadniczy	lendzielska	neolit
614	Ściborzyce Małe	25	32	AZP: 98-35	osada	przeworska	OR faza C3-D
615	Ściborzyce Małe	26	39	AZP: 98-35	osada	łużycka	
					osada		OR
616	Ściborzyce Małe	27	40	AZP: 98-35	cment.	łużycka	V okr. Ep. Brązu
617	Ściborzyce Małe	28	41	AZP: 98-35	punkt osadniczy	łużycka	
618	Równe	1	32	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
619	Równe	2	33	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
620	Równe	4	34	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
621	Równe	5	35	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
622	Równe	6	36	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
623	Równe	7	37	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
624	Równe	8	38	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
625	Równe	9	39	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
626	Równe	10	1	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
627	Równe	11	2	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
					punkt osadniczy		lateński
					punkt osadniczy		średniowiecze
628	Równe	12	40	AZP: 99-35	punkt osadniczy		Neolit
					punkt osadniczy		wczesne średniowiecze
629	Równe	13	3	AZP: 100-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	przeworska	faza C2-C3
					śląd osadnictwa		XVI-XVIIw.

630	Równe	14	41	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
631	Równe	15	42	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		okres rzymski
632	Równe	16	43	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
634	Równe	17	44	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
635	Równe	18	45	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
636	Równe	19	46	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
637	Równe	20	47	AZP: 99-35	punkt osadniczy	lateńska	okr. L/T
638	Równe	21	48	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa		pradzieje
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
639	Równe	22	49	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					osada	łużycka	III-IV o.e.
					osada	przeworska	faza A?
					śląd osadnictwa		średniowiecze
640	Równe	23	50	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		neolit
					śląd osadnictwa	lateńska	okr. L/T
					śląd osadnictwa		XIV-XVw.
641	Równe	24	51	AZP: 99-35	osada		neolit
					osada		XIII w.
642	Równe	25	52	AZP: 99-35	osada	łużycka	V o.ep. Brązu-halsztat
					osada	przeworska	faza D
643	Równe	26	53	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		epoka kamienia
644	Równe	27	54	AZP: 99-35	osada	późnośredniowieczna	XVw.
645	Równe	28	55	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		epoka kamienia
646	Równe	29	56	AZP: 99-35	punkt osadniczy		epoka kamienia
647	Równe	30	57	AZP: 99-35	osada		neolit
648	Równe	31	58	AZP: 99-35	śląd osadnictwa		epoka kamienia
649	Równe	32	59	AZP: 99-35	punkt osadniczy		neolit
650	Debrzyca	32			osada		neolit
651	Debrzyca	33			osada		neolit
652	Debrzyca/ Grobniki	37			osada		neolit
					śląd osadnictwa		XIV – XV w.
653	Gadzowice	23			osada	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	łużycka	epoka brązu
					osada	przeworska	okres wpływów rzymskich
654	Gadzowice/ Kwiatonów	16			osada		neolit
					osada		wczesny okres epoki brązu
					osada	łużycka	późny okres epoki brązu (halszata)
					osada		okres wpływów rzymskich
655	Grobniki	11			punkt osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit
					osada	łużycka	epoka brązu
656	Grobniki	12			punkt osadniczy	pucharów lejkowatych	neolit

					osada	łużycka	IV – V okres epoki brązu
657	Grobniki	14			śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych	neolit
					osada		wczesny okres epoki brązu
					osada	łużycka	IV-V okres epoki brązu
658	Krzyżowice	3			osada		neolit
					osada	celtycka	okres lateński
					osada		późny okres wpływów rzymskich
659	Zawiszyce	35			osada		XI – XII w.
					śląd osadnictwa		XIV – XV w.
660	Zawiszyce	36			osada	pucharów lejkowatych	neolit
					osada		XIV – XV w.
661	Zawiszyce	3					neolit
					stanowisko nieokreślone		epoka brązu
							średniowiecze
662	Zawiszyce	43			stanowisko nieokreślone		wpływów rzymskich
663	Zawiszyce	9			stanowisko nieokreślone		nieokreślone